

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Julijana Kujundžić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Novine naše svagdašnje

Naš se tjednik pojavio danas na kioscima u novom ruhu. Dizajn naslovne stranice uradio je akademski slikar Ivan Balažević. U svijetu suvremenih vizualnih komunikacija, novinama još uvijek pripada iznimno mjesto, ali u eri on-line medija, mijenja se i položaj novina, te urednici nastoje odgovoriti novim okolnostima mijenjajući i dizajn novina. Iako su novine tradicionalno komunikacijsko sredstvo, one ne mogu ostati po strani od suvremenih dizajnerskih iskustava. Naravno, i zalaganjem tehničkog urednika našeg tjednika, proces oblikovanja stranica novina nije sveden na puki servis »prelamanja« stranica. Bez obzira na specifičnosti pojedinih novina, izgled novina odražava opću kulturu određene sredine i precizno dekodira stanje duha, a koliko je važan vizualni identitet pokazuju i brojni primjeri gradova koji ulažu u razvoj svog imidža. Primjerice, Istarska je županija razvila cijeli projekt na temu svog identiteta. U našem tjedniku, iz broja u broj, nastojimo posložiti priču o životu hrvatske zajednice u Srbiji kroz skup značajki kroz koje se zrcali njen identitet.

Nacionalne manjine su u iščekivanju novog zakona o nacionalnim vijećima. Prema najavama ministra za ljudska i manjinska prava Svetozara Čipčića, taj bi novi zakon trebao biti donesen do kraja godine. Glavna tema oko koje se vode rasprave glede ovog zakona jest način izbora vijećnika. Postoje različiti prijedlozi pojedinih nacionalnih vijeća i manjinskih političkih stranaka. U igri su dvije opcije: neposredni izbori na osnovi posebnog biračkog popisa, ili elektorska opcija s ovjerenim potpisima. Sada funkcioniraju vijeća manjinskih nacionalnih zajednica u sastavima kojima je istekao mandat, a kakogod bilo, nakon zakonskih rješenja ubrzo će uslijediti izbori za nove sazive vijeća.

Ovoga tjedna srednji tečaj eura prvi je put poslije tri mjeseca bio iznad 79 dinara, no guverner Narodne banke Srbije Radovan Jelašić kaže kako će tečaj dinara ostati stabilan i pokraj svjetske financijske krize, te da građani mogu »mimo spavati« kada je u pitanju novac koji imaju u bankama u Srbiji. Lijepo je »mimo spavati«, ali je činjenica da će se svjetska ekonomska kriza odraziti na rast kamatnih stopa u Srbiji, zbog rasta kamatnih stopa na europskom tržištu. Prema procjenama ekonomista, građani koji plaćaju mjesečne rate stambenih kredita već osjećaju posljedice krize, bez obzira što »mimo spavaju«, a prema istim ocjenama stručnjaka, tek će ih osjetiti u idućem razdoblju, jer nema izgleda da će se smanjiti ove kamatne stope. No dobro, a za utjehu: novcem možete kupiti krevet i postelju, ali ne i san.

Z. S.

A dinar – k'o dinar!

U Zagrebu održan

Tjedan hrvatskih manjina.....6

Zbog čega rodna kuća bana Josipa Jelačića nikad nije postala Hrvatski dom

Ideja ostala mrtvo slovo.....8-9

Maestro Miroslav Homen

Gostovanje u Subotici je lijep izazov.....30-31

Sanja Erdeg, poduzetnica

Čokoladna umjetnost.....41

Počeo »Kup tolerancije«

Sportom do boljeg međusobnog upoznavanja

Novi ciklus sportskih natjecanja obogaćen kulturnim sadržajima »Kup tolerancije« održan je 4. i 5. listopada ove godine u Srijemskoj Mitrovici. Nije prvi put da je Grad Mitrovica bila domaćin ovoj manifestaciji koja je ove godine okupila preko 400 djece

i mladih iz Srijemske Mitrovice, Šida, Stare Pazove, Rume, Pećinaca i Iriga koji su se natjecali u sportovima kao što su košarka, odbojka, stolni tenis i mali nogomet.

Organizator ove manifestacije je Izvršno vijeće AP Vojvodine koje u suradnji sa lokalnim

samoupravama sprovodi projekte čiji je cilj da kroz sportske igre dođe do međusobnog upoznavanja, približavanja i druženja pripadnika različitih etničkih skupina.

Ovogodišnji »Kup tolerancije« otvorila je Ana Tomanova Makanova potpredsjednica Izvršnog vijeća koja je u svom obraćanju mladim sportašima istakla: »Svi smo jednaki ali i različiti. U toj različitosti je čar druženja i života... Natjecat će se u raznim sportskim disciplinama, a najvažnije je što će se družiti. Želim vam da živimo u slozi, prijateljstvu, toleranciji i miru.«

Otvorenju je nazočio i gradonačelnik Srijemske Mitrovice Brislav Nedimović, koji je istaknuo kako je grad ponosan što je ponovni domaćin jedne ovakve manifestacije koja razvija natjecateljski duh i kod mladih potiče izgradnju pravih vrijednosti.

Pokraj Srijemske Mitrovice gradovi domaćini kvalifikacijskih natjecanja su: Bačka Topola (11. i 12. listopada), Zrenjanin (18. i 19. listopada), Novi Sad (25. i 26. listopada), Sombor (1. i 2. studenoga), Pančevo (8. i 9. studenoga). Finalno natjecanje biti će održano 22. i 23. studenoga u Subotici.

I. Cingeli

Održana V. sjednica Vijeća DSHV-a

Andrija Ađin iz Sonte novi dopredsjednik stranke

U prostorijama Doma DSHV-a, 3. listopada održana je V. sjednica Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Skoro cjelokupna sjednica bila je posvećena kadrovskim rješenjima, kako u samoj stranci tako i u predstavničkim tijelima AP Vojvodine.

Vijeće DSHV-a je umjesto dosadašnje dopredsjednice DSHV-a *Antonije Čote*, koja je isključena iz DSHV-a, iz podružnice DSHV-a Sombor izabralo nastavnika razredne nastave iz Sonte *Andriju Ađina*. Ovom odlukom DSHV i konkretno vrši decentralizaciju rada, jer ne smijemo zaboraviti da se ovih dana očekuje otvorenje Ureda DSHV-a i to upravo u Sonti.

Za nove predstavnike DSHV-a u izvršnoj vlasti AP Vojvodine na mjesto pomoćnika pokrajinskog tajnika izabrani su dipl. ing. *Mato Groznica* kao predstavnik iz Srijema i dipl. ecc. *Stipo Kolak* kao

predstavnik iz Subotice. Vijeće je zaključilo da se u pregovorima inzistira na tomu da novi predstavnici DSHV-a budu u jednom od resora vezanih uz kulturu, informiranje, uporabu jezika i pisma, školstvo i dr.

Vijeće DSHV-a donijelo je također odluku da se u novootvorene urede DSHV-a u Somboru i Sonti, od 1. listopada na određeno vrijeme u radni odnos prime dvije djelatnice, a to su: *Marija Radoš* i *Renata Kuruc*.

Također je donesena odluka da se izvrši kooptiranje članova Vijeća: iz Bačkog Brega namjesto *Marina Katačiča* – *Ivan Gorjanac* i namjesto *Vinka Jožića* iz Sombora – *Zoran Čota*.

Predstavljeni su i novi predsjednici Mjesne organizacije Sombor II. – *Aleksandar Sabo*, i Mjesne organizacije DSHV Sombor III. – *Celina Matarić-Švraka*, koji su izabrani na upravo održanim izbor-

nim skupštinama mjesnih organizacija u podružnici Sombor.

Pri kraju sjednice, vijećnicima su prezentirani troškovi organiziranja skupa Mladeži DSHV-a »Hrvatski majur 2008.« i posjeta senjskoj okolini iz programa »Putovima Bunjevaca«. Odlučeno je također da se pomogne MO DSHV Bački Breg oko izgradnje »Šokačke kuće« kupnjom 10.000 rabljenih crijepova, te da se pomogne članu Vijeća, osnivaču i aktivistu DSHV-a iz Sonte *Marku Siladevu*, zbog teške bolesti u obitelji, u dinarskoj protuvrijednosti iznosa od 500 eura.

Vijeće DSHV se odlučno protivi stanju u školovanju na hrvatskome jeziku, u kojemu ni do dana održavanja sjednice Vijeća nisu riješeni udžbenici na hrvatskome jeziku te je u prigodi toga izdalo službeno priopćenje za javnost.

S obzirom na to da je dopredsjednik DSHV-a *Josip Gabrić* nazočio tribini SVM-a u svezi s aktualnim

temama vezanim za novi Statut APV i prednacrt novog zakona o nacionalnim vijećima, vijećnici su upoznati s ova dva veoma važna akta i za hrvatsku manjinsku zajednicu.

Na samom kraju sjednice Vijeća DSHV-a, vijećnicima je podijeljen pročišćen tekst Statuta DSHV-a od Statutarne komisije i prijedlog novoga Poslovnika o radu Vijeća, te su vijećnici zamoljeni svoje primjedbe na spomenute akte dostaviti u Ured DSHV-a tijekom predstojećih mjesec dana. Predsjednik podružnice DSHV-a Sombor *Mata Matarić* obavijestio je vijećnike da će službeno otvorenje Ureda DSHV-a u Somboru i Sonti, te proslava 18. obljetnice osnutka somborske podružnice DSHV-a biti održano u petak 25. listopada, pa je tom prigodom na ovu proslavu pozvao sve članove i simpatizere DSHV-a.

Siniša Skenderović

Većina udžbenika iz Hrvatske nije odobrena

Stigli udžbenici na ćirilici

Učenicima prvog razreda Gimnazije »Svetozar Marković« u Subotici u petak, 3. listopada, podijeljeni su udžbenici koje je osiguralo Hrvatsko nacionalno vijeće. S obzirom na to da udžbenici na hrvatskom jeziku nisu dobili dozvolu od Ministarstva prosvjete i sporta Republike Srbije, učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Gimnaziji koristit će udžbenike na srpskom jeziku, pisane ćirilicom pismom. Učenici su ove udžbenike dobili besplatno od strane HNV-a, za koje je, kako je rečeno, izdvojeno 121.000 dinara. Za ove učenike će stići i knjige iz Hrvatske, koje će moći koristiti u skladu s odobrenjem.

»Udžbenici za osnovnu školu će stići iz Republike Hrvatske, i iz njih će djeca raditi po planu i programu Republike Srbije. Nažalost, Ministarstvo prosvjete i sporta nije odobrilo niti jedan udžbenik koji bi se koristio u osnovnoj školi, pa niti čitanku iz Hrvatskog jezika. »Kontaktirali smo mnoge u vezi ovoga problema, a OEBS nam je jedini odgovorio i zainteresirao se za naš problem. Tražili smo 382 naslova, a odobreno nam je 10 priružnika i 5 udžbenika, te će, nažalost, djeca u srednjoj školi učiti iz knjiga koje su tiskane na ćirilici. Jedina mogućnost je da ravnatelj

škola na svoju odgovornost odobre hrvatske udžbenike«, rekla je članica IO HNV-a zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*. Nastava na hrvatskom jeziku je počela 2000. godine i radilo se,

drugo nismo mogli dobiti dozvolu, onda je bar trebala biti odobrena čitanka za hrvatski jezik, jer inače djeca nemaju iz čega učiti. Razumijem da nisu sve knjige iste s programom Republike Srbije,

mogao pomoći jest pokrajinski tajnik dr. *Zoltan Jegerš*. Za mađarske udžbenike je poslana molba za 82 naslova i isti broj je i odobren«, rekla je *Stanislava Stantić-Prčić*.

Suglasnost će se i ubuduće morati tražiti svake godine, no to predstavlja dodatnu komplikaciju jer, kako je rekla *Stanislava Stantić-Prčić*, u Hrvatskoj traže da se knjige nabavljaju od više izdavača, te će sljedeće godine biti ponuđeni svi mogući izdavači koje hrvatska ima, što će povećati odobreni broj knjiga, ali i posao i trošak. Na pitanje o eventualnom tiskanju knjiga na hrvatskom jeziku u Srbiji, rečeno je kako je država obvezna tiskati knjige, ali koliko će ona tu obvezu izvršiti – to se ne zna.

»Poznato je kako nastava na hrvatskom teče već sedam godina i mi imamo samo prirodu i društvo za treći razred, koja je prevedena sa srpskog na hrvatski, a to nije rješenje. Nama trebaju novi udžbenici na hrvatskom jeziku, koji će biti prilagođeni nastavnom planu i programu Republike Srbije, ali koji će imati dozvoljenih 30 posto uključenih nacionalnih elemenata. To je ono što smo tražili na početku, jer nama ne vrijedi da se srpski udžbenici prevode na hrvatski jezik«, kazala je *Stanislava Stantić-Prčić*.

Ž. Vukov

Podjela udžbenika u HNV-u

uz dobru volju, bez odobrenja. Od 2006. se traži dozvola i te su godine svi udžbenici bili odobreni i to odobrenje je važno za naredne godine. Od ove godine se opet za svaku godinu mora tražiti odobrenje.

»Nije nam jasno kako smo za 2006. dobili suglasnost za sve udžbenike, a sada za te iste udžbenike nemamo suglasnost. Ako nizašto

ali ni ova država nema drugačiji plan i program, jer su oni koji su bili zaduženi za izradu plana i programa u Republici Srbiji pravili nastavni plan i program i za hrvatski jezik. Razgovarala sam s načelnicom ministarstva, koja je rekla da je to stručni tim ljudi odredio tako te da ona nema namjeru protiv njihovog mišljenja ništa poduzimati. Jedini koji bi nam

Vijeće DSHV-a protiv rješenja Ministarstva prosvjete Republike Srbije

Što će ostati od nastave na hrvatskom jeziku?

U vrijeme kada se u Vijeću Europe raspravlja o položaju manjina u Vojvodini, Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u svojem priopćenju izražava čuđenje opetovanim sprečavanjem izvođenja školske nastave na hrvatskom jeziku od strane Ministarstva prosvjete Republike Srbije. Kako se navodi, nakon prošlogodišnje akcije službenika ovog ministarstva, koja je rezultirala time da za izvođenje nastave na hrvatskom jeziku nije potrebno znanje hrvatskog jezika, Hrvatsko nacionalno vijeće ove je godine od Ministarstva prosvjete

dobilo suglasnost samo za uvoz nekoliko pomoćnih učila iz Republike Hrvatske, ali ne i udžbenika, kako je tražilo i što je do sada Ministarstvo ranijih godina dopuštalo, što praktički znači odbijanje davanja suglasnosti za uvoz udžbenika na hrvatskom jeziku za djecu koja nastavu pohađaju na svojem materinskom jeziku. »Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini javno pita Ministarstvo prosvjete Republike Srbije, što će ostati od nastave na hrvatskom jeziku, koja je pokrenuta za vrijeme vlade pokojnog premijera *Zorana Đinđića*, ako

profesori ne moraju znati hrvatski jezik, a djeca nemaju udžbenike na materinskom jeziku? Sa žaljenjem moramo konstatirati da se ponavlja povijesna situacija iz doba Austro-Ugarske, kada je ugarski Zakon o narodnostima iz 1868. dopuštao manjinskim narodima škole na materinskim jezicima, ali su zakonske odredbe ostale mrtvo slovo na papiru, a izgleda da se takva praksa nastavlja početkom XXI. stoljeća jer prosvjetne vlasti odbijaju provesti odredbe Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz 2002. godine, koji jamči pravo na odgoj i obra-

zovanje na manjinskom jeziku u institucijama predškolskog, osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja«, navodi se u priopćenju. Kako se ovakvim postupanjem Ministarstva prosvjete Republike Srbije otvoreno krše i odredbe međudržavnog Sporazuma o zaštiti manjina između Srbije i Hrvatske, ali i Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina te Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima, DSHV će obavijestiti međunarodna tijela koja prate provođenje ovih međunarodnih sporazuma koje je ratificirala i Republika Srbija. ■

U Zagrebu održan

Tjedan hrvatskih manjina

»Biser kolorita kojega mi ovog tjedna predstavljamo jest zajednica Hrvata iz Vojvodine, međutim i taj biser zapravo nije biser samac, već niska bisera koju čine bunjevački Hrvati sa sjevera Bačke, podunavski Šokci, najautohtoniji srijemski Hrvati i drevne enklave iz Banata«, kazao je Branko Horvat

U Zagrebu je od 6. do 10. listopada održan 14. po redu »Tjedan hrvatskih manjina«, tradicionalna manifestacija pripadnika autohtonih hrvatskih manjinskih zajednica koji svake godine u glavnom gradu svih Hrvata, uvijek na nov i originalan način predstavljaju svoj život i svoje stvaralaštvo u zemljama u kojima žive već stoljećima. »Tjedan hrvatskih manjina« tradicionalno organizira Hrvatska matica iseljenika, središnje mjesto okupljanja hrvatskog iseljeničtva diljem svijeta, a ovogodišnje priredbe se održavaju pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića*.

Tjedan je 6. listopada svečano otvorio izaslanik predsjednika Republike Hrvatske dr. sc. *Vladimir Lončarević*, pomoćnik savjetnika za pitanja političkog sustava, ukazujući na činjenicu da hrvatski narod širom svijeta ima jednu od relativno najvećih iseljeničkih zajednica te da je za njih ova manifestacija od najveće važnosti. »Upravo iz tih razloga Hrvatska matica iseljenika je središnje mjesto stalnog kontakta hrvatske države sa svojim iseljeničtvom, a »Tjedan hrvatskih manjina« je dobrodošla prigoda da vi, pripadnici autohtonih hrvatskih manjina, dođete u Hrvatsku kao u svoj dom i predstavite svoju kulturu i običaje čuvane stoljećima«, rekao je dr. Lončarević.

POZDRAV IZ BAČKE, SRIJEMA I BANATA: »Donosimo vam pozdrave Hrvata iz Bačke, Srijema i Banata, s porukom da stojimo čvrsto u obrani svoga identiteta, te da nećemo dopustiti zatiranje cjelovitosti i svetosti hrvatskog stabla kojem pripadamo«, pozdravio je sve nazočne predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji *Branko Horvat* te dodao kako sve nacionalne zajednice koje se predstavljaju na »Tjednu hrvatskih manjina« čine bogatstvo kolorita hrvatske nacije i kulture. »Onaj biser tog kolorita kojega mi ovog tjedna predstavljamo jest zajednica Hrvata iz Vojvodine, međutim i taj

Hrvatsku manjinu u Srbiji predstavio je predsjednik HNV-a Branko Horvat

biser zapravo nije biser samac, već niska bisera koju čine bunjevački Hrvati sa sjevera Bačke, podunavski Šokci, najautohtoniji srijemski Hrvati i drevne enklave iz Banata. U ime tog dijela hrvatske zajednice, koji na ovim prostorima piše duga stoljeća svoje povijesti, donosimo naš poklon domovini, donosimo dio kulturnog obilježja iz baštine naših predaka, obilježja kojima se dičimo i ponosimo«, zaključio je svoj govor predsjednik Horvat.

Ove godine program »Tjedna hrvatskih manjina« je raznovrstan,

a kreiraju ga pripadnici hrvatskih manjina iz Austrije, Italije, Mađarske i Slovačke, te iz Srbije, posebice iz Vojvodine. Tako je prvog dana Tjedna, odmah iza svečanog otvaranja, otvorena izložba »Drevni kamen moliških Hrvata«, autora *Antonija Sammartina*, a u večernjim satima održan je koncert Folklornih ansambala »Baranja« iz Pečuha i »Dr. Ivan Ivančan« iz Zagreba.

RAZNOVRSTAN PROGRAM: Hrvatska nacionalna zajednica iz Vojvodine predstavila se u utorak, 7. listopada, kazališnom pred-

Koncert marijanskih i drugih crkvenih pjesama održao je u crkvi sv. Katarine pjevački zbor KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora

stavom »Ljubavno pismo« *Koste Trifkovića* u izvedbi Dramskog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice i koncertom pjevačkog zbora KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice nastavak je djelovanja svog prethodnika HKUD-a »Bunjevačko kolo« koje je osnovano 1970. godine, a svojom dugom tradicijom i živom aktivnošću svih odjela (folklorni, glazbeni, likovni i dr.) s pravom nosi epitet kulturnog centra Hrvata u Subotici. Prije tri godine obnovljen je i rad Dramskog odjela, koji u svojim kazališnim nastupima njeguje ikavicu, dijalekt bačkih Hrvata, a u Zagrebu su se uspješno predstavili komedijom »Ljubavno pismo«, u kojoj zamjena pisama dovodi do komičnih situacija u kojima se oslikavaju karakter i narav likova koji su uvučeni u igru. KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora osnovano je početkom 2002. godina kako bi zajedničkim radom i druženjem njegovali narodne običaje, izvorni način pjevanja te sakupljali i čuvali narodne nošnje. Da bi mogli uspješno njegovati narodne šokačke plesove i izvorno šokačko pjevanje, osnovali su folklornu i pjevačku grupu, a s radom je nedavno počela i literarna grupa. U Zagrebu su, u crkvi sv. Katarine na Gornjem gradu, održali koncert marijanskih i drugih crkvenih pjesama.

U četvrtak 7. listopada, predstavljene su knjige »Nuovo Selo se smije«, autora *Vilijama Pokornog* i »Ljeto va jačka Hrvatskoga Jandrofa«, autora *Radoslava Jankovića*, uz glazbeni program i nastup pjevačkog društva iz Hrvatskog Jandrofa.

»Tjedan hrvatskih manjina«, 14. po redu, završava danas, 10. listopada, predstavljanjem zbirke pjesama »Pjesme na dvi jeziki«, autora *Antona Leopolda* te koncertom »Zajednički korijeni« Tamburaškog orkestra i zbora »Pinkovec« u Hrvatskom glazbenom zavodu.

Zlatko Žužić

Hrvatske stranke u iščekivanju novog Zakona o nacionalnim vijećima

DSHV za posredne, DZH za neposredne izbore

Petar Kuntić: DSHV je više za elektorske izbore, kao realniju opciju, ali s ovjerenim potpisima

Dorđe Čović: Dosadašnji način izbora nacionalnih vijeća nije bio dobar i treba biti izmijenjen i moderniziran

Prema najavama ministra za ljudska i manjinska prava **Svetozara Čipliča**, novi zakon o nacionalnim vijećima trebao bi biti donesen do kraja godine. Kao što je već poznato, vijeća manjinskih nacionalnih zajednica u Srbiji trenutačno funkcioniraju u sastavima kojima je istekao mandat još prije skoro dvije godine.

Petar Kuntić

Uoči formiranja radne skupine koja će izraditi nacrt zakona o nacionalnim vijećima, predstavnici mađarske zajednice (političkih stranaka, nevladinih organizacija, vjerskih zajednica), prošloga su petka na javnoj raspravi u Subotici iznijeli stavove o odredbama budućeg zakona. Mađarska nacionalna zajednica, kako su prenijeli drugi mediji, inzistira da se nacionalna vijeća biraju neposredno, na osnovi posebnog biračkog popisa, zatim da dobiju šire ovlasti u područjima obrazovanja, kulture, informiranja i službene u uporabe jezika, a zakon također treba pružiti jamstva za financiranje djelatnosti nacionalnih vijeća.

Tragom ove javne rasprave koju je organizirala mađarska, kao najbrojnija i politički najmoćnija manjinska zajednica u zemlji, za mišljenje o tomu što očekuju od novog Zakona o nacionalnim vijećima pitali smo predstavnike dvaju hrvatskih stranaka.

REALNIJA OPCIJA: Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić** kaže kako je spomenutoj javnoj raspravi službeno nazočio i njihov predstavnik, dopredsjednik stranke **Josip Gabrić**. »O sadržaju tog sastanka detaljno nas je obavijestio i mi smo tu točku imali na dnevnom redu sjednice Vijeća DSHV-a koja je održana u petak. Došli smo do zaključka

da nama neposredni izbori ne odgovaraju, ukoliko ne bude apsolutne logističke potpore države. Prema jednom prijedlogu zakona, za izbore za nacionalna vijeća potrebno je da na popis uđe 50 posto plus jedan pripadnik zajednice, što znači da bismo mi morali imati 33-34 tisuće Hrvata na tom manjinskom popisu kako bi to bilo valjano, a to je u ovom trenutku nemoguće, imajući u vidu situaciju koju su prošli Hrvati u posljednjih 20 godina na ovim prostorima. Zato smo više za realniju opciju, a to je elektorska opcija, ali s ovjerenim potpisima, isto onako kako se radi kada država raspisuje izbore na bilo kojoj razini. Situacija oko izbora za nacionalna vijeća je po mom mišljenju još uvijek realno na početku, mada postoji volja sa svih strana, ali operative još nema i bojim se da izbori neće biti raspisani u prvom tromjesečju iduće godine, jer bismo tako već sada trebali imati konkretne prijedloge, da oni idu u javnu raspravu i da se krajem godine nađu pred narodnim zastupnicima na usvajanju. Priča se nastavlja dalje, ali za razliku od prošlog puta, sada barem postoji volja da se radi po tom pitanju«, kaže za HR Petar Kuntić.

PRAVLJENJE MANJINSKIH SPISKOVA:

S druge strane, Demokratska zajednica Hrvata se zalaže za neposredan način izbora predstavnika nacionalnih manjina na posebnim manjinskim spiskovima, te šire ovlasti svih predstavnika nacionalnih vijeća glede dosadašnje zakonske regulative. »DZH smatra da dosadašnji način izbora nacionalnih vijeća nije bio dobar i treba se izmijeniti i modernizirati«, kaže predsjednik ove stranke **Dorđe Čović**. »Potrebno je osigurati uvjete za pozitivno ozračje i klimu, kako bi novoizabrani predstavnici mogli ispuniti svoju zadaću u zakonskim okvirima glede obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika. Jedno od mogućih rješenja, svakako je pravljenje posebnih spiskova nacionalnih manjina prema posljednjem popisu u Republici Srbiji, a koje republika već ima, uz koordinaciju manjinskih predstavnika skupa s ovlaštenim predstavnicima tijela državne upra-

ve. Pravljenjem posebnih manjinskih spiskova eliminirali bi se brojni nedostaci koji ne idu u prilog rješenju postojećeg problema. Jedan od najvećih zadataka svakako je spriječiti glasovanje građana koji nemaju pravo glasovanja za predstavnike nacionalnih vijeća i tako onemogućiti njihov utjecaj. Posebni manjinski spiskovi nakon glasovanja dali bi pravu sliku o

Dorđe Čović

stanju u svakoj manjinskoj zajednici i spriječili brojne nedostatke dosadašnjeg načina izbora nacionalnih vijeća«, kaže on.

Čović dodaje kako javna rasprava na inicijativu SVM-a glede prijedloga nacrtu izbora novog saziva nacionalnih vijeća predstavlja normalan slijed događanja nakon održanih parlamentarnih izbora na svim razinama republike, u kojoj su Mađarska koalicija i DZH skupa sudjelovali. »SVM kao glavni akter Mađarske koalicije ulijeva povjerenje i respekt da će ovo pitanje biti riješeno na zadovoljavajući način svih predstavnika manjina«, napominje Čović.

Davor Bašić Palković

Naći konsenzus među različitim prijedlozima

Javnoj raspravi u organizaciji mađarske zajednice ispred HNV-a nazočio je tajnik **Ladislav Suknović**. »I na našem nedavnom sastanku s ministrom **Svetozarom Čipličem** konstatirano je da su glavne teme oko kojih se vode rasprave – način izbora, organiziranje istih i pitanje vođenja posebnih manjinskih biračkih spiskova. Ministar Čiplič nam je tada rekao da glede ovih pitanja postoje različiti prijedlozi pojedinih nacionalnih vijeća, ali da će se uz Koordinaciju nacionalnih vijeća nastojati postići konsenzus glede tih pitanja i mogućih zakonskih rješenja«, podsjeća **Ladislav Suknović**.

Zbog čega rodna kuća bana Josipa Jelačića nikad nije postala Hrvatski dom

Ideja ostala mrtvo slovo

I pokraj službene odluke HNV-a, te javne potpore najviših dužnosnika Republike Hrvatske i Republike Srbije, povijesna zgrada u Petrovaradinu nikad nije otkupljena, niti se o tom projektu više govori

Zaboravljena: kuća bana Jelačića u Petrovaradinu

Tjedan pred nama donosi nam obilježavanje 16. listopada, dana rođenja bana Josipa Jelačića, jednog od četiri službena praznika hrvatske zajednice u Srbiji. I, dok čelnici HNV-a pripremaju ovogodišnju svečanost, prigoda je podsjetiti se i inicijative koja je svojevremeno za cilj upravo imala, između ostalog, ime bana Josipa Jelačića čvršće vezati uz hrvatsku zajednicu u ovoj zemlji. Jer nije tajna da mnogi ovdašnji Hrvati, a osobito Hrvati u Hrvatskoj, niti ne znaju da je najpoznatiji hrvatski ban rođen s ove strane današnje državne granice, u Petrovaradinu, te da ga s

ponosom možemo nazvati »naše gore listom«.

Riječ je, dakle, o projektu hrvatske zajednice i Hrvatskog nacionalnog vijeća, da se otkupi rodna kuća bana Jelačića u Petrovaradinu i da se ta zgrada pretvori u Hrvatski dom, odnosno pokrajinsku ispostavu hrvatskih institucija i sjedište lokalnih hrvatskih udruga. Projekt je do prije dvije godine vodilo Hrvatsko nacionalno vijeće, poduprt je od najviših državnih dužnosnika i Republike Hrvatske i Republike Srbije, ali je naprasno zaustavljen i u posljednje se dvije godine uopće više ne spominje.

OPTIMIZAM JE BIO REALAN:

Prihvatanje te inicijative službeno je ovjereno odlukom HNV-a broj OV-009-22 od 14. siječnja 2006. godine, na sjednici održanoj u Somboru. Tada je većinom glasova vijećnika HNV-a, uz samo jedan suzdržan glas, usvojen prijedlog da Hrvatsko nacionalno vijeće pristupi realiziranju projekta – rekonstrukciji i pretvaranju rodne kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu u Hrvatski dom. Zamišljeno je da se u toj zgradi otvori Muzej bana Jelačića, te da se tu smjeste novosadski uredi HNV-a, hrvatskih političkih stranaka i drugih hrvatskih institucija i udruga, te dopisništvo Hrvatske riječi.

U obrazloženju prijedloga tadašnji je predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović, prema zapisniku, na toj sjednici HNV-a rekao kako je inicijativa postojala veoma dugo, te da nakon obavljenih razgovora s vladinim predstavnicima i Republike Srbije i Republike Hrvatske, može tvrditi kako su izgledi da se inicijativa ostvari – prilično veliki.

Optimizam je temeljen na prethodno potpisanom sporazumu između Srbije i Hrvatske o međusobnoj zaštiti manjina, te njegovim stupanjem na snagu, nakon čega su odmah uslijedili pozitivni koraci u korist srpske zajednice u Hrvatskoj: gradnja Memorijalnog centra Nikola Tesla u Smiljanu, te

Kuća će otići drugima

»**K**uća bana Jelačića izgleda nikom u hrvatskoj zajednici ne treba, barem tako zaključujem po tome što se nitko ni za što ne zauzima, sve je ostalo samo na riječima«, kaže predsjednik HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina Josip Pokas. »Nema niti jednog sastanka našeg Upravnog odbora da o tome ne razgovoramo, nema niti jednog našeg posjeta Hrvatskoj, a da to pitanje ne potegnemo, ali bez rezultata. Čini mi se da u Subotici nema interesa za to. Dok mi čekamo, u tu će kuću ući tajkuni, već dolaze, interesiraju se da kupe kuću. Ako oni uđu sa svojim tvrtkama, izgubit će se hrvatski trag o kući, ono što je naše zatrt će se i postat će tuđe zauvijek. Ne mogu vjerovati da smo, kao zajednica, spremni to ispustiti.«

Rodna kuća bana Jelačića nalazi se u glavnoj petrovaradinskoj ulici, u neposrednoj blizini crkve sv. Jurja, u kojoj je mali Josip Jelačić 1801. godine kršten. Kuća je zapravo zgrada s četiri stana i četiri različita vlasnika, te vinarijom u podrumu u vlasništvu jedne tvrtke. Tadašnji predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović neformalno je razgovarao s vlasnicima stanova i vinarije, a oni su izrazili načelnu spremnost prodati svoje stanove, ili ih zamijeniti za neke druge u gradu.

obnova rodne kuće srpskog znanstvenika Milutina Milankovića u Dalju. Kao pandan ovim projektima u Hrvatskoj, u HNV-u je, dakle, odlučeno, a načelnu su suglasnost dali i premijeri Ivo Sanader i Vojislav Koštunica, kao i pokrajinski premijer Bojan Pajtić, da bi otkup i preuređenje Jelačićeve kuće u Petrovaradinu bilo dostojno jednog dijela potreba hrvatske zajednice u Srbiji.

NEGDJE JE IPAK ZAPELO: »Nakon što je projekt usvojen na sjednici HNV-a predočio sam ga

vladama i Republike Hrvatske i Republike Srbije i o tome se u nekoliko navrata razgovaralo na sastancima Međudržavnog povjerenstva», kaže za HR nekadašnji predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović. »Na tim je sastancima projekt prihvaćen kao realan i svrshodan. Prilikom posjeta premijera Ive Sanadera Beogradu u srpnju 2006. godine bio sam nazočan tijekom njegova razgovora sa srbijanskim premijerom Vojislavom Koštunicom u Vladi Srbije, gdje su se oni dogovorili pristupiti ostvarenju projekta. Nakon toga premijer Koštunica mi je rekao kako je za ostvarenje prve faze, a to je prijenos vlasništva na HNV, odnosno otkup stanova i poslovnog prostora u kući bana Jelačića, zadužio svog

savjetnika. Projekt sam predstavio i predsjedniku Izvršnog vijeća APV Bojanu Pajtiću, koji ga je prihvatio, o čemu postoji i pisani trag u HNV-u. Namjeru je također pozitivno ocijenio i tadašnji predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks*, a gradonačelnik Zagreba *Milan Bandić* nam je čak rekao, kada smo kao izaslanstvo vojvođanskih Hrvata u ljeto 2006. godine bili kod njega, kako će Grad Zagreb financirati rekonstrukciju kuće, nakon što ona prijeđe u vlasništvo HNV-a. S inicijativom je upoznat i predsjednik RH *Stjepan Mesić*, koji je ideju također podržao.«

No, i pokraj pozitivnih reakcija sa svih strana, negdje je zapelo, jer se, evo već skoro dvije godine,

o kući bana Jelačića ne može čuti niti jedna jedina riječ, iako službena odluka HNV-a nikada nije promijenjena. A nije baš da takav objekt hrvatska zajednica ne bi znala iskoristiti.

»U prilog ovoj našoj inicijativi išle su i neke druge stvari«, kaže Josip Z. Pekanović. »Naime, Srpsko kulturno društvo 'Prosvjeta' iz Zagreba prije Drugog svjetskog rata imalo je zgradu u Zagrebu koja je nacionalizirana i koju su oni tražili od Republike Hrvatske natrag. Taj je njihov zahtjev poduprla i Vlada Republike Srbije, s tim da je iz Vlade Srbije obećano kako će se uraditi sve da se i hrvatskoj zajednici omogući vlasništvo nad kućom bana Jelačića u Petrovaradinu. Budući da je objekt

u Zagrebu veće vrijednosti od objekta u Petrovaradinu, obećan nam je i jedan objekt u Beogradu za potrebe HNV-a. Nakon što sam se povukao s mjesta predsjednika HNV-a početkom 2007. godine, o svemu sam upoznao nove čelnike HNV-a i predao im svu dokumentaciju, ali, nažalost, od tada pa do danas po tom se pitanju nije ništa uradilo.«

Memorijalni centar »Nikola Tesla« u Smiljanu svečano je otvoren 10. srpnja 2006. godine, obnova kuće Milutina Milankovića u Dalju svečano je završena 13. srpnja 2007. godine, a od Hrvatskog doma u kući bana Jelačića u Petrovaradinu – za sada ni traga.

Zvonimir Perušić

U četvrtak 16. listopada u Novom Sadu

Obilježavanje dana rođenja bana Josipa Jelačića

Proslava obilježavanja dana rođenja bana *Josipa Jelačića*, jednog od četiri praznika hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, bit će održana u četvrtak 16. listopada u Novom Sadu. Organizatori proslave su Hrvatsko nacionalno vijeće i Hrvatsko-kulturno-prosvjetno društvo »Jelačić« iz Petrovaradina.

Program obilježavanja bit će održan (najvjerojatnije) u središnjem holu Izvršnog vijeća AP Vojvodine, s početkom u 19 sati. Nastupit će Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*, zbor HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina pod ravnanjem *Vesne Kesić*, i klapa »Agape« koja djeluje pri Hrvatskom kulturnom centru »Srijem« iz Srijemске Mitrovice.

Hrvatsko nacionalno vijeće će ovom prigodom po prvi put dodijeliti tri nagrade pojedincima za ukupan doprinos radu hrvatske zajednice u Republici Srbiji, ostvaren na polju kulture, obrazovanja, informiranja i službene uporabe jezika. Također, tri nagrade će biti dodijeljene i pojedincima koji nisu pripadnici hrvatske zajednice, a koji su dali doprinos suživotu i multikulturalnom dijalogu.

Podsjetimo, 16. listopada 1801. u Petrovaradinu, gdje mu je otac *Franjo* bio zapovjednik pukovnije, rođen je Josip Jelačić, kasniji hrvatski ban i vojskovođa. S osam godina stupio je u Theresianum – akademiju u Beču u kojoj su se školovali sinovi plemića i velikaša i u njoj je proveo 10 godina. S nepunih 18 stupio je kao potporučnik u treću konjaničku pukovniju u Galiciji, kojom je zapovijedao ujak njegove majke *Ane* rođene *Portner*. Josip Jelačić već je zarana kao krajiški časnik – spojivši u sebi ljudske, vojničke i domoljubne vrline – stekao popularnost u puku i izuzetno povjerenje rodoljubne jezgre u Zagrebu na čelu s *Ljudevitom Gajem* i grofom *Jankom Draškovićem*. U »Proljeće naroda«, potkraj ožujka 1848. godine, odlukom narodnog predstavništva izabran je, a voljom vladara imenovan za hrvatskog bana. Kako su desetljeća odmicala, nepomućeno je sjala veličina tog smionog muža koji je zagovarao vječne ciljeve hrvatske zemlje: slobodu od tlačitelja, jedinstvo hrvatskih pokrajina i ravnopravnost naroda. Kad su mađarski hegemonisti odbili priznati Hrvate kao politički narod, ban Jelačić nije krzmao povesti rat za hrvatske

interese. Sudio je da bi pobjeda udruženog mađarskog i velikonjemačkog ekspanzionizma značila još veću opasnost za opstojnost Hrvatske. Primivši pomoć u oružju i novcu od maršala *Radetzky* i ministra rata *Theodora Latoura* te pismeno *Strossmayerovo* upozorenje iz Beča da »bez ikakvog otezanja« provali u Ugarsku, on je 11. rujna 1848. krenuo. Ali ratni je pohod završio neodlučno i zakazano je primirje nakon bitki kod sela Pakozda i Velence. Prije toga vratio je Hrvatskoj oteto Međimurje. U međuvremenu izbija revolucija u Beču. Jelačić je imenovan vrhovnim zapovjednikom carskih oružanih snaga u Ugarskoj, da bi uskoro to imenovanje bilo opozvano a on podvrgnut zapovjedništvu generala *Alfreda Windischgratza*, s kojim je zatim sudjelovao u gušenju bečke listopadske revolucije. Mladi austrijski vladar *Franjo Josip I.* imenovao je Jelačića gubernatorom Rijeke i Dalmacije pa je tako oko njegova imena Hrvatska nakon dugog vremena formalno ujedinjena. Početkom siječnja 1849. Jelačić i Windischgratz zajedno će na čelu svojih vojski ući u Budimpeštu i ugušiti mađarsku revoluciju koja je prijetila svim nemađarskim narodima u Ugarskoj.

Kad su Habsburzi nametnuli centralizam, Jelačić se trudio i u tim okolnostima raditi za dobro svog naroda. Stekavši već 1848. slavu ukinućem kmetstva, pripomogao je uspostavi Zagrebačke nadbiskupije, ujedinjenju grada Zagreba i otvaranju Hrvatskog kazališta, potičući stalno gospodarsku, znanstvenu i kulturnu djelatnost. U noći između 19. i 20. svibnja 1859. veliko zvono zagrebačke prvostolnice oglasilo je smrt hrvatskog bana Josipa Jelačića od Bužima, miljenika hrvatskog naroda. Pogreb se pretvorio u veličanstvenu slavu hrvatskog otpora i ponosa čiji je Jelačić bio simbol. Pokopan je na svom imanju u Novim Dvorima kraj Zaprešića. Banu Jelačiću Hrvatska je bila iznad i ispred svega, makar su ga kasnije okrivili da je služio »tuđinskim interesima«. Pod tom su izlikom komunističke vlasti godine 1947. skinule njegov spomenik s glavnog zagrebačkog trga. Ostvarenjem hrvatske samostalnosti hrvatski se ban s isukanom sabljom vratio na svoj, Jelačićev trg. U novom vremenu ta legendarna osoba hrvatskog nacionalnog ponosa postala je novim poticajem borbi Hrvata za slobodu u neovisnoj državi. ■

Dina Vranešević-Kurbatvinsky, glavna ravnateljica Radio-televizije Vojvodine

Nemamo pravo gledateljima nametati mišljenje

*Ukoliko bi država pomogla, RTV bi za dvije godine mogao imati svoju novu zgradu u Novom Sadu * Sve probleme, pa i onaj s urednikom hrvatske redakcije, treba riješiti dogovorom * Nedopustivo je da urednik neke redakcije bude dužnosnik političke stranke, ali zbog mira u kući taj problem do sada nismo podizali na višu razinu*

Razgovor vodio: Zvonimir Perušić

Odvajanje Radio-televizije Novi Sad od Radio-televizije Srbije i formiranje Pokrajinskog javnog servisa, odnosno Radio-televizije Vojvodine, toj je medijskoj kući donijelo mnoge prednosti, ali i nedostatke. Najveća je vojvodanska radijska i televizijska kuća dobila priliku samostalno se razvijati i odlučivati, ali je s druge strane i sva odgovornost

za vlastiti razvoj svaljena na nju. Kako u takvim uvjetima, uz glavni problem – nedostatak vlastitog poslovnog prostora – ova medijska kuća planira svoju budućnost, kakve su, unutar toga, perspektive programa na manjinskim jezicima i kakav problem postoji između RTV-a i hrvatske redakcije, zbog kojih su prije izvjesnog vremena na razgovor u RTV pozvani predstav-

nici HNV-a i hrvatske diplomacije, samo su neka od pitanja koja su bila povod za razgovor s glavnom ravnateljicom Radio-televizije Vojvodine Dinom Vranešević-Kurbatvinsky.

HR: U intervenciji NATO saveza 1999. godine srušena je zgrada tadašnje Radio-televizije Novi Sad. Sadašnja Radio-televizija Vojvodine zbog toga je, praktički, jedini javni servis u okruženju bez svoje zgrade. Što se planira i kada će RTV imati svoj prostor za rad?

Radio-televizija Vojvodine uistinu je jedini javni servis u regiji koji nema svoju zgradu. Naša je kuća nekada imala zgradu i prostor od 24.000 četvornih metara i sve je to potpuno srušeno u NATO bombardiranju. Ono što je za mene čudno, jest da se time nitko nije na ozbiljan način pozabavio. Jednostavno, svi to nekako prešute, čak se niti u medijima o tome ne govori. Radio-televizija Vojvodine sada radi u nekih 7000 četvornih metara iznajmljenog prostora i jasno je da to nije dovoljno. Ono što smo uradili za ove dvije godine, koliko sam na čelu ove kuće, jest da smo pokrenuli inicijativu da dođemo do svoje zgrade. Imamo potvrđan odgovor i od Izvršnog vijeća AP Vojvodine, odnosno predsjednika Bojana Pajića, koji se doista založio da mi dođemo do zgrade koja bi odgovarala i nazivu naše ustanove – Javnog servisa Vojvodine. U planu nam je, dakle, u iduće dvije godine pokušati riješiti taj problem, ali to ipak nekako ide prilično sporo.

HR: Govorite o gradnji nove zgrade?

Da, to bi bila nova zgrada koja bi bila izgrađena. Mi smo pokušavali tu našu lokaciju gore, gdje je srušena naša zgrada, zamijeniti za neku drugu lokaciju u gradu, imajući u vidu kako je ipak bolje radio-televiziju imati u gradu, gdje je pristupačna svim građanima, međutim, nama treba velik plac kako bismo mogli izgraditi takvu zgradu. Zna se da studio oduzima dva kata, neophodan nam je studio koji bi imao najmanje 1000 četvornih metara, plus nekoliko manjih studija, koji bi bili namijenjeni našim manjinskim redakcijama, a i za informativni program na srpskom jeziku. Razgovarala sam upravo jučer i s glavnim ravnateljem Javnog servisa Srbije Aleksandrom Tijanićem, koji je rekao kako će pružiti apsolutno svu, ne samo medijsku podršku, te kako smatra da čak i Srbija treba financijski sudjelovati u izgradnji naše nove zgrade. To je bila jedna od tema našeg razgovora, koju je on sam spomenuo. Mi smo se naravno obratili i za sredstva iz Nacionalnog investicijskog plana, kao i kapitalnim fondovima, pa tako očekujem da će se u iduće dvije godine to pitanje i riješiti.

HR: Mislite da se za dvije godine završi gradnja zgrade RTV?

Mogla bi se čak i završiti. Vidimo kako je moguće brzo graditi kada se ima sredstava i kada ima dobre volje.

HR: Dobro, to je prostor. A kakva je situacija s tehnikom, opremom, kakva je ukupna materijalna situacija u RTV-u?

U bombardiranju, naravno, nije stradala samo zgrada Radio-tele-

vizije Novi Sad, nego su stradale i oprema i tehnika. Srušeni su nam i skoro svi predajnici po Vojvodini, pa nam je investicija daleko veća. U ove smo dvije godine doista puno uložili u tehniku, naša je želja i da svaka manjinska redakcija ima svoju opremu. Smatramo kako bi u ovom pitanju ipak trebale pomoći i zemlje matice, ali to ide teško. Mi, naravno, izdvajamo sredstva i prilično smo opremili naše redakcije. Praktički, svi radimo u istim uvjetima, nekad i vrlo teškim, pa se ponekad neke stvari i otkazuju, jer nemamo dovoljno opreme.

HR: Budući da je većina predajnika srušena, RTV Vojvodine imala je problema sa signalom, programi radija i TV nisu se mogli slušati i gledati na cijelom teritoriju Vojvodine. Kakva je sada situacija s tim?

Situacija je sada nešto bolja i mi smo uradili projekte potpunog digitaliziranja TV Vojvodine, i to odmah, da preskočimo jednu fazu, no, tu su opet u pitanju sredstva i doista mislim kako se sredstva moraju osigurati iz državnih fondova zato što građani Vojvodine plaćaju da bi gledali bolji program, a ne da bismo mi zidali zgradu. Osim toga, niti možemo iz TV pretplate zidati zgradu, postavljati predajnike, kupovati opremu, to je nemoguće, nemoguće je financijski, a smatram da to nije niti korektno. Ne bi bilo korektno prema građanima Vojvodine.

HR: A kako zapravo ide naplata pretplate?

Građani plaćaju na jedinstven račun, tako je zakonski regulirano, a kontrolu naplate obavljaju Radio-televizija Srbije i Elektroprivreda Srbije. Sredstva se, dakle, slijevaju na jedan zajednički račun i onda se, s tog računa, sredstva prikupljena na teritoriju Vojvodine dijele u razmjeru 70 posto nama, 30 posto Javnom servisu Srbije, s obzirom na nacionalnu pokrivenost. Budući da to godinama nije bilo tako, u početku je bilo i problema i to zbog toga što nismo imali bazu podataka. Znači, problemi nisu bili zbog toga što, eto, oni nama ne žele prebaciti novac, nego su problemi bili čisto tehničke prirode. Mi sad imamo svakidašnji prijenos sredstava i na kraju mjeseca obavlja se kontrola tih prebačenih sredstava. Naplata pretplate malo je opala općenito u Srbiji i Vojvodini, s obzirom na tešku situaciju u kojoj žive građani.

HR: Koliki je udio sredstava iz pretplate u ukupnom prihodu RTV?

Naplaćenost pretplate je na teritoriju Vojvodine pala ispod 70 posto, a nama je to osnovni novac koji stiže u kuću. Dok smo bili u sastavu RTS-a, nismo imali potrebe za postojanjem određenih redakcija, niti smo morali imati sve administrativne službe. Sad sve to imamo. Kad smo se odvojili, našli smo se u potpunom, i poslovnom i kreativnom problemu, nedostajalo nam je pola redakcija da bismo ispunili ulogu javnog servisa. Tako smo morali u potpunosti reorganizirati kuću i praktički krenuti ispočetka. Na nedavnom sastanku glavnih ravnatelja svih javnih servisa iz okruženja, zaključili smo kako je Radio-televizija Vojvodine doista u najtežoj situaciji.

HR: Sad malo o manjinskim programima. Koliko ima manjinskih redakcija?

Na televiziji devet, a na radiju jedna manje, jer na radiju nema hrvatske redakcije, koja postoji samo na televiziji. Imamo tri radijska kanala i dva televizijska. Jedan je radijski kanal isključivo na mađarskom jeziku, jedan je miješani, što znači svi jezici uključujući i srpski, a jedan je isključivo na srpskom

proizvode, titlaju na srpski jezik. Također, da imamo što više filmova iz zemalja okruženja, iz zemalja matica. Ovo s obzirom na to da u ovoj teškoj situaciji ne možemo proizvesti toliko programa i ne možemo uposliti toliko broj ljudi. Jer ovdje, kako sam rekla, nije problem samo materijalni, nego je problem i kadrovski, budući da su u kući zatečeni svi oni koji će za tri do osam godina otići u mirovinu. To znači da su, recimo, preko 60 posto zaposlenika u Radio-televiziji Vojvodine stariji ljudi, koji su pred mirovinom.

HR: Koliko RTV ima ukupno zaposlenika?

Ukupno nas ima 1164 u stalnom radnom odnosu i tu opet dolazimo do problema, jer ne možemo primati mlade kadrove, pa tako imamo oko 250 honorarnih suradnika, raznoraznih, ne samo novinara nego i u ostalim službama. Obično kažem kako se vrtimo u krug kao mačka kada juri svoj rep, jer gdje god nešto započnemo, dolazimo na neku suštinsku barijeru i problem. Manjinske redakcije rade imajući u vidu stečena prava od ranije. Televizija Novi Sad je i bila poznata po tome što je imala petojezično emitiranje programa. No, tada se iz proračuna Vojvodine

ti u gradnju zgrade i predajnike, mislim da ćemo u dolazećem razdoblju uspjeti nešto postići.

HR: Na hrvatskom jeziku postoji samo jedna TV emisija dvotjedno po pola sata, uz termin za reprizu. Kako se određuje dužina manjinskih programa?

Prvo i presudno je zatečeno stanje. Ne možete nekom uskraćivati ono što je imao od osnivanja televizije, pa tako Mađari, Rumunji i Slovaci imaju najviše programa, a ostali imaju razmjerno svom nastanku, a i broju stanovnika. No, ako bismo uzimali u obzir samo broj stanovnika, onda bismo morali postaviti pitanje koliko Srbi imaju programa na javnim servisima u okruženju. Realno, taj će se problem morati rješavati u hodu. Međutim, nije samo ta dvotjedna hrvatska emisija namijenjena ovdašnjim Hrvatima. Pa, naš je Tabloid malo-malo pa u Hrvatskoj. Imali smo sada emisiju iz Opatije, pa emisiju o radijskom festivalu. Znači, kada bi se uzelo u obzir sve što se ukupno odnosi izravno baš na našu suradnju s Hrvatskom, ili praćenje događaja u Hrvatskoj, onda je to puno veći broj emisija.

Moram reći kako smo pokušali povećati obujam programa manjinskih redakcija i tu je došlo do potpunog kolapsa. Povećanjem broja sati emitiranja ili proizvodnje programa, povećava se potreba za vanjskim suradnicima, povećava se potreba za tehnikom i mi smo bili prinuđeni to malo zaustaviti.

HR: Vi ste prije izvješnog vremena poslali pismo Hrvatskom nacionalnom vijeću u kojem ste naveli kako imate problema s urednikom hrvatske redakcije na TV Vojvodine i zbog toga ste tražili sastanak s čelnicima HNV-a, ali i s predstavnicima hrvatske diplomacije. O kakvim je problemima riječ?

Dvije su vrste problema. Jedna vrsta problema je kada urednik hrvatske redakcije pita zašto tog dana nije dobio kameru. Druga vrsta problema je razvijanje govora mržnje u emisijama na hrvatskom jeziku. Smatram da smo ta vremena svi skupa u regiji završili i da moramo ići nekim drugim putem. Nisam za to da se ne kaže što je bilo u prošlosti, ali tendenciozno ići u tom smjeru, to ne bih dopustila niti na srpskom, niti na hrvatskom, niti na jednom drugom jeziku. Vidimo kako svijet živi potpuno drugačije i

Javni servis u iznajmljenom prostoru: sadašnje sjedište RTV Vojvodine u Novom Sadu

jeziku. To je na radiju. Na televiziji imamo dva kanala, na prvom se program odvija na srpskom jeziku, a na drugom se emitiraju programi manjinskih redakcija i srpske. Naša je ideja, o kojoj sam razgovarala i s predstavnicima manjinskih nacionalnih vijeća, baš zato da ne bismo živjeli u getu i da ostanemo i dalje ovako složni kako smo i bili, da se, recimo, emisije koje se

odvajalo za televiziju i za programe, bilo je puno lakše i bilo je više proizvodnje. Sad, kad smo spali na nekih 13 ili 11 kamera, e sad to treba rasporediti. Tako je ovdje praktički sve problem. Mislim, međutim, da ćemo dobivanjem dodatnih sredstava ipak uspjeti, jer i u prethodne dvije godine ulagali smo u tehniku, pa ako ne budemo morali sva svoja sredstva ulaga-

smatram da mi odavno pripadamo Europi i trebamo i formalno usvojiti način života u Europi. Mi stariji nemamo problem shvatiti što se događalo u prošlosti i jako dobro surađujemo s kolegama i u BiH, i u Republici Srpskoj, i u Hrvatskoj, Makedoniji. Problem postoji među mlađim ljudima i upravo zato što smo mi stariji, u kompletnoj regiji, krivi za ono što smo napravili svojoj mladeži, koja je danas već stasala, upravo zato trebamo raditi potpuno drugačije, a ne isticati ono što je bilo. Dokle se trebamo vraćati u prošlost? Trebamo biti sastavnim dijelom svijeta u kojem se nalazimo. To su, dakle, te dvije vrste problema.

Problem je bio i to što je urednik hrvatske redakcije bio kandidat za pokrajinskog zastupnika, što znači da se u izbornom procesu ne može pojavljivati na ekranu. Ako su u tijeku izbori, to je pravilo kojeg se moramo pridržavati i tu smo s njim imali nesporazum. Ja se i dalje želim dogovoriti s Hrvatskim nacionalnim vijećem, pa da onda taj naš zajednički stav bude na dobrobit svih.

Što se ostalih stvari tiče, nama bi najviše odgovaralo, a uostalom to je i zakonski definirano, da dobijemo gotov program na hrvatskom jeziku, jer RTV Vojvodine uopće nije u obvezi imati redakciju na nekom jeziku, RTV je u obvezi emitirati program na tom jeziku, program koji bi, naravno, bio pregledan i odobren od strane našeg urednika, kao što radimo i sa zabavnim i s informativnim i s dokumentarnim i sa svim ostalim izvršnim produkcijama.

HR: Kako, s profesionalnog stajališta, komentirate činjenicu da je urednik hrvatske redakcije na TV Vojvodine dužnosnik jedne političke stranke?

To je nedopustivo, no zbog mira u kući nismo to podigli na višu razinu. Moram reći i to, da urednik hrvatske redakcije ima visoko bodovano radno mjesto, poput, recimo, urednika zabavnog programa, u kojem postoje zabavna, glazbena, dramska, serijska, filmska redakcija, a zapravo je sam i radi tu jednu emisiju dvotjedno. Htjela sam pokazati dobru volju, ne samo glede plaće nego i povećanja broja emisija, jer to može ići i na drugi način. Mi imamo jako dobre kontakte s televizijama u Hrvatskoj i možemo razmjenjiva-

ti emisije. Možemo, primjerice, dobiti snimku Splitskog festivala, a zauzvrat dati snimku koncerta Zdravka Čolića iz Novog Sada i zbog toga ne bih baš tako striktno rekla kako, eto, imamo redakciju na hrvatskom jeziku i sad je samo to ono što zadovoljava Hrvate u Vojvodini.

HR: Ima li iz hrvatske zajednice službene inicijative za formiranjem redakcije na hrvatskom jeziku na Radiju Vojvodine?

Mi smo 2006. godine predložili predstavnicima HNV-a da formiramo redakciju na hrvatskom jeziku i na radiju. Oni su sami rekli kako u tom trenutku nisu bili u mogućnosti za to, ne znam je li razlog bio taj što nisu imali čovjeka za to, ili se nisu mogli brzo organizirati. Naravno, to im pripada.

HR: Ipak, ima li takve inicijative sada?

Nema. Međutim, ja doista želim da to bude neka neovisna produkcija, jer bi nam bilo puno lakše u kući.

ma RTV Vojvodine emitira na Hrvatskoj televiziji ili na drugim televizijama, ili obratno?

Ne, mi uopće ne znamo što je za tu našu emisiju na hrvatskom jeziku urađeno našom opremom. Svi ostali urednici, a pogotovo u programima na srpskom jeziku, do 25. u mjesecu za sljedeći mjesec moraju mi predati sinopsis, napisati kolika sredstva planiraju, koliko honorarnih suradnika, da bih ja mogla planirati sredstva. U redakciji na hrvatskom jeziku to nikad nismo imali na taj način rađeno.

HR: Znači li to da urednik hrvatske redakcije ima privilegij?

Da, on ima veliki privilegij. Sad je pitanje zašto mi to sve dopuštamo. Pa eto, baš zato što se to provlači kao najosjetljivije pitanje, mislim između nas i Hrvatske. A to uopće nije točno, nije to Hrvatska, nego je to pojedinac. Doista smatram da je ovo trenutak da mi stvari postavimo onako kako treba. Uloga i značaj javnog servisa podrazumi-

nego što bi trebali. Pa valjda glavni ravnatelj ima pravo odlučivati gdje je tko i na kom radnom mjestu u Radio-televiziji Vojvodine. Ljudi sebi daju za pravo nazvati me i reći – zašto si premjestila tog i tog tamo i tamo. Meni je to potpuno neshvatljivo. Pa moja je odgovornost, nije njihova.

HR: Spominjali smo Hrvatsku radioteleviziju. Postoji li službena suradnja Radio-televizije Vojvodine i HRT-a?

Suradnja za sada postoji samo na privatnoj razini, ali ideja je da mi sa svim javnim servisima u susjednim zemljama dogovorimo suradnju. Mislim da bi to bilo jako dobro. Bilo je razgovora između mene i glavnog ravnatelja HRT-a, u kojem je on meni dao doista jako dobru sugestiju vezanu uz digitaliziranje Televizije Vojvodine i mislim da su ta iskustva jako važna. Naš je direktor televizije išao i u posjet TV Novoj u Zagreb, ali moram reći da su to inicijative na osnovi

Meta NATO bombardera: srušena zgrada RTV Novi Sad

Mi više nikog ne možemo zaposliti, smanjujemo broj zaposlenika svugdje, smanjujemo i u srpskom programu i svi to znaju, o tome i mediji pišu.

HR: A neovisna bi produkcija radila besplatno za RTV Vojvodine?

To bi bila obveza hrvatske zajednice, da proizvodi program. Mi s neovisnim produkcijama imamo različite aranžmane, netko dobije vrijeme kroz EPP, negdje se nešto malo plati, negdje se radi koprodukcija. Potpuno neovisne produkcije idu na tender i za sada je to sve u skladu s obvezama javnog servisa

HR: Imate li uvid u to koliko se priloga urađenih, recimo, sredstvi-

jeva određeno emitiranje. Mi nećemo iritirati gledatelje, nećemo im diktirati, nametati mišljenje, nego ćemo im prezentirati ravnopravno i jednu i drugu i treću stranu i to je zadaća koju bismo svi u kući morali ispuniti. Jesam za to da sjednemo za stol i dogovorimo se što imamo, čiji su ti prilozi, da vidimo dokaze da su prava emitiranja dobivena bez naknade, kako ne bismo opet došli u problem koji će se proizvesti u nacionalni problem. Smatram da je to vrijeme iza nas.

HR: Kako se o ovakvim stvarima dogovorate s predstavnicima drugih nacionalnih zajednica?

Uvijek se sastajemo s predstavnicima nacionalnih vijeća. Moram vam reći da se oni miješaju i više

prijateljskih kontakata koji postoje i koji nisu prekidani.

Želim reći i da je veleposlanik Republike Hrvatske više puta bio kod nas u posjetu i planirali smo da kada predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine bude išao u Zagreb, da se tada upriliči moj posjet, kao glavne ravnateljice RT Vojvodine, Hrvatskoj radioteleviziji. Kontakti ne postoje samo s HRT-om, nego i s drugim javnim servisima u regiji i mislim da bismo, kada bismo se bolje organizirali, mogli čak i financijski bolje posloovati. Recimo, kod kupovine stranog igranog programa, kod marketinga. Bilo bi jako dobro da se suradnja proširi u profesionalnom smislu, da naši ljudi odu tamo i vide kako je digitalizirana Hrvatska televizija. ■

U susret Strateškom planu razvoja Hrvata u Mađarskoj

Quo vadis Zajednico?

Mišo Hepp: »Trebamo napokon odlučiti: Hoćemo li međusobno govoriti hrvatski? Hoćemo li da naša djeca znaju hrvatski? Hoćemo li očuvati naše tradicije? Hoćemo li raditi nešto za jačanje identiteta? Ili ćemo pod pokrivačem hrvatstva preživljavati do mirovine i primati plaću koju možda nismo zaslužili?«

Svi poznajemo pitanje *Quo vadis*. Ali ne znamo svi odgovor na njega. Ni Petar ga nije znao dok mu Onaj koji je uskrsnuo nije odgovorio na njega. Pomalo teška i patetična rečenica za napis kojim je cilj dotaknuti pitanje strateškog razvoja hrvatske zajednice u Mađarskoj, točnije Strateškog plana razvoja koje po svemu sudeći ima namjeru u skoroj budućnosti zacrtati vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj – Hrvatska državna samouprava. Za nadati se je da radi njegove izrade, da ne govorimo o njegovu mogućem ostvarenju, neće trebati izdržati muke razapinjanja na križ te da na ostvarenje ciljeva neće trebati čekati više od tristotinjak godina, kao mučenici ranoga kršćanstva. Pravno jamstvo danas ne znači mnogo ako nema svjesnog ukazivanja na teškoće i probleme te moguća rješenja. Automatizam danas ne znači mnogo, treba uz njega i željeti činiti, izraditi bitne odrednice očuvanja samobitnosti. Stoga, kako kazuje predsjednik HDS-a *Mišo Hepp*, namjera je izraditi i predložiti dokument (čija štura skica već postoji i dana je na uvid i dopunu zastupnicima HDS-a na Skupštini održanoj u svibnju) koji bi onda mogao ići u javnu raspravu.

POZIV SVIM HRVATIMA: Ovih je dana upućen poziv Hrvatima u Mađarskoj. Skupština Hrvatske

Ocrtati strateški razvoj – govoriti o srednjoročnim i dugoročnim planovima: Mišo Hepp

državne samouprave poziva sve pojedince, udruge, organizacije i ine čimbenike hrvatskog života u Mađarskoj neka pismenim putem dostave svoje prijedloge, zamisli u svezi s izradom strateškoga plana razvoja Hrvata u Mađarskoj. Vizije imaju tek vizionari, a oni su rijetki kao igla u snopu sijena. Ali zato su, tek slaba zamjena doduše, oni koji po prirodi posla, bez obzira na vizionarske sposobnosti, trebaju ponuditi nacрте, planove, smjernice u obitelji, i u poslu koji obavljaju te, ako to žele, i u široj zajednici, društvu kojem pripadaju. Na jednom nedavno održanom skupu u matičnoj domovini jedan od sudionika upitao je dužnosnika mjero-

davnog ministarstva kako hrvatska politika vidi i što želi uraditi sa svojom dijasporom u nadolazećim desetljećima. Jer ako znamo kamo se ide, i nama je lakše odlučiti hoćemo li se priključiti onima koji su na tom putu. Brižnim ulaganjem ostvaruju se prinosi. U našem slučaju prinos je očuvanje jezika, kulture i identiteta, kroz školstvo, znanost, kazalište, glasila, folklor, i da ne zaboravimo politiku. Jer bez političkog utjecaja teško se bilo što od mnogobrojnih želja može ostvariti. Tek se dobiveno može potrošiti. Ali nije svejedno kako i na što.

HOĆEMO LI?: I zajednica Hrvata u Mađarskoj već odavno

bi trebala imati, nazovimo ih tako ili nekako drugačije, strateške planove razvoja za kratkoročno i dugoročno razdoblje. Kalendare razvoja, kojima bi se utvrdila i ostvarena bilanca. Kako je u svojem prijedlogu za raspravu o budućnosti Hrvata u Mađarskoj napisao predsjednik HDS-a *Mišo Hepp*: »Trebamo napokon odlučiti: Hoćemo li međusobno govoriti hrvatski? Hoćemo li da naša djeca znaju hrvatski? Hoćemo li očuvati naše tradicije? Hoćemo li raditi nešto za jačanje identiteta? Ili ćemo pod pokrivačem hrvatstva preživljavati do mirovine i primati plaću koju možda nismo zaslužili?«, dodavši: »Kada želimo govoriti o viziji budućnosti Hrvata u Mađarskoj, onda svakako trebamo ocrtati strateški razvoj prema kojem bi trebali u svim našim poslovima djelovati. Tu svakako trebamo govoriti o srednjoročnim i o dugoročnim planovima. Pitanje je veoma složeno. Ako govorimo o bliskoj budućnosti te o sadašnjoj situaciji, onda prije svega trebamo govoriti o očuvanju jezika i identiteta.«

Kazala bih kako je to alfa i omega opstojnosti bilo koje manjinske zajednice, time i hrvatske zajednice u Mađarskoj. Za njezino očuvanje danas je potreban itekako dobar scenarij.

Branka Pavić-Blažetin

Poljakovićeve knjige u Zagrebu

U Zagrebu je 30. rujna u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića predstavljena knjiga dr. *Ivana Poljakovića* »Istina – uvod u apologetiku«. Organizator predstavljanja je izdavač knjige Nakladnička kuća »NOVUM« iz Zagreba i Udruga za potporu bačkim Hrvatima, a o knjizi su govorili doc. dr. sc. *Željko Tanjić*, prof. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, književnik *Miroslav Radnić* u ime nakladnika, te autor knjige dr. Ivan Poljaković, voditelj Centra za strane jezike na Sveučilištu u Zadru, rođeni Subotičanin.

»Apologetika je grana teologije koja se bavi obranom kršćanske vjere i doktrine, a knjiga je namijenjena svima onima koji tragaju za istinom, svima koji žele svoja uvjerenja utemeljiti na činjenicama, logici, povijesti i razumu«, rekao je prof. dr. *Željko Tanjić*, dok je autor dr. Ivan Poljaković ustvrdio da je svrha njegove knjige čitatelju osvijetliti istinu i potaknuti ga na obraćanje. »Obraćanje je u prvom redu potrebno katolicima, jer su baš oni od Krista pozvani da budu svjetlost svijetu, a ne da postanu svijet. Nažalost, većina katolika danas nastoji svoj život što više prilagoditi modernom svijetu, ne shvaćajući da se prilagodbom

Prof. dr. Željko Tanjić, Naco Zelić, Jasna Kovačević i autor knjige dr. Ivan Poljaković

takvom svijetu sve više udaljavaju od Krista«, rekao je dr. Poljaković, autor prve knjige takve vrste tiskane u Hrvatskoj.

Zlatko Žužić

Ostvarivanje prava na obrazovanje na osnovnom i srednjem stupnju na manjinskim jezicima u Vojvodini u školskoj 2007./2008. godini

Hrvati na dnu tablice

*U osnovnim školama na materinskom jeziku školovalo se 6,55 posto Hrvata, a u srednjim školama svega 0,79 posto * Glede izučavanja materinskog jezika s elementima nacionalne kulture evidentno je da se u Vojvodini ne primjenjuju isti propisi*

Piše: Dujo Runje

Izvršno vijeće Vojvodine, na sjednici održanoj 4. lipnja 2008. godine, razmotrilo je i prihvatilo Informaciju o osnovnom obrazovanju i odgoju s posebnim osvrtom na obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina i Informaciju o srednjem obrazovanju i odgoju učenika s posebnim osvrtom na školovanje pripadnika nacionalnih manjina u AP Vojvodini u školskoj 2007./2008. godini. Informaciju je Izvršno vijeće uputilo odborima Skupštine Autonomne Vojvodine na razmatranje. Odbori Skupštine APV su istu prihvatili tijekom rujna 2008. godine.

OSNOVNO OBRAZOVANJE: Osnovno obrazovanje i odgoj ostvaruje se u 344 osnovne škole raspoređene u 45 općina, za 162.950 učenika u okviru 7920 odjela. Nas ovdje zanima obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina. Prema odredbi članka 7. Zakona o osnovama sustava obrazovanja i odgoja obrazovni rad za pripadnike nacionalnih manjina ostvaruje se na materinskom jeziku, i samo iznimno može se ostvarivati na srpskom jeziku. Ovaj krovni zakon donesen je 2003. godine. Zakon o osnovnoj školi donesen je ranije i sasvim je

normalno da nije usuglašen s krovnim zakonom. Zakon o osnovnoj školi predviđa da se za pripadnike nacionalnih manjina obrazovni rad ostvaruje na materinskom jeziku, ili dvojezično, ako se za upis prijavi najmanje 15 učenika. Zakonom o utvrđivanju određenih ovlasti autonomne pokrajine predviđeno je da uz suglasnost pokrajinskog tajnika za obrazovanje i kulturu, škola može otvoriti odjel i s manjim brojem učenika. Takva praksa je prisutna u Vojvodini. Za učenike pripadnike nacionalnih manjina, koji nastavu pohađaju na srpskom nastavnom jeziku, osigu-

Tablica broj 1.

Nacionalni sastav i nastavni jezici učenika osnovnih škola u AP Vojvodini u školskoj 2007./2008. godini

Nacional.	Nastavni jezik						Ukupno	
	srpski	mađarski	slovački	rumunjski	rusinski	hrvatski	Broj učenika	%
Srbi	113.969	121	42	22	26	2	114.182	70,07
Crnogorci	2738	1	4	0	6	0	2749	1,69
Mađari	4092	16016	3	3	12	7	20.133	12,36
Slovenci	1105	7	3108	0	1	0	4221	2,59
Rumunji	992	5	1	1203	0	0	2201	1,35
Rusini	609	3	2	0	521	0	1135	0,70
Hrvati	3212	31	3	0	4	215	3465	2,13
Bunjevci	885	20	1	0	0	2	908	0,56
Šokci	29	0	0	0	0	0	29	0,02
Romi	5715	370	23	163	13	0	6284	3,86
Albanci	204	11	0	0	1	0	216	0,13
Ukrajinci	308	0	1	0	2	0	311	0,19
Makedonci	751	0	0	2	2	0	755	0,46
Slovenci	90	0	0	0	0	0	90	0,06
Nijemci	89	1	0	0	0	0	90	0,05
Česi	117	3	0	0	0	0	120	0,07
Bošnjaci	350	1	0	0	0	0	351	0,22
Bugari	64	0	0	0	0	0	64	0,04
Ostali	5406	190	45	3	0	2	5646	3,46
	140.725	16.780	3233	1396	588	228	162.950	100%

rano je učenje materinskog jezika s elementima nacionalne kulture. Broj učenika nije naveden. Sve to mutatis mutandis vrijedi i za srednje obrazovanje. Nacionalni sastav učenika osnovnih škola dan je u tablici broj 1.

Iz podataka se može vidjeti sljedeće:

Od ukupno 20.133 učenika Mađara, 16.016 ili 79,55 posto školuje se na mađarskom jeziku;

Od ukupno 4246 učenika Slovaka, 3233 ili 74,4 posto školuje se na slovačkom jeziku;

Od ukupno 2394 učenika Rumunja, 1396 ili 58,31 posto školuje se na rumunjskom jeziku;

Od ukupno 1212 učenika Rusina, 588 ili 48,91 posto školuje se na rusinskom jeziku;

Od ukupno 3478 učenika Hrvata, 228 učenika ili 6,55 posto školuje se na hrvatskom jeziku.

Treba istaknuti kako Romi i Ukrajinci izučavaju materinski jezik s elementima nacionalne kulture, a Bunjevci, prema dobivenim podacima, ne izučavaju bunjevački govor s elementima nacionalne kulture niti u jednoj školi. Iz sredstava javnog informiranja poznato je da se u nekim osnovnim škola-

ma u Subotici izučava bunjevački govor s elementima nacionalne kulture. Zašto to škole nisu prijavile u svojim izvješćima, za sada nije poznato.

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uči 255 učenika, što je za 107 **MANJE** nego prethodne godine. Zašto je došlo do toga? Uzrok je prije svega broj učenika za izučavanje materinskog jezika koje je tražilo Ministarstvo prosvjete Republike Srbije, odno-

nje rusinskog jezika. Evidentno je da se isti propisi ne primjenjuju u Vojvodini. Neshvatljivo i neprihvatljivo, najblaže što se može reći.

SREDNJE OBRAZOVANJE: Srednje obrazovanje na teritoriju AP Vojvodine se u školskoj 2006./2007. godini ostvarivalo u 39 općina (od ukupno 45 općina) u kojima se nalazi 127 srednjih škola: 26 gimnazija (22 opće i 4 specijalizirane – 2 za nadarene

skom i po prvi put na hrvatskom jeziku. Broj učenika koji su pohađali nastavu na jezicima nacionalnih manjina iznosi 7302 ili 9,78 posto od ukupnog broja učenika.

U odnosu na školsku 2006./2007. godinu, broj učenika u srednjim školama je manji za 1333 učenika ili 1,52 posto a broj odjela je manji za 16 učenika ili 0,55 posto. Ukupan broj učenika s nacionalnom strukturom posljednjih pet godina i etničkom

Važno je istaknuti koliko se nacionalne manjine školuju na svom materinskom jeziku. Iz Informacije može se zaključiti:

Od ukupno 8963 učenika Mađara, 6356 ili 70,91 posto školuje se na mađarskom jeziku;

Od ukupno 1700 učenika Slovaka, 335 ili 19,70 posto školuje se na slovačkom jeziku;

Od ukupno 728 učenika Rumunja, 205 ili 28,16 posto školuje se na rumunjskom jeziku;

Od 464 učenika Rusina, 63 ili 13,58 posto školuje se na rusinskom jeziku;

Od ukupno 1884 učenika Hrvata, 15 učenika ili 0,79 posto školuje se na hrvatskom jeziku;

Učenici koji se ne školuju na materinskom jeziku imaju pravo na učenje materinskog jezika s elementima nacionalne kulture. Nažalost, to se odveć malo i koristi. Tako je veoma interesantno da je za svega 3 učenika organizirano učenje rusinskog jezika s elementima nacionalne kulture. Učenje rumunjskog jezika s elementima nacionalne kulture odvija se u Vršcu za 14 učenika i u Kovačici za 18 učenika. Učenje slovačkog jezika s elementima nacionalne kulture organizirano je u Staroj Pazovi za 162 učenika, Bačkoj Palanci za 6 učenika u Kovačici za 14 učenika. Mađarski jezik s elementima nacionalne kulture organiziran je za 3 učenika Tehničke škole u Adi. Poznato je da u Gimnaziji »Svetozar Marković« postoji takav vid nastave na hrvatskom jeziku, ali ni ovoga puta nije evidentiran u Informaciji. ■

sno Školska uprava u Somboru. Da takva praksa nije prisutna na drugim područjima Vojvodine, evidentno je iz Informacije za srednju školu gdje se navodi da je mađarski jezik s elementima nacionalne kulture organiziran za tri (3) u učenika u Adi, a isto tako za tri učenika organizirano je njegova-

učenike u matematičkoj gimnaziji na srpskom i mađarskom jeziku), 74 stručne škole, 10 mješovitih škola, 7 umjetničkih škola i 10 srednjih škola za učenike sa smetnjama u razvoju.

Obrazovno-odgojni rad se realizirao na srpskom, mađarskom, rumunjskom, slovačkom, rusin-

strukturom stanovništva iz 2002. godine dan je tablici broj 2. Iz tablice je vidljivo kako je prošle školske godine bio najveći broj Hrvata u posljednjih pet godina koji pohađaju srednje obrazovanje. Samo letimičan pogled na podatke pokazuje kako iz godine i godine opadaju Jugoslaveni.

Tablica broj 2

ETNIČKA STRUKTURA STANOVNIKA VOJVODINE PO POPISU IZ 2002. GODINE I BROJ UČENIKA POSLJEDNJIH PET GODINA U SREDNJIM ŠKOLAMA VOJVODINE

	Broj st. Voj.		Šk. 2003./4. g.		Šk. 2004./5. g.		Šk. 2005./6. g.		Šk. 2006./7.g.		Šk. 2007./8.g.	
UKUPNO	2.031.992	100%	79.378	100%	77.438	100%	76.119	100%	74.657	100%	73.524	100%
SRBI	1.321.807	65,05	58.784	74,0	57.084	73,72	56.624	74,39	55.529	74,38	54.856	74,61
MAĐARI	290.207	14,28	9130	11,5	9237	11,93	9195	12,08	9220	12,35	8844	12,03
CRNOG.	35.513	1,75	2131	2,68	2128	2,74	1824	2,40	1695	2,27	1680	2,28
HRVATI	56.546	2,78	1726	2,17	1776	2,30	1775	2,33	1807	2,42	1884	2,56
JUG.	49.881	2,45	1658	2,09	1315	1,70	1178	1,55	825	1,10	587	0,80
SLOV	56.637	2,79	1657	2,09	1752	2,26	1649	2,17	1778	2,38	1700	2,31
RUM.	30.419	1,50	694	0,87	750	0,96	676	0,89	705	0,94	728	0,99
RUSINI	15.626	0,77	500	0,63	646	0,83	537	0,70	551	0,74	464	0,63
BUNJ.	19.766	0,97	291	0,37	304	0,40	268	0,35	402	0,54	344	0,47
ROMI	29.027	1,43	203	0,26	225	0,30	258	0,34	300	0,40	396	0,54
OSTALI	126.563	6,23	2604	3,28	2221	2,86	2135	2,80	1845	2,47	2041	2,77

Umanjen rod jabuka obećava proizvođačima bolju cijenu

Voćnjak njegu uzvraća

Zemljoradnička zadruga »Voćko« iz Tavankuta okuplja preko stotinu voćara, od kojih su 23 osnivači a preko 80 kooperanti, kojima je voćarstvo dominantna preokupacija u proizvodnji

Članovi ZZ »Voćko« u vlasništvu imaju oko 500 hektara pod voćem, od čega su većinom zastupljeni zasadi jabuka, a ima i krušaka, šljiva, višanja i bresaka.

Inicijativa za osnivanje ZZ »Voćko« nastala je iz potrebe za nabavom jeftinijeg repromaterijala u pokušaju povoljnije i kvalitetnije prodaje proizvoda. Organiziranjem zadrugara stalo se na put raznim nakupcima i mešetarima, koji su diktirali cijene i uvjete na tržištu. Na taj način uspjela se osigurati pomoć proizvođačima u pojeftinjenju proizvodnje, kao i daleko bolji pregled tržišta, što im omogućuje bolji plasman jabuka, a tako i postizanje povoljnije cijene.

U posljednje tri godine u Tavankutu sve se više mladih opredjeljuje za voćarsku proizvodnju. Unatoč velikim ulaganjima u zasade (preko 10.000 eura po hektaru) u odnosu na ratarsku proizvodnju, dobit je veća. Djelatnost Zadruga »Voćko« je prvenstveno u njihovoj funkciji, jer im pruža povoljniju nabavu repromaterijala, sadnog materijala, prodaju, što im u određenoj mjeri daje sigurnost u izvesniju proizvodnju, nego što je ranije bila.

U sklopu Zadruga »Voćko« nalaze se i plantaže jabuka savjetnice za zaštitu bilja i voćarstvo mr. Ruže Petriner. Plantaže jabuka nalaze se u Gornjem Tavankutu i sađene su, kako kaže, sukcesivno, odnosno po nekoliko jutara svake godine, sukladno prihodima kojima se raspolagalo. Tako se sada na površini od 20 hektara prostire jabučnjak, u kojem je proteklih tjedana bilo vrlo živahno. Vrijeme berbe dovelo je berače iz sela i okolnih mjesta, te su tako voćnjaci, kao i svake godine u jesen, postali mjesto gdje se čuje graja veselog razgovora i pjesme berača.

BERBA: U prvom se branju beru najzreliji plodovi, i tada se »skine« oko 70 posto roda. U drugom prolazu, koji slijedi poslije nekoliko dana, bere se sve.

Na plantažama dominiraju domaće, klasične konzumne sorte, kao što je »ajdared«, koji je vrlo zahvalna sorta na pjeskovitom tlu, zatim »zlatni delišes«,

koji je najbolje rodio ove godine, a tu su još i »jonagold« i »greni smit«. Ostale sorte sađene su u svojstvu oprašivača i postotno su manje zastupljene, a to su – »gloster«, »florina«, »gala«, »arleta«, »topaz«, te svojedobno na Zapadu popularna sorta – »breborn«. Prema riječima Petriner, trendovi u svijetu postoje i u proizvodnji jabuka, te ih se mora pratiti, ukoliko se želi ići u korak sa svijetom. Zasađene novije sorte na njezinim plantažama za sada su u postupku ispitivanja glede njihova ponašanja, zaštite, prinosa i potražnje na tržištu.

»Jabuka puno daje, ali i puno zahtijeva«, objašnjava Petriner. »U voćnjaku svaki dan treba pratiti promjene i na vrijeme stručno reagirati. Jedino tako će uzvratiti bogatim i kvalitetnim rodom«.

Međutim, voćnjak je tvornica pod otvorenim nebom, u čijoj proizvodnji često nije dovoljno znanje, rad i stručnost, jer je izložena brojnim prirodnim nepogodama, kojima se teško suprotstaviti. Tako je ovogodišnja berba kod većine proizvođača privedena kraju, jer su posljedice mraza značajno umanjile rod voća, posebno jabuka.

Zbog relativno kratkog optimalnog vremena, takozvanog »prozora berbe«, i u pravilu premalo dovoljno kvalificirane radne snage, a dodatno zbog neiskustva voćara i u pravilu loše organizacije rada, ambalaže, opreme i mehanizacije, često kod velike većine voćara dolazi do kašnjenja u optimalnim rokovima. To je uzročnik lošijih konačnih rezultata i gubitaka većine ostatka dohotka na deklasaciji plodova, a naročito visokim gubitcima težine – kalu, zbog prekasne berbe i loših polaznih parametara voća za dobro skladištenje. Tako se može u par dana porušiti sve što se gradilo cijelu godinu.

ZAŠTITA: Zaštita voćnjaka od bolesti i štetnika u današnje vrijeme vrlo je bitna, ističe Petriner. »Novije tehnologije i uzgojni oblici donose i nove probleme, što od nas, stručnjaka, zahtijeva konstantno praćenje trendova u voćarstvu, nove tehnologije, pristupa u primjeni kemijskih preparata, agrotehnike, procjenu optimalnih rokova berbe za predviđene načine prodaje, kao i uvjeta skladištenja voća«.

Glavni uzročnik pojave štetnika posljednjih nekoliko desetljeća je populacija biljaka. »Ranije je bilo znatno manje zasađenih biljaka,

koje su se, kako bi opstale, uspjele prilagoditi vanjskim utjecajima, te se najviše primjenjivala mehanička zaštita. Danas su zastupljene visokokvalitetne sorte, ali i visokoosjetljive, što dovodi do pojave i umnažanja patogenih bolesti biljaka«, kaže Ruža.

Stoga voćari moraju pristupiti educiranoj i konvencionalnoj zaštiti, koja uvažava karencu, odnosno razdoblje od primjene preparata do momenta berbe, kao i razinu ekoloških performansi preparata. »Nakon ekspanzije kemije, sada je došlo vrijeme novije generacije preparata, brzorazgradivih na suncu i kiši, čija pravilna uporaba ne bi trebala štetiti proizvođačima i okolišu. Novi pravac u zaštiti je biozaštita, koju si, nažalost, veliki postotak voćara još ne može priuštiti«. Naime, problem se javlja u rodu novih, ekoloških sorti, kao što su prima ili topaz,

U prvom se branju beru najzreliji plodovi: u jabučnjaku Ruže Petriner

Voćnjak – tvornica pod otvorenim nebom

koji je vrlo mali, a osim toga, zbog kiselog okusa, slaba je i tražnja na tržištu. Dakle, unatoč tolerantnosti ekoloških sorti jabuka na brojne bolesti, pa tako i smanjenoj potrebi za njihovom zaštitom, potrošači žele klasične, starinske sorte, koje zahtijevaju i klasičnu zaštitu.

Najčešća i ekonomski najštetnija bolest je svakako tzv. fuzikladij (čadava krastavost), protiv čega se voćari bore preparatima sa širom primjenom, čime sprečavaju i mogućnost pojave drugih biljnih bolesti. Što se tiče štetočina, tu je na prvom mjestu cidija ili dobro znana crvljivost plodova, kod čijeg suzbijanja postoji tendencija smanjivanja kemijskih preparata na svega nekoliko, koji će biti strogo ciljani. »U talijanskoj regiji Južni Tirol, koja važi za europski centar jabučarstva, prihodi proizvođača omogućuju i primjenu novih tehnologija, kao što su tzv. 'seksualni zbunjivači'. Ova krajnje sigurna, ali i znatno skuplja tehnologija predstavlja sintetizirane hormone iz organizma insekta, koji kod mužjaka i ženke izazivaju konfuziju, kako ne bi došlo do oplodnje i polaganja jaja štetočina na biljku«, objašnjava Petrina.

Što se tiče zaštite biljaka od suše, u njezinim je voćnjacima postavljen sustav za navodnjavanje »kap po kap«. Uključuje se kada nema dovoljno padalina, tako da je u svim fazama razvoja jabuke vlažnost odgovarajuća, osobito u vrijeme cvjetanja, zamatiranja i razvoja plodova, ali i stvaranja cvjetnih pupoljaka za iduću godinu. »Dakle, voćnjak traži svakidašnju pozornost radi kontrole uvjeta za pojavu bolesti i štetočina, jer i najmanje zakašnjenje u zaštiti ostavlja posljedice, koje se kasnije teško otklanjaju«, kaže Petrina koja, osim zaštite svojih plantaža, pruža usluge zaštite biljaka i ostalim proizvođačima na području Tavankuta. Petrina pomaže voćarima kao članica stručnog tima, koji djeluje u sklopu poljoprivredne ljekarne »Agropest« u Tavankutu, koja je jedna u lancu poljoprivrednih ljekarni tvrtke »MaganYu« iz Subotice.

SKLADIŠTENJE: Proizvođači jabuka u Tavankutu imali su niske prihode i dobit u posljednjem desetljeću zbog nepouzdanog tržišta za prodaju jabuka i nemogućnosti korištenja hladnjača nakon branja. Zbog ovih i drugih

mr. Ruža Petrina

faktora čak 50 posto jabuka je trunulo u voćnjacima, jer poljoprivrednici nisu imali mogućnost korištenja skladišta. Stoga je zajednički interes tavankutskih voćara rezultirao izgradnjom triju hladnjača, u kojima se ovih dana skladište jabuke. Moderno opremljene Ulo-komore, s računalnom kontrolom temperature i razine kisika, omogućile su zadrugarima povećanje prihoda, tako što će prodavati jabuke kupcima tijekom cijele godine. Na taj način jabuke više ne trunu u voćnjacima, već se prodaju kada tržišne cijene dostignu najvišu razinu. »Sukladno tome da je rod mali, očekuje se viša cijena na domaćem, nego na inozemnom tržištu«, ističe Petrina.

Pune palete odvoze se u hladnjaču i skladište

na temperaturi od 2 do 4 stupnja i relativnoj vlažnosti od 90 posto sve do lipnja. Prije samog skladištenja provodi se postupak zaštite jabuke od tzv. sekundarnog fuzikladija, koji se javlja tijekom faze mirovanja jabuka u skladištu. Općenito vrijedi pravilo da se tijekom sušnih godina može očekivati manje problema s bolestima jabuke tijekom skladištenja, ali iskustva dokazuju da sve meteorološke posebnosti imaju veliki utjecaj na pojavu i razvoj poremećaja plodova jabuke. Pritom su velike razlike u vrsti, dinamici i štetnosti pojedinih skupina bolesti jabuke između izrazito sušnih sezona u odnosu na prekomjerno vlažne proizvodne godine.

TRŽIŠTE: U posljednje vrijeme najveći dio voćarske proizvodnje plasira se na tržište Rusije. Zahtjevi ruskog tržišta su velike količine robe, dobar asortiman i kvalitetno pakiranje. Rusko tržište je sve zahtjevnije, prisutna je roba iz cijelog svijeta, te je potrebno slijediti svjetske standarde kvalitete. Tako se trenutno u Rusiju uvoze jabuke iz Poljske, gdje je ove godine bio dobar prinos, pa je to uzrok niže cijene na ruskom tržištu nego na domaćem, na koje ovih dana stiže i jabuka iz uvoza, jer se očekuje rast berzanske cijene.

Kvaliteta tavankutskih jabuka, koje se uzgajaju na pijesku, već je osvjedočena na domaćem i inozemnom tržištu, na koje se izvoze najvećim dijelom konzumne jabuke, dok su ostale namijenjene industrijskoj preradi.

Postoji tendencija da se dio jabuka izvozi i u zemlje Europske Unije. Prema riječima Ruže Petrine kvaliteta tavankutske jabuke može zadovoljiti europske standarde, ali još uvijek postoji problem državne regulative, koja sporo prati potrebe proizvođača. Međutim, treba napomenuti da se i glede toga u našoj zemlji situacija mijenja nabolje, jer se uvodi pozitivna edukacija proizvođača, od kojih je jedan u okolini Valjeva počeo razmišljati na drugačiji način, odnosno, njegovi voćnjaci zadovoljavaju tzv. »global gap« standarde i prodaju u inozemstvu mu je otvorena.

Razmišljanja u smjeru stjecanja potrebnih tehnološko-organizacijskih znanja za učinkovitu i kvalitetnu berbu plodova, uz zajedničko zadovoljstvo proizvođača, svakako donosi i Tavankučanima vedriju sliku mogućnosti pristojne ekonomike proizvodnje i dovoljnog ostatka dohotka.

Marija Matković

U Tavankutu su izgrađene moderno opremljene Ulo-komore s računalnom kontrolom temperature i razine kisika

Stručna pomoć u ostvarivanju i zaštiti prava građana

Besplatna pravna pomoć za građane

Ugovor o provođenju potpisali su Grad Subotica i pučki pravobranitelj Katalonije, Izvršno vijeće Vojvodine, Odvjetnička komora Vojvodine

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prije nekoliko mjeseci službeno je potpisan ugovor o provođenju projekta besplatne pravne pomoći u Gradu Subotici. Potpisan je između Grada Subotice i pučkog pravobranitelja Katalonije, Izvršnog vijeća Vojvodine i Odvjetničke komore Vojvodine. O aspektima ovog iznimno značajnog projekta koji će umnogome olakšati ostvarivanje i zaštitu prava građana slabijeg imovinskog stanja razgovarali smo sa *Zlatkom Marosiukom*, gradskim pučkim pravobraniteljem (ombudsmanom).

Krajem lipnja ove godine potpisan je ugovor o provođenju projekta besplatne pravne pomoći. Tko će ga financirati?

Dana 24. lipnja 2008. godine Grad Subotica je potpisao ugovor o provođenju projekta besplatne pravne pomoći a isti je ugovor potpisalo još 13 općina: Ada, Bečej, Čoka, Mali Idoš, Nova Crnja, Novi Bečej, Opovo, Odžaci, Plandište, Sremski Karlovci, Žitište, Bela Crkva i Titel. U gradovima Zrenjanin i Pančevo ovaj se projekt provodi još od 2005. godine. Ovaj ugovor je zaključen na temelju sporazuma kojeg su još 20. prosinca. 2007. godine zaključili pučki pravobranitelj Katalonije, Odvjetnička komora Vojvodine i Izvršno vijeće Pokrajine. Po ovome sporazumu pučki pravobranitelj Katalonije se obvezao u proračunskoj 2008. godini realizirati projekt besplatne pravne pomoći u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, i to s 50.000 eura, Izvršno vijeće Pokrajine s 55.000 eura, a projekt će biti implementiran od datuma potpisivanja, 20. prosinca 2007. godine, do 31. ožujka 2009. godine. Grad Subotica će u ovom projektu sudjelovati s 1920 eura na ime troškova pravnih savjeta i s 10 posto na ime administrativnih troškova, što čini ukupan iznos od 2112 eura za naprijed navedeno razdoblje.

U čemu se ogleda značaj ovoga projekta?

Projekt pružanja besplatne pravne pomoći višestruko je značajan. Mogućnost da se onima koji

se nalaze u teškom ekonomskom položaju pruža stručna pomoć u pravnim postupcima ima prije svega značajnu socijalnu i humanitarnu dimenziju a pridonosi i ostvarivanju vladavine prava. Sustav besplatne pravne pomoći uveden po ovom projektu stvara koordiniran, u odnosu na državu koherentan i ekonomski održiv globalni model besplatne pravne pomoći, koji garantira da državna uprava ispunjava svoje međunarodne obveze vezane uz pravo na jednak pristup pravdi, što je važan element usvajanja europskih standarda na ovom polju zaštite.

Gradski pučki pravobranitelj
Zlatko Marosiuk

Također, značaj ovog projekta besplatne pravne pomoći u kome usluge pruža Odvjetnička komora jest karakter neovisne i autorne službe, kako to i predviđa članak 57. Ustava Srbije. Po tom članku Ustava jamči se neovisna pravna pomoć, koja se upravlja jedino zakonom. Naime, sustav jamči neovisnost odvjetnika i njegovu slobodu izražavanja na sudu, potpunu lojalnost klijentu, kao i profesionalnu povjerljivost. Odvjetničke komore kontroliraju etičke principe po kojima se odvjetnici trebaju vladati u pružanju besplatne pravne pomoći i istovremeno im garantira neovisnost u odnosu na tijela vlasti.

Kome se može obratiti osoba kojoj je potrebna besplatna pravna pomoć?

Besplatna pravna pomoć sastoji se od službe za besplatno pravno savjetovanje, koja daje besplatne pravne savjete svim građanima koji joj se obrate za pomoć. Za to su samo dva uvjeta – da je građanin stanovnik Subotice, da ima prebivalište u Subotici i da u predmetu njegova pravnog interesiranja punomoćnik ili neki odvjetnik ni na koji način nije sudjelovao. Sa službom za besplatno pravno savjetovanje već smo započeli i to 7. srpnja 2008. godine, a besplatnu pravnu pomoć pružaju odvjetnici s liste Odvjetničke komore Subotica. Princip prijavljivanja je bio dobro-

voljan i za sada su se šestorica odvjetnika prijavila za rad u službi. Koordinacija i dogovor također idu i preko ureda općinskog ombudsmana, koji je u ime Grada odgovoran za provođenje i realizaciju projekta.

Također preko ureda ombudsmana, preko telefona 626-898 građani mogu dobiti informaciju i zakazati primanje u samoj službi besplatne pravne pomoći. Služba je locirana u zgradi Nove općine u dvorani broj 2 i radi svakoga ponedjeljka i petka u vremenu od 13 do 17 sati. Zadatak ove službe jest da daje pravne savjete i informira građane treba li im odvjetnik, ili ako to nije potrebno upućuje ih na ustanovu ili tijelo mjerodavno za rješavanje njihovog problema. Uspostavljanjem ove službe projekt nije završen.

U planu je od rujna ove godine krenuti u drugu fazu projekta sa službom za besplatno zastupanje pred sudovima. U osnovi, od rujna će se ove službe objediniti, jer ukoliko je potrebna intervencija odvjetnika zainteresiranoj strani će se predati zahtjev za besplatno zastupanje pred sudovima i tražiti da se dostavi dokumentacija o osobnim i ekonomskim prilikama, koja se podnosi povjerenstvu za besplatno zastupanje sastavljenom od predstavnika Odvjetničke komore i predstavnika Grada, koje predlaže dodjeljivanje odvjetnika i besplatno zastupanje.

Samim ugovorom o provođenju projekta besplatne pravne pomoći još nije regulirano koji će građani imati pravo na besplatno pravno zastupanje, međutim, iz pravilnika koji se primjenjuju u općinama Zrenjanin i Pančevo siguran sam da će uvjeti za besplatno pravno zastupanje pred sudovima biti isti i u našem gradu, a oni su sljedeći: da građani imaju prebivalište na teritoriju Subotice, da su korisnici materijalnog osiguranja obitelji, da su zaposlenici ili umirovljenici čiji prihodi nisu veći od polovice prosječne plaće u Subotici za prethodnu godinu, da su nezaposleni, da su osobe pod starateljstvom, da su maloljetne osobe, da su žrtve nasilja u obitelji i da su samohrani roditelji čiji prihodi nisu veći od polovice mjesečne plaće u Subotici za prethodnu godinu.

Koliko je građana iskoristilo ovu zakonsku mogućnost?

Ovakav sustav pružanja besplatne pravne pomoći široko je prihvaćen među građanima u gradovima koji su ranije osnovali službu za besplatnu pravnu pomoć, što govori i podatak da se u Zrenjaninu izravno iz općinskog proračuna projekt financira duže od 3 godine, a od 2003. godine, kada je u Republici Srbiji počelo uspostavljanje sustava besplatne pravne pomoći, usluge službe besplatnog pravnog savjetovanja iskoristilo je preko 12.500 osoba, dok je pred sudovima zastupano 750 korisnika. ■

Srednja tehnička škola konačno dobila sportsku dvoranu

U srijedu 1. listopada 2008. godine, prigodnom manifestacijom otvorena je novosagrađena sportska dvorana Srednje tehničke škole u Subotici, poznatije kao MEŠC. Ovaj projekt vrijednosti milijun i pol eura financirala je AP Vojvodina, a manji dio sredstava donirao je Grad Subotica. Radovi su započeli siječnja 2008. godine. Ova škola broji preko 1500 učenika, raspoređenih u 63 odjela i tri odsjeka: elektrotehnika, strojarstvo i promet. Do sada su učenici imali tjelesni odgoj na vanjskim terenima škole ili u maloj sportskoj dvorani, koja je renovirani dio školskih pomoćnih prostorija.

Na otvorenju dvorane su, između ostalih, nazočni bili i gosti i to predstavnici vojvođanske vlade na čelu s predsjednikom *Bojanom Pajtićem* i *Modestom Dulićem*, te gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* sa suradnicima. Na početku manifestacije ravnateljica Srednje tehničke škole *Eržebet Ivanović* prigodnim je govorom prvo zahvalila na uspješno realiziranom projektu i izrazila nadu da će, s obzirom da se dvorana otvara u godini olimpijade, iz nje poteći i neki olimpijac. Presijecanjem vrpce Bojan Pajtić je dvoranu i službeno otvorio. Učenici su izveli prigodan program, da bi na kraju gosti i učenici igrali odbojku i prvi okusili čari novog igrališta.

Dvorana je površine 1800 četvornih metara, s terenom veličine rukometnog igrališta, pomoćnim prostorijama, prostorijama s gimnastičkim spravama i tribinama.

M. Mandić

Dan kulture njemačke zajednice u Subotici

Nacionalno vijeće Nijemaca u Srbiji i Njemački narodni savez iz Subotice organiziraju u subotu, 11. listopada, Dan kulture njemačke zajednice u Srbiji. Manifestacija će biti održana u velikoj dvorani MKC »Nèpkör« u Subotici s početkom u 10 sati. Predstaviti će se zborovi, glazbenici i drugi umjetnici njemačke zajednice iz Srbije kao i folklorne skupine Nijemaca iz Hrvatske i Mađarske. Njemački narodni savez iz Subotice kao domaćin predstaviti će se sa svojim kulturnim odjelima, koji njeguju njemački jezik i kulturu. Posebnu draž programu dat će djeca iz

vrta »Palčica« u Subotici, gdje su prvi put u Srbiji formirane grupe i na njemačkom jeziku. Za sve zainteresirane ulaz je slobodan.

H. R.

Metalci na trgu

Utorak 7. listopada, na glavnom gradskom trgu u Subotici sindikati metalaca organizirali su javni skup na kojemu su upoznali javnost s problemima svoje struke.

Centralni komitet Svjetske federacije metalaca pokrenuo je globalnu akciju protiv nesigurnoga posla i dostojanstva radnika. Na osnovi prijedloga članica IMF-a preporuke su usuglašene na sastancima održanim u Salvadoru i Brazilu i grupirane su kao: industrijske, političke, pravne i međunarodne. Ovakve manifestacije, kakva je bila ova u Subotici, rade se po prvi put diljem svijeta, a ovaj je dan iskorišten za zajednički javni nastup nekoliko sindikata metalaca. Slične akcije radene su u Nišu i Beogradu, izjavio je u kraćoj izjavi za naš tjednik *Dragan Grozdanović* u ime organizatora ove sindikalne akcije.

D. P.

Temeljem Financijskog plana rada za 2008. godinu i Programskog plana rada za 2008. godinu, Fondacija za zaštitu i očuvanje životnog okoliša »NEVEN« raspisuje

Natječaj

Za dodjelu sredstava za sufinanciranje projekata na izradi i tiskanju materijala usmjerenih prema popularizaciji i edukaciji glede značaja izbora i reciklaže organskog čvrstog otpada, u iznosu od 200,000.00 dinara za 2008. godinu.

Pravo natjecanja imaju organizacije civilnog društva i udruge građana s teritorija Grada Subotice.

Projekti moraju sadržavati sljedeće elemente:

Naziv sudionika natječaja, pravne osobe, s naznakom sjedišta, brojem telefona, e-mail adresom i brojem tekućeg računa

1. Ime i prezime koordinatora projekta, kontakt telefon, email adresu
2. Detaljan opis projekta (sudionici, značaj, mjesto, vrijeme i način realiziranja, očekivani rezultati)
3. Detaljan financijski plan projekta, koji obvezno sadrži:
 - iznos ukupnih sredstava
 - iznos traženih sredstava

- iznos sredstava koja su osigurana iz drugih izvora s jasnom naznakom izvora sredstava
- 4. Dinamiku realiziranja projekta

Obvezni prilozi:

1. Preslik rješenja o upisu u registar
2. Preslik potvrde o izvršenoj registraciji (PIB)
3. CV koordinatora projekta

Korisnici sredstava projekte moraju realizirati najkasnije do 31. prosinca 2008. godine. Korisnici sredstava dužni su podnijeti pismeni izvještaj o realizaciji projekta, s financijskim pokazateljima utroška sredstava, najkasnije do 15. veljače 2009. godine.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je najkasnije 7 dana od dana objavljivanja natječaja u listovima: »Subotičke novine«, »Dani«, »Hrvatska riječ«, »Magyar Szó«.

Prijave se podnose isključivo pismenim putem na adresu:

Fondacija za zaštitu i unapređivanje životnog okoliša »NEVEN«
Trg cara Jovana Nenada 15/II. 24000 Subotica

S naznakom: Za natječaj **ne otvoriti**. Neblagovremene i nepotpune prijave neće se uzeti u obzir.

Dva turistička cvijeta u Somboru

SOMBOR – Svake godine Turistička organizacija Srbije dodjeljuje nagradu »Turistički cvijet« u dvanaest kategorija. U općini Sombor su nedavno ove nagrade dobili tkačnica »Novitet-Dunav« iz Bezdana i etno kuća »Bakin salaš« koja se nalazi na Bezdanskom putu. Tkačnica »Novitet-Dunav« je osnovana

1951. godine i bavi se tkanjem svilenog damasta. Zanatstvo umjetnog tkanja potječe iz Češke, odnosno Mađarske, odakle je preneseno na naše prostore krajem XIX. stoljeća, kao i oprema, odnosno razboji. Očuvanjem stare, ručne proizvodnje, »Novitet-Dunav« iz Bezdana je ostao jedinstven u Europi.

Bakin salaš je sagrađen 1918. godine i raspolaže crvenom, žutom i plavom dvoranom, te gonkom čiji je kapacitet 50 mjesta. Ovaj salaš uz ugodan ambijent i zvuke tamburaša nudi i raznovrstan jelovnik starih jela.

Nagrada »Turistički cvijet« dodjeljuje se svake godine u više kategorija, a natječaj se obavlja preko turističkih organizacija gradova, općina i sredstava javnog informiranja.

Z. G.

Blagoslov torbi na proštenju

SOMBOR – Crkva Presvetog Trojstva u Somboru u prošlu je nedjelju, 5. listopada, proslavila svoje drugo proštenje. Ova je crkva sa samostanom nekada pripadala franjevcima, stoga se uz proštenje na blagdan Presvetog Trojstva slavi i proštenje na blagdan Svetoga Franje. Svetu misu je predvodio fra *Ivan Cvetković* iz franjevačkog samostana u Subotici, uz koncelebraciju župnika domaćina preč. *Josipa Pekanovića*.

Fra Ivan Cvetković je u svojoj nadahnutoj propovijedi želio naglasiti kako život svakoga čovjeka ima smisla, mada se često znamo upitati zašto smo rođeni u toj i toj zemlji, od tih roditelja, zašto smo određene vjere i određene nacionalnosti. Fra Ivan je naglasio kako je sveti Franjo ljubio sva Božja stvorenja, te nije htio zgaziti ni najmanjeg crva jer i on ima svoje poslanje. Tako i mi ljudi imamo svoje poslanje i naš život ima smisla ako živimo po Božjim zapovijedima.

Na ovoj su se svetoj misi okupila djeca koja pohađaju vjeronauk iz svih somborskih osnovnih škola, te je župnik preč. Josip Pekanović na kraju svete mise blagoslovio školske torbe. Djeca četvrtog razreda su napravila lijepu sliku crkve koja je bila izložena u crkvi, a poslije svete mise vjernici su mogli pogledati izložbu slika u hodniku samostana, sa susreta skupine slikara koji su prošloga ljeta jedan dan boravili u župi.

Z. Gorjanac

Tavankučani na festivalu

BUŠEVEC – U organizaciji Ogranka seljačke sloge Buševac proteklog je vikenda održan 4. međunarodni tamburaški festival u Buševcu, selu udaljenom 25 km južno od Zagreba. Da tamburica kao glazbalo nije omiljena samo u Hrvatskoj, dokazali su tamburaški sastavi,

društva i ansambl iz – Slovenije, Češke, Slovačke, Vojvodine, Mađarske i Makedonije. Tamburaški festival u Buševcu bio je upotpunjen nastupom gostiju iz Zagreba i Mraclina, te domaćina Ogranka seljačke sloge. Vojvodinu je predstavljao tamburaški sastav HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*.

Festivalska večer tamburaške glazbe održana je u Domu kulture u Buševcu. Tijekom programa čuli su se zvuci tradicijskih pjesama i skladbi komponiranih za tamburaške orkestre. Tavankutski tamburaši predstavili su publici tri instrumentalne skladbe – »Gazdačko kolo«, »Hora di koncert« i »Tavankutski marš«, dok je pjesmu *Zvonka Bogdana* otpjevao soloist *Boris Godar*.

Članovi tamburaških sastava nastupili su odjeveni u narodne nošnje zemalja iz kojih dolaze, a dodijeljena je i nagrada za najbolji tamburaški sastav po izboru gledateljstva.

Nakon službenog dijela programa upriličeno je druženje, gdje je svaki od sastava predstavio dio neobveznog glazbenog repertoara po vlastitom izboru.

Posljednji dan Tamburaškog festivala završio se sudjelovanjem svih gostiju, zajedno s domaćinima, na svetoj misi.

M. Matković

Jesen bogata umjetničkim izlaganjima

TAVANKUT – Slamarski odjel HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, jesen je započeo brojnim izložbama, gostovanjima i predstavljanjem svojih radova, te organiziranjem radionica.

Tako su članice ovog odjela sudjelovale na »Berbanskim danima« na Paliću i tom prigodom osvojile prvo mjesto za najljepši suvenir, perlicu od slame. Već sljedeći tjedan slammarke su se preselile na drugu manifestaciju jesenskih proslava u Srijemskoj Karlovcu. Na poziv Turističke organizacije ove srijemske općine, krajem rujna slammarke HKPD »Matija Gubec« izložile su svoje radove u galeriji Kulturnog centra na izložbi pod nazivom »Putevi etno suvenira« u okviru manifestacije »Karlovačka berba grožđa«.

Listopadne aktivnosti ove neumorne kulturne djelatnice započinju, prema riječima voditeljice *Jozefine Skenderović*, u Kanjiži, na tjednu slikara amatera, gdje će izložiti svoje radove nastale u tehnici slame. Kako doznajemo, već sredinom listopada odlaze na »Katarinski sajam« u Slavonski Brod.

Uzimajući u obzir ovovremeni način života slammarke su svijetli primjer sveprisutnosti na kulturnim manifestacijama i samopromociji koja je hvalje vrijedna.

L. Suknović

Festival etno hrane, radinosti i folklora

SOMBOR – Krajem rujna na Trgu Presvetog Trojstva održan je Drugi festival etno hrane, radinosti i folklora u organizaciji udruge proizvođača organske hrane »Eko energy« iz Sombora. Festival je otvorio predsjednik udruge *Jovica Kelić*, a pokraj dobre i zdrave hrane i pića, Somborci su mogli uživati i u bogatom kulturno-umjetničkom programu. Najveću pažnju su u ovom dijelu programa privukle mažoretkinje iz Sonte. Na festivalu je bilo oko dvadeset izlagača iz Sombora i okolice, a pokraj degustacije hrane moglo se ponešto naučiti, vidjeti neki stari zanati i kupiti interesantni suvenir i knjige. Najbolji izlagači su dobili priznanja, a svaki sudionik ovog festivala dobio je zahvalnicu.

Z. G.

Radost i slavlje u zajednici »Hosana« u Starom Žedniku

Mračnim putevima života do svjetlosti blagoslova

Ovisnost mladih ljudi o lakim i teškim drogama posljednjih je godina uzela maha i na području Vojvodine, što je bilo razlogom osnivanja Zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana« u Starom Žedniku.

Ulaskom u zajednicu momci prolaze program u trajanju od tri godine, koji se temelji na molitvi, radu, međusobnoj pomoći i uzajamnom povjerenju. Nakon završenog programa dobivaju blagoslov i izlaze iz zajednice u vanjski svijet.

Tako su protekloga vikenda trojica momaka, dvojica iz Vojvodine i jedan iz Međugorja, dobili blagoslov, što je bio razlog za radost i slavlje početka novog, boljeg načina života.

Osim njihovih obitelji i momaka koji žive u zajednici »Hosana«, ovom prigodom u Starom Žedniku okupila su se i njihova braća iz zajednice »Milosrdni Otac« iz Međugorja, te iz zajednice »Tau« iz Slovenije.

O momcima skrbi stručni tim, čiji je član i dr. mr. Nikša Petric iz zajednice »Milosrdni Otac« iz Međugorja. On ističe da rad u zajednici podrazumijeva interdisciplinarnu suradnju, odnosno podjednaku zastupljenost medicine, psihologije i duhovne pomoći, u što se uključuje i rad s obitelji ovisnika. »Na temelju iskustva u radu s mladima dolazim uglavnom do istoga zaključka, a to je da je uzrok problema ovisnosti obično u obitelji, a društvo i sve ostalo je samo posljedica tih problema. S jedne strane prisutne su frustracije i očekivanja roditelja, a s druge nemogućnost ostvarenja roditeljskih očekivanja od strane djeteta, koje tada nalazi

Igoru, Ivanu i Nenadu poželjena je dobrodošlica u bolje, ljepše, sigurnije sutra

kvazisigurnost u drogi«, objašnjava Petric.

Trenutačno se u sve tri zajednice nalazi sedamdeset mladića, od kojih je čak polovica s područja Vojvodine. Međutim, uznemirujuća statistika o sve većem broju mladih ovisnika u ovim krajevima može se ublažiti činjenicom da postoji »utočište«, ali još je značajnija želja za povratak na »pravi put«. Jedan od »povratnika« je i dvadeset četverogodišnji Subotičanin Igor, koji je, i nakon dobivenog blagoslova, svoj put odlučio nastaviti u Zajednici »Hosana«, ali od sada u

Međugorju.

Međutim, uznemirujuća statistika o sve većem broju mladih ovisnika u ovim krajevima može se ublažiti činjenicom da postoji »utočište«, ali još je značajnija želja za povratak na »pravi put«. Jedan od »povratnika« je i dvadeset četverogodišnji Subotičanin Igor, koji je, i nakon dobivenog blagoslova, svoj put odlučio nastaviti u Zajednici »Hosana«, ali od sada u

ulozi voditelja. »Ovdje sam stekao korisna znanja i iskustvo, koje ću nastojati iskoristiti kako bih pomogao mladima, koji prolaze program kroz koji sam i ja prošao. Na izlazak sam se pripremio, iako ipak postoji određena mjera opreza i neizvjesnosti«, kaže Igor.

Svečano misno slavlje održano u crkvi *Isusovog uskrsnuća* u Subotici predvodio je vlč. dr. Marinko Stanić, uz koncelebraciju fra *Svetozara Kraljevića* iz Međugorja. Tijekom svete mise jedan od roditelja svjedočio je o teškim trenucima borbe s drogom u obitelji i na taj način podijelio iskustvo s ostalim roditeljima, čija se djeca nalaze u zajednicama. Blagoslov trojice momaka uljepšala je pjesma VIS-a »Proroci«.

Sljedeće odredište bila je Osnovna škola »Matija Gubec« u Tavanaku, gdje je, zahvaljujući razumijevanju i predusretljivosti ravnateljice škole *Stanislave Stanić – Prčić*, upriličen ručak i druženje jedne velike obitelji, okupljene poželjeti Igoru, Ivanu i Nenadu dobrodošlicu u bolje, ljepše, sigurnije sutra.

Marija Matković

Sajam upošljavanja u Novom Sadu

Ponuđeno preko 500 slobodnih radnih mjesta

Ove je godine putem sajмова upošljavanja u organizaciji novosadske filijale Nacionalne službe upošljavanja do sada uposleno oko 900 nezaposlenih osoba. Filijala Novi Sad u četvrtak 3. listopada organizirala je još jedan u nizu Sajam upošljavanja u Novom Sadu.

Preko 500 slobodnih poslova prijavilo je 40 poslodavaca s kojima su nezaposleni raznih profila mogli izravno uspostaviti kon-

takte. Kandidatima su ponuđeni uvjeti u ekonomskoj, komercijalnoj, pravnoj, elektrotehničkoj, tekstilnoj, građevinskoj, strojarskoj, turističkoj, kemijskoj, tehnološkoj, prehrambenoj, veterinarskoj i ugostiteljskoj struci. Mogućnost dobivanja posla imali su i menadžeri, dizajneri, trgovci, pekari, vozači, dispečeri, pakeri, postolari i fizički radnici. Potrebe poslodavaca su bile i za fizičko-tehničkim osiguranjem, te radna mjesta odgajatelja,

djelatnica u gerontološkom centru, anketara, suradnika u osiguravajućim kućama, te profesionalnog vojnika. Na Sajmu su se pojavile i dvije privatne agencije za upošljavanje.

Posjetitelji su bili informirani o uslugama Službe putem informativnog materijala i kroz neposrednu komunikaciju na štandu novosadske filijale. Na tematskim su tribinama bile predstavljene funkcije u radu Službe. Centar za

profesionalnu orijentaciju predstavio se na posebnom štandu gdje su se nezaposleni mogli prijaviti za pohađanje obuka koje Centar organizira. Dvosatna radionica za poslodavce »Kako bismo suradnike« bila je održana istog dana u novosadskoj filijali u sklopu manifestacije. Na ovoj je radionici poslodavcima pružena pomoć u identificiranju problema na koje nailaze prilikom izbora novih suradnika. Bila im je predložena i usluga besplatnog profesionalnog izbora kao i ostale mogućnosti suradnje s Nacionalnom službom upošljavanja.

I. Kušeta

DOLAZI PLIN DO VAS ? ONDA POSJETITE NAS !

CIM GAS

Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs

VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU

Dobri uvjeti za turizam

Ribolov u Plavni

Na teritoriju Općine Bač, s obzirom na veliko bogatstvo vode, razvija se, kako gospodarski, tako i sportski ribolov. Gospodarski ribolov ima veći gospodarski značaj za općinu, ali ne smije se zapostaviti niti onaj sportsko-turistički. Ovoga puta nećemo govoriti o jezeru Provala kod Vajske, iznimno bogato štukom, šaranom, somom, amurom i drugom ribom, niti o ribnjaku Bačka, koje se nalazi uz obalu rijeke Mostonge kod Bača. Prikazat ćemo samo jednu malu, ali veoma staru udrugu sportskih ribolovaca pod nazivom »Beli amur« u Plavni.

Bogatstvo prirodnih osobitosti ovoga prostora daje dobre uvjete za razvoj ribolovnog turizma. Sportsko-rekreativni ribolov se obavlja na samom Dunavu, na kanalima, na brojnim barama i dunavcima. Sportski ribolovci organizirani su u ribolovna društva u pojedinim naseljima. Plavanjci ih rijetko nazivaju ribolovcima ili ribičima, njima se još uvijek više dopada izraz – pecaroši, pa možemo reći da u ovom mjestu ima još puno pecaroša. Ovi pravi pecaroši

često se žale na ribokradice, koji na različite nedopuštene načine love veće količine ribe, te lovočuvari imaju dosta posla.

Iz rukopisa najstarijeg člana USR »Beli amur« Eduarda Bazlera (84) može se puno saznati o povijesti ribolova u ovom kraju: »Kada je bilo samo primitivnog pribora za pecanje, bilo je i više lijepe ribe, a sada kada imamo modern pribor lovimo malo ribe i to većinom kanalske. Koliko je meni poznato, do 1949. godine, kada je donesen prvi Zakon o ribolovu, nigdje još službeno nisu postojale ribolovačke udruge. Zasluga za osnutak udruge u Plavni zasigurno pripada Antunu Šarvariju, poznatom po nadimku Antal Pošta. On je samoinicijativno započeo akciju prikupljanja zainteresiranih i sazvao osnivačku skupštinu u svibnju 1950. godine. Društvo je registrirano pod nazivom SRU »Napredak«.

»Kada je Plavna pripojena kotaru Bačka Palanka, udruga je ponovno registrirana i dobila novi naziv 'Dunavac'. Tada su nam članovi bili i lovci i ribolovci iz Bođana, Bača, Selenče pa i

Ribiči love ribu na Dunavu, kanalima, brojnim barama, dunavcima...

Vukovara. Kao prosvjetni djelatnik oformio sam u osnovnoj školi ribolovački pomladak koji sam vodio 33 godine, a 10 godina sam bio stalni tajnik udruge. Godine 1960. naša udruga promjenom Statuta ribolovačkog saveza Vojvodine postaje ribolovačkom sekcijom. Tada se osniva zajednička udruga u Baču pod nazivom 'Podunavlje'. Godine 1975. napuštamo zajedničku udrugu i osnivamo novu, koja je registrirana pod nazivom 'Beli amur'. U to vrijeme istaknuti članovi udruge, među ostalim, bili su Velja Šimić i Steva Ivanić. Ja tada bez ulova nikada nisam došao kući s pecanja. Ribolovni tereni od tada postaju sve više opustošeni od ribokradica i moralo se raditi poribljavanje na Dunavu i kanalima u našem ritu...«

Danas ova udruga, na čijem su čelu predsjednik Ivan Dumendžić i tajnik Slobodan Zeljković, ima 152 člana, od toga 22-oje djece i 6 žena, a najmlađi član ima svega 8 godina. Prema planu, članovi udruge organiziraju akcije čišćenja otpada pokraj kanala, poribljavanje i druge aktivnosti. Pokatkad organiziraju i večere, a svake godine početkom lipnja održavaju natjecanje u lovu ribe udicom na plovak. Ove godine na ovoj je manifestaciji sudjelovalo 38 natjecatelja. Vjerojatno je svakom ribiču najveća radost uloviti što veću ribu, no, za mnoge će rekordan ulov Eduarda Bazlera 27. svibnja 1960. godine, som od 34 kilograma, ostati samo san.

Zvonimir Pelajić

Problemi odlaganja smeća u Sonti

Rješenje ni na vidiku

Uranim jutarnjim satima prošloga ponedjeljka, vjetar, koji je puhao sa zapada, Sontom je širio nerasn miris nagorjele gume i plastike. Naime, na samom izlazu iz Sonte prema bivšoj kudeljari, danas privatnom poduzeću »Makom«, s obiju strana uske asfaltna ceste smješten je deponij smeća. Rješenje za saniranje ovog deponija pokušava pronaći već nekoliko garnitura Savjeta Mjesne zajednice, no, kako stanje pokazuje, bezuspješno. S vremena na vrijeme angažira se buldožer, u pravilu od privatnika, za popriličnu cijenu razgura smeće desetak metara od ceste, a kroz tjedan-dva pojedini nesavjesni građani, iako postoji organiziran odvoz smeća

po ulicama, kipaju svoje smeće na prostor mjesnog smetlišta opet do ceste. U prošlom sazivu Savjeta napravljen je elaborat regulacije smetlišta po svim potrebnim standardima, no, promjenom »vlasti« postao je neaktualan. Umjesto da

svi članovi Savjeta rade u interesu sela, prevladali su uskostranački interesi i tako je elaborat »gurnut u zapećak« samo zbog toga što mu je autor bio čovjek iz druge političke opcije. »Čovjek s buldožerom« tako i dalje iz proračuna

MZ Sonta povremeno uzima lijepe novce. Pojavio se još jedan veliki problem. Pojedini žitelji obližnjeg naselja »Medan«, skupljajući sa smetlišta sekundarne sirovine, pribjegavaju i paljenju pojedinih stvari koje im nisu korisne, a na taj način, osobito kad se vatra pomalo otme njihovoj kontroli, pa »uhvate« guma i pvc, kojih ima u izobilju, nastaje dim izuzetno jakoga i neprijatnoga mirisa, pa ukoliko još puše zapadni vjetar, raznosi ga po selu. Kako saznajemo od pojedinih članova Savjeta, rješenje ovoga problema nije ni na vidiku, tako da će Sončani biti prinuđeni sačekati neki novi saziv, koji će, kako se nadaju, riješiti ovaj problem.

I. Andrašić

Divlji deponij u Sonti

O prodaji novina

Pišite o lijepim stvarima

U prošlom broju našeg lista proveli smo anketu među žiteljima Sonte. Ovoga puta naš dopisnik iz Rume razgovarao je sa svojim sugrađanima kao i s građanima iz okolnih mjesta i postavio im pitanja: čitate li »Hrvatsku riječ«, koje je vaše mišljenje o časopisu, imate li nekih sugestija i prijedloga u svezi s unapređenjem sadržaja, što biste dodali, promijenili? Evo odgovora:

Kristina Andrašević, studentica, Beograd: Uspijevam ponekad pročitati »Hrvatsku riječ« i u principu sam zadovoljna kako časopis izgleda, dobro je opremljen i ilustriran, ali se ipak teško nalazi u prodaji, nije komercijalan i nema neku veliku tiražu što je i razumljivo. Mislim da bi trebao imati više tekstova vezanih za mlade, voljela bih kada bi se više pisalo o stranoj zabavnoj glazbi kao i o inozemnim grupama koje u posljednje vrijeme često gostuju kod nas i mislim da biste time privukli

i nove čitatelje.

Marija Benčić, studentica, Ruma: Uspijevam ponekad pročitati »Hrvatsku riječ« i po mom mišljenju u pitanju je skroz OK časopis, ima dosta interesantnih stvari koje se u njemu mogu pročitati a osobito su mi interesantni tekstovi o kulturi ili kada se predstavljaju knjige koje su tiskane u vašoj ediciji. Nemam nikakvih zamjerki i samo tako nastavite... pozdrav.

Dražen Štimac, student, Voganj: Pa, volim pročitati vaš časopis i rado ga prelistam kad god mi se ukaže prilika za to. Iskreno, smeta me to što se jako mnogo piše o podjelama i sukobima unutar hrvatske zajednice u Vojvodini, sve je to postalo već otužno i ne služi na čast nikome i mislim da to običnog čitatelja ne interesira pretjerano i može samo odbiti potencijalne čitatelje. Pišite malo više o nekim lijepim stvarima i malo više pažnje posvetite Srijemu.

Ivan Škrobot, student, Ruma: Svida mi se u principu vaš list, interesantan je i svakim brojem sve bolji, smeta mi jedino što je Srijem malo zapostavljen i u drugom planu i što događaji iz Srijema nisu baš adekvatno predstavljani, ali i tu se situacija popravlja i sada je mnogo bolje nego što je bilo. Volio bih kada bi bilo više feljtona, povijesnih i znanstveno-popularnih članaka.

Srećko Bošnjak, student, Ruma: Časopis, iskreno, ne čitam pretjerano često, ali kad stignem prelistam ga i djeluje mi da je dobar i da se na njemu ozbiljno radi. U pitanju je ipak manjinski časopis i ne može se tu očekivati neka tko zna kolika tiraža, pogotovo kada je Srijem u pitanju. Valjalo bi da imate malo više članaka o zabavnoj glazbi i sportu.

Nikola Jurca

Završena Karlovačka berba grožđa, poznatija kao Grožđenbal

SRIJEMSKI KARLOVCI – Tradicionalna privredna i turistička manifestacija, Karlovačka berba grožđa, organizirana je krajem rujna 11. put, uz bogat kulturno-umjetnički program.

Karlovačko vino čuveno je još od antičkog doba, a nekada se služilo na bečkom dvoru.

»Svake godine krajem rujna svečano se obilježavala berba grožđa, te smo nastavili s duhovnom obnovom te stare narodne svetkovine«, istaknuo je **Branko Stamenović**, član Organizacijskog odbora zadužen za kulturno-umjetnički program, koji je ove godine počeo otvorenjem izložbi

»Karlovcima u djelima slikara druge polovice XX. stoljeća« u galeriji Kulturnog centra i vinogradarskog postava »Od čokota do kapljice« u Gradskom muzeju, nakon čega je u Karlovačkoj gimnaziji nastupio gradski zbor.

U petak su bila predstavljena najbolja karlovačka vina, nagrađena na ovogodišnjem Poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu, zatim je Trgom Branka Radičevića, koji je bio središnje mjesto proslave, prodefilirao gardski orkestar. Najbolji karlovački vinogradari nagrađeni su na posebnoj svečanosti, isto u subotu, dok je natjecanje u brzom ispijanju gemišta »na metar« bilo organizirano u nedjelju poslije podne.

Nastupom »Obraše se vinogradi« pobjednika ovogodišnjeg festivala tamburice u Deronjama orkestra »Zlatne tambure«, u nedjelju navečer zatvorena je Karlovačka berba. Manifestaciju je posjetilo nekoliko tisuća posjetitelja.

I. Kušeta

Blagoslov đaka

ZEMUN – U župnoj crkvi u Zemunu, 5. je listopada mons. **Jozo Duspara** na svečanoj misi blagoslovio učenike, studente i sve mlade župljane ovoga grada. Propovijed zemunskog župnika bila je upućena roditeljima i svima onima koji na bilo koji način pridonose odgoju i razvoju mladeži. Tom prilikom naveo je na razmišljanje koliko su oni, kojima je od Boga povjeren ovaj najvažniji i najodgovorniji zadatak, uspjeli u svojim djelima opravdati povjerenje koje u njih polažu njihova djeca. Nakon propovijedi, na samom kraju mise pjevao je zbor mladih župljana Zemuna. Poseban ugođaj predstavljala je pjesma »Marijo, o, Marijo« kojom je i završena ova svečanost a župnik Jozo Duspara je izrazio želju da otpjevati je skupom sa zborom mladih i time pokazati kako će uvijek podržavati odgoj novih naraštaja u duhu vjere, jer oni tek počinju tražiti svoj životni put, i da će na tu nakanu kad god je to potrebno zazivati Gospin zagovor. Djeca i mladi su i nakon mise uz pjesmu nastavili druženje.

D. Lukinović

Održani općinski izbori u Bosni i Hercegovini

Hrvati dobili 21 načelnika

SARAJEVO – Središnje izborno povjerenstvo BiH noćas je objavilo preliminarne rezultate općinskih izbora u Bosni i Hercegovini prema kojima je na izbore izašlo više od 55 posto birača. Iako su izborni rezultati očekivani, bilo je i velikih iznenađenja, osobito u gradu Mostaru. Prema još uvijek neslužbenim rezultatima, Hrvati bi mogli izgubiti vlast u Mostaru, gdje je Stranka demokratske akcije (SDA) osvojila najviše mandata – 12, i najvjerojatnije će imati mjesto gradonačelnika. Od hrvatskih stranaka, Hrvatska demokratska zajednica BiH (HDZ BiH) osvojila je samo sedam mandata, Narodna stranka Radom za boljitak sedam mandata i HSP BiH (Đapić-dr. Jurišić) jedan mandat. Za izbor gradonačelnika Mostara treba osigurati dvotrećinsku većinu u Gradskom vijeću.

Kada su u pitanju izbori na području cijele BiH, vodeća politička stranka je SNSD Milorada Dodika, koja će, prema preliminar-nim rezultatima, imenovati 41 načelnika općina i gradonačelnika Banje Luke. SNSD će, gotovo je sigurno, imati načelnike u Glamoču, Grahovu i Drvaru. SDA može računati na najmanje 36 načelnika. Od hrvatskih stranaka najviše načel-ničkih mjesta dobio je HDZ BiH – 16 načelnika, zatim HDZ 1990. koji će imati četiri načelnika,

s tim da je još uvijek neizvjesno tko će od ove dvije stranke imati načelnika u Usori. SDS će imati 15 načelnika, SDP devet, Stranka za BiH će imenovati četiri načelnika, a po jednog DNZ i Naša stranka Danisa Tanovića.

Hrvatske političke stranke su na ovogodišnjim lokalnim izborima izgubile izbornu trku u Novom Travniku, Busovači i Jajcu, gdje će SDA postaviti svoje načelnike. Ohrabruju neslužbeni podaci koji stižu iz Bosanske Posavine. Unatoč silnim problemima s registriranjem, Hrvati bi mogli u Bosanskom Brodu i Derventi imati i po pet vijećnika u općinskim vijećima, dok bi

u Pelagićevo mogli dobiti tri ili četiri općinska vijećnika.

Zanimljivo je istaknuti kako su hrvatske stranke osvajajući Zapadnohercegovačku i Hercegovačko-neretvansku županiju, u središnjoj Bosni izgubile tri općine u kojima su dosad vladali – Jajce, Novi Travnik i Busovaču. U Jajcu je kandidat Saveza SDA-SBiH Nisvet Hrnjić uvjerljivo s 10 posto osvojio mjesto načelnika ispred Hrvatske koalicije (HDZ BiH, HDZ 1990, HKDU). U Novom Travniku svoje-vremeno je osnovan Hrvatski narodni sabor. Tu je ideju uništilo nejedinstvo hrvatskih stranaka, što je rezultiralo i činjenicom da su Hrvati izgubili mogućnost izabrati načelnika na ovim općinskim izborima. Za hrvatski narod je izgubljeno još jedno važno načelničko mjesto koje su imali nakon prošlih općinskih izbora – u Busovači. Po broju stanovnika ove tri općine su manje od pola Mostara, ali je njihova izu-zetna važnost bila za uduće ustavne promjene, a gubitkom vlasti Hrvati su izgubili značaj-ne pozicije u pregovorima. Od 10 općina u Srednjobosanskoj županiji Hrvati sada imaju načelnika u dvjema – Kiseljaku i Kreševu.

A. Beus

Obilježavanje 800. obljetnice ustanovljenja Franjevačkog reda u BiH

Franjevci preko sedam stoljeća u životu Hrvata

MOSTAR – Franjevci cijeloga svijeta obilježavaju 2009. godinu kao 800. obljetnicu nastanka franjevačke obitelji radnim naslovom »Milost početaka«. Franjevci Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije i Provincije Bosne Srebrene Uzvišenja sv. Križa, otvorili su jubilarnu franjevačku godinu u BiH, u povodu 800. obljetnice Franjevačkog reda u Srebrenici, a zatvaranje jubilarne godine bit će na Širokom Brijegu, na Čerigaju, 7. listopada. »U životu svake zajednice jubilarne godine su trenuci zahvale, provjere temelja, orijentira i prijednog puta. Franjevačka obitelj na svjetskoj razini obilježava 2009. godinu kao 800. obljetnicu nastanka franjevačkog pokreta. Radnim naslovom »Milost početaka«, Red sugerira susret s izvornim Franjinim iskustvom slobode. Franjo, Klara, te mnoga braća i sestre na njihovu putu, slobodu su shvaćali kao oslobođen prostor

za Boga u vlastitom životu. Iz te su slobode na originalan način živjeli afirmirajući čovjeka svojim

provincija u BiH u pozivu na obilježavanje 800. obljetnice nastanka franjevačke obitelji. Dodaje se

duhovnim, kulturnim, prosvjetnim, karitativnim i društvenim radom«, navodi se iz Uprava franjevačkih

kako je ljubav jedini razuman i pravedan odnos prema stvorenjima, iskristalizirano je načelo naše

duhovne i intelektualne tradicije. »Kako mi franjevci, koji smo već preko sedam stoljeća ukorijenjeni u život hrvatskog naroda i Crkve, te u tijeku dramatične povijesti, u politički različito artikulirani prostor BiH, možemo i danas biti blagoslov onima koji su nas primili, radali, vjerovali nam?«, navodi se u pozivu. Na sjednici Uprava franjevačkih provincija u BiH odlučeno je da se, kao zajednice sa zajedničkom memorijom i nezaobilazne upućenosti jednih na druge, zaustave pred presudnim pitanjima. »Zaustaviti se u našoj tradiciji ima značenje susreta s istim onim Gospodinom koji je usmjerio Franjin hod. Istovremeno, to je hodočašće našim tragičnim i svetim mjestima, hodočašće duha i intelekta, spoznajama i iskustvima koja imaju snagu obraćenja, uspravljanja i nastavka hoda s Gospodinom«, navodi se iz Uprava franjevačkih provincija u BiH.

A. Beus

Na više od pet tisuća četvornih metara u Osijeku održan

Jesenski sajam

Osječki Sajam zdrave hrane, pitke vode, stanovanja, odjeće i obuće, zdravlja i ekologije, koji se održava jedanaesti put, te Dane meda otvorio je prošloga vikenda u Osijeku predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić*. Tom prigodom izrazio je zabrinutost činjenicom da dvostruko više uvozimo nego što izvozimo, osobito kada je riječ o hrani, mada imamo sve pretpostavke proizvesti zdravu hranu da nahranimo pola Europe, jer zdravu hranu možemo proizvesti na poljima koja posljednjih desetak godina nisu tretirana herbicidima, kojih imamo na tisuće hektara, baš u ovoj, Osječko-baranjskoj županiji, samo su ona još uvijek pod minama.

Sajamsku je priredbu predstavio direktor Sajma *Domagoj Hajduković* rekavši, da se ove jeseni na Pampasu, na više od 5 tisuća četvornih metara, okupilo 160 izlagača iz svih krajeva Hrvatske te Njemačke, Slovenije, Mađarske, Bosne i Hercegovine i Srbije, a tu su još i Dani meda, te VII. ocjenjivanje pakovina meda i pića na bazi

meda i IV. međunarodna izložba inovacija, prototipova i studentskih poslovnih planova »Budi uzor«.

»Mi težimo izvrsnosti i zato bih posebice pohvalio ovu student-

Krešimir Bubalo. Da je to tako složio se i gradonačelnik Osijeka *Gordan Matković*, predstavivši Osijek kao slavonsku metropolu, osobito ističući novu proizvodnju,

Subotička delegacija na sajmu

sku krilaticu – »Budi uzor«, jer samo tako se može ići naprijed, a Osječko-baranjska županija sa svojih 78 gospodarskih zona najbolja je od svih hrvatskih županija i želimo biti uzor ostalim hrvatskim regijama«, rekao je župan

zapošljavanje i nastojanje grada da se za nove poduzetničke zone u Nemetinu, Tenji i Jugu II osigura još 300 ha zemljišta.

Tradicionalni Dani meda privukli su veliki broj izlagača ali i posjetitelja, pa je nagrađenim šam-

pionima odličja uručio predsjednik Mesić.

Kako su Osijek i Subotica gradovi prijatelji, Subotičani su nazočni na gotovo svim osječkim sajamskim priredbama, pa je i ovome Sajmu nazočan bio dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* sa suradnicima. Subotičani su imali i štand, gdje su predstavili grupu inovatora, koju je predvodio mr. *Laslo Vanib*.

»Ovaj stroj, čiji prototip vidite na slici, konstruirao je ing. *Pletikosić*, a namijenjen je polaganju folija za jagode i općenito za pomoć u povrtlarskoj proizvodnji, a ovaj drugi stroj služi za polaganje flana, što je dosta mukotran posao i zahtijeva dosta žive radne snage. Naša je učenica autorica vjetrogeneratora pogodnih za salaše, ili kako vi to u Slavoniji nazivate – stanove, tamo gdje nema električne energije, a ovo drugo je njen rad kojim je zavrijedila nagradu grada Subotice, za recikliranje baterija i drugog opasnog otpada. Donijeli smo i dosta promidžbenog materijala da dostojno predstavimo Suboticu, Palić i okolicu«.

U četiri dana prošloga vikenda Sajam je posjetilo na desetine tisuća posjetitelja iz Osijeka, cijele Slavonije, Baranje i Srijema.

Slavko Žebić

Susret stanovnika slavnog srijemskog grada u Oprisavcima, pokraj Slavonskog Broda

Snažno zajedništvo Petrovaradinaca

Pitomo slavonsko selo Oprisavci pokraj Slavonskog Broda i ove je godine bilo mjesto tradicionalnog okupljanja Petrovaradinaca s objiju strana državne granice. Susret stanovnika ovog starog i slavnog srijemskog grada na desnoj obali Dunava, ponosnog na svoju bogatu prošlost i tradiciju slobode, održan je 5. listopada, a započet je svetom misom u crkvi Uzvišenja svetog Križa u Oprisavcima, koju je služio bivši župnik župe sv. Roka u Petrovaradinu vlč. *Stjepan Sokolović*. U propovijedi je govorio o Hrvatima u Srijemu koji su uvijek stajali na vjetrometini zbivanja i kojima povijesna sudbina nije bila naklonjena te time odškri- nuo dio neizbrisive hrvatske povijesti Srijema i Petrovaradina, grada koji je početkom 20. stoljeća, s 98 posto hrvatskog stanovništva bio

»najhrvatskiji« grad, a sada ih po neslužbenim podacima ima oko tisuću i pol, od 20 tisuća koliko

počašćeni dobrotom svog bivšeg dugogodišnjeg župnika koji je u Petrovaradinu, u župu sv. Roka,

U Oprisavcima se Petrovaradinaci godinama okupljaju

danas Petrovaradin ima stanovnika. Organizator i domaćin ovog susreta Petrovaradinaca bio je, kao i svaki put do sada, vlč. *Stjepan Sokolović*, župnik u Oprisavcima, u čijim se prostorima iseljeni Petrovaradinaci okupljaju već godinama. Petrovaradinaci su uvijek bili

kao mladi župnik stigao 15. ožujka daleke 1969. godine i u njoj ostao punih 17 godina. U tih 17 godina, do preseljenja u Brodsku Varoš, između Petrovaradinaca i tada 24-godišnjeg župnika, rodilo se istinsko prijateljstvo koje traje sve do današnjih dana, a upravo

iz tog prijateljstva iznikli su i ovi tradicionalni susreti.

Pohvalna je i činjenica što se na ovom najvećem okupljanju iseljenih Petrovaradinaca u Hrvatskoj iz godine u godinu povećava i broj Hrvata iz Petrovaradina koji i danas u njemu žive te se kroz zajedničko druženje i radosti sjećanja produbljuje njihovo tradicionalno zajedništvo i čuva duhovna veza sa svojim gradom, u kojem je kroz duga stoljeća poštovano dostojanstvo svakog čovjeka i gdje je ljudska dimenzija bila temelj zajedničke budućnosti.

Nakon okrepe duha slijedila je okrepa tijela uz poznate srijemske delicije, poznati petrovaradinski rizling i neizostavni tamburaški sastav »Patoka«, veterana HKPD-a »Jelačić«.

Zlatko Žužić

U slavu Gospe Radosne

Šokci nisu zaboravili pismu praotaca

Druga središnja manifestacija projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. – 2008.«
održana 4. i 5. listopada u Baču * 320. obljetnica doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač
i okolicu obilježena okruglim stolom, procesijom i svetom misom

Druga središnja manifestacija obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja skupine od oko 3000 Šokaca predvođene franjevcima iz župe Soli u Bač i okolicu započela je 4. listopada okruglim stolom u drevnom gradu Baču, s temom »Migracije kroz stoljeća«. Okrugli stol je započeo izvođenjem pjesme »Šokadija« Božane Vidaković i stihovima pjesme »Pisma praotaca« Ivana Andrašića, članova KPZH »Šokadija« iz Sonte. »Šokadiju« je izvela pjevačka skupina uz pratnju tamburaškog sastava Sončana, a »Pismu praotaca« govorio je njezin autor. Potom je predsjednica Organizacijskog odbora projekta Stanka Čoban pozvala nazočne na odavanje pošte minutom šutnje za preminulog člana Organizacijskog odbora iz Tuzle prof. Jurja Novosela. Uz pozdrav uzvanicima, sudionicima i publici Stanka Čoban je govorila o do sada realiziranom dijelu projekta. »Evo, danas smo u našem drev-

nom Baču, u franjevačkom samostanu, u kojemu su se zaustavili i tu našli utočište i svoj novi dom naši preci, predvođeni franjevcima gradovrškog samostana. Ni njima onda, a ni nama danas put nije bio nimalo lak, nailazili smo na brojne prepreke i probleme. Ali, Šokci su se složili, svladali mnoge teškoće i pokazali što sve može kad se Šokci slože«, rekla je, između ostaloga, Stanka Čoban. Zahvalila je svim sudionicima i pokroviteljima ovoga projekta, te izrazila nadu u nastavak rada na nekom novom zajedničkom projektu, koji će hrvatsku zajednicu obogatiti još jednim biserom tradicije i kulture, te nadu da će »i naši potomci nastaviti slaviti našu Gospu, a samim tim doprinijeti i daljnjem jačanju prijateljstva Tuzle i Bača«.

OKRUGLI STOL: Izlagači na okruglom stolu bili su jezgroviti, uz nešto opsežnije izlaganje fra Josipa Zvonimira Bošnjakovića iz Tuzle, koji je prezentirao rad fra Zdravka Anđića »Migracije kroz

Sudionici okruglog stola

stoljeća« i domaćina fra Josipa Špehara o temi »Stanje u Baču u XVI. i XVII. stoljeću«. Za mali predah nazočni su poslušali stihove pučke pjesnikinje Tonke Šimić iz Plavne. Bačke Šokce u »Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca« predstavio je glavni urednik Leksikona dr. sc. Slaven Bačić. Sažetak teme »Odakle su Šokci

Bačkog Monoštora« predstavila je Marija Šeremešić. Dvije slične teme – »Šokački Hrvati u Vojvodini na prijelazu dva tisućljeća« prof. Tomislava Žigmanova i »Stanje i perspektive podunavskih Hrvata Šokaca u Bačkoj« prof. Zvonka Tadijana, nazočne su najviše zainteresirale. Okrugli stol završen je stihovima pjesme Ivana Andrašića »Kažite« i pjesmom Božane Vidaković »Faljen Isus Šokadijo«. Od brojnih pozvanih, okruglom stolu nazočni su bili: konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Mirela Lucić, predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije Petar Kuntić, te predstavnici institucija kulture iz – Osijeka, Sombora, Sonte, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Vajske, Plavne i Bodana.

OČUVAN IDENTITET: U nedjelju, 5. listopada, Bač je bio stjecište vjernika iz Tuzle i iz bačkog Podunavlja. U okviru druge središnje manifestacije projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. – 2008.« organizirana je procesija od župne crkve sv. Pavla do Franjevačke crkve, u kojoj je sudjelovalo svećenstvo i predstavnici diplomacije, lokalne politike, institucija kulture iz BiH i bačkog Podunavlja i nekoliko stotina vjernika. Na ulazu u franjevačku crkvu goste je blagoslivljao gvardijan samo-

Od župne crkve sv. Pavla do Franjevačke crkve kretala se procesija u Baču

stana u Baču pater *Josip Špehar*. Misno slavlje predvodio je generalni vikar Subotičke biskupije mons. *Slavko Večerin*, a suslavili su brojni svećenici – franjevci iz Tuzle, te župnici većeg broja župa Subotičke biskupije. Franjevačka je crkva bila pretijesna za sve vjernike, koji su usrdnom molitvom i skladnom pjesmom htjeli pozdra-

bačko Podunavlje, mogu izraziti veliko zadovoljstvo viđenim i doživljenim. Već pri susretu na prvoj središnjoj manifestaciji u Tuzli dirnula me je spoznaja s koliko srca i uspjeha se moji sunarodnjaci iz Podunavlja bore za očuvanje svojega nacionalnoga i vjerskoga identiteta kroz starogovor, pjesmu, plesove, kroz svoje

jednostavnijim riječima izrazio je fra Josip Zvonimir Bošnjaković prigodom oprastanja: »Zbogom, ostanite mi radosni.« U procesiji i na misi viđeni su brojni uzvanici: predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu *Filip Damjanović* i *Rajka Rajić*, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, zamjenica pokrajinskog tajnika za upravu, propise i nacionalne manjine *Antonija Čota*, predsjednik Općine Bač *Tomislav Bogunović*, predsjednik Zajednice bačkih Hrvata u Hrvatskoj *Zdenko Bundić*, te brojni predstavnici institucija kulture. Organizirano su došli i hodočasnici iz Tuzle, BiH, Sonte, Sombora, Plavne i Bačkog Monoštora, kao i pojedinci s obiju strana Dunava. »Izuzetno sam zadovoljna uspješno realiziranim dosadašnjim, većim dijelom planiranoga. Jedino mi je neobjašnjivo iznenadno otkazivanje dogovorenoga od strane instituta 'Dr. Ivo Pilar' i franjevaca iz Vukovara. Kada se malo slegnu dojmovi razmotrit ćemo i odnos prema projektu svih subjekata koje je on oko sebe okupio. Cijelom Odboru neshvatljivo je ponašanje čelnika generalnog

Stanka Čoban

pokrovitelja HNV-a, čiji predsjednik nije bio nazočan niti jednoj od naših manifestacija. I od strane HMI bilo je puno obećanja, a malo toga je realizirano. S druge strane, u svemu nas je ohrabrila kako moralna, tako i materijalna potpora Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, bez čijega angažmana vjerojatno ne bismo bili u mogućnosti ostvariti sve planirano«, kaže za Hrvatsku riječ predsjednica Organizacijskog odbora Stanka Čoban.

K. P

U procesiji je sudjelovalo nekoliko stotina vjernika

viti Gospu Radosnu. »Bilo mi je osobito zadovoljstvo, a i velika čast, što sam mogao biti dionik ovoga velikoga slavlja i ovako

starinske nošnje, kroz njegovanje običaja predaka. I ja i moji vjernici osjećamo se kao svoji među svojim, nesretne povijesne

Svoji među svojim

»Danas, 320 godina poslije dolaska naših predaka iz sjeveroistočne Bosne u bačko Podunavlje, mogu izraziti veliko zadovoljstvo viđenim i doživljenim. Već pri susretu na prvoj središnjoj manifestaciji u Tuzli dirnula me je spoznaja s koliko srca i uspjeha se moji sunarodnjaci iz Podunavlja bore za očuvanje svojega nacionalnoga i vjerskoga identiteta kroz starogovor, pjesmu, plesove, kroz svoje starinske nošnje, kroz njegovanje običaja predaka. I ja i moji vjernici osjećamo se kao svoji među svojim, nesretne povijesne okolnosti rastavile su nas tjelesno, ali smo i danas čvrsto povezani duhom cjelovitosti našega naroda«, kazao je fra Zdravko Anđić.

značajne obljetnice. Zadovoljstvo mi je bilo vidjeti punu crkvu i ovu mladež obučenu u prekrasne narodne nošnje. Znači, hrvatski narod – Šokci pokazuju da su tu, da su očuvali svoj identitet i da će uz Božju pomoć tu i ostati«, kazao za Hrvatsku riječ mons. Slavko Večerin. Velikom dijelu manifestacija ovoga projekta nazočan je bio i gvardijan tuzlanskoga franjevačkoga samostana sv. Petra i Pavla pater *Zdravko Anđić*. »Danas, 320 godina poslije dolaska naših predaka iz sjeveroistočne Bosne u

okolnosti rastavile su nas tjelesno, ali smo i danas čvrsto povezani duhom cjelovitosti našega naroda«, kazao je fra Zdravko Anđić. Poslije mise druženje hodočasnika nastavljeno je na domjenku u obližnjem hotelu. Mnoge izrečene, a još više one neizrečene riječi pokazale su koliko je emotivni naboj ovoga susreta, susreta ljudi čije su pretke povijesne okolnosti rastavile, ali i ljudi čije su duše ostale vezane neraskidivim nitima osjećaja pripadnosti jednom istom narodu. Radost susreta naj-

Dani Balinta Vujkova od 22. do 25. listopada u Subotici

Bogat četverodnevni program

*Mini sajam hrvatskih izdavača * Program namijenjen učenicima * Dvije nove knjige iz opusa Balinta Vujkova * Stručni skup »Lirika Hrvata u Podunavlju« * Koncert klape Adrion iz Makarske*

Sedmi po redu Dani Balinta Vujkova, s podnaslovom Dani hrvatske knjige i riječi, bit će održani od 22. do 25. listopada u Subotici, uz bogatstvo različitih i novih sadržaja. »Program je

konceptijski poslagan tako da sve dobne skupine mogu naći nešto za sebe. Želja organizatora je da knjiga i riječ nađu put do djece i odraslih. Stoga u četiri dana ima programa za djecu, za one koje zanima povijest naše književnosti ali i za širu publiku koja će ove godine uživati u koncertu i svečanoj dodjeli nagrade i priznanja za životno djelo na području književ-

nosti«, kaže Katarina Čeliković, predsjednica Organizacijskog odbora Dana Balinta Vujkova.

MINI SAJAM HRVATSKIH IZDAVAČA: Višednevna manifestacija počinje u srijedu 22. listopada, otvorenjem Mini sajma hrvatskih izdavača u 11 sati u predvorju Gradske kuće. Sajam će trajati do subote 25. listopada, radnim danom od 10 do 19 sati, a knjige će se moći nabaviti po popularnim cijenama.

U četvrtak 23. listopada, u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« bit će održan program namijenjen učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, pod nazivom »Narodna književnost u školi«. »Ove će godine učenici OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu, u 11 sati izvesti predstavu »Razlinkavi zec« Balinta Vujkova u režiji učiteljice Marice Skenderović. Tako ćemo od ove godine svake godine ponuditi školama da nastupe sa svojom predstavom, a djeca se tomu jako raduju. Prije predstave predstaviti ćemo novu knjigu »Mali diplomat i drugi igrokazi« te CD s radio dramskom serijom »Na vrbi svirala« i, po tradiciji, darovati učenike i škole«, najavljuje Katarina Čeliković.

Istoga dana, s početkom u 19 sati, u čitaonici Gradske knjižnice bit će predstavljena knjiga »Šaljive narodne pripovijetke« Balinta Vujkova, najnovije izdanje u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.

STRUČNI SKUP: Tema ovogodišnjih Dana Balinta Vujkova je »Lirika Hrvata u Podunavlju«. Stručno-znanstveni skup okupit će desetak predavača iz Austrije, Mađarske, Hrvatske i Vojvodine.

»Tema je vrlo zanimljiva, a prema prijavljenim predavačima, uočljiva je pojava novih lica i zanimljiv pristup temi. Saznat ćemo mnogo novosti o Balintu Vujkovu, o njegovoj poeziji, a svakako je zanimljivo upoznati liriku Hrvata u Austriji, Mađarskoj, kao i liriku Šokaca i Bunjevaca«, kaže Katarina Čeliković.

Stručni skup počinje u petak 24. listopada u 9 sati, u čitaonici Gradske knjižnice gdje će uz prigodnu izložbu knjiga biti predstavljena i ovogodišnja nakladnička djelatnost Hrvata u Vojvodini.

Ovogodišnji sudionici skupa bit će gosti u Tavankutu, u tamošnjoj osnovnoj školi te župnoj crkvi, gdje će moći pogledati stalnu postavku izložbe slika u tehnici slame.

Kako ističe naša sugovornica, Dani hrvatske knjige i riječi bit će po svom sadržaju najbogatiji do sada. »Prošle smo godine bili oduševljeni gostovanjem Hrvatskog kazališta iz Pečuha, a ove nam godine liriku u glazbenom izričaju donose gosti iz Makarske, klapa Adrion. Oni će imati cjelovečernji koncert u Velikoj vijećnici Gradske kuće u petak 24. listopada u 19 sati«, objašnjava Čeliković.

Organizator manifestacije je Hrvatska čitaonica iz Subotice. Dani Balinta Vujkova bit će održani uz financijsku potporu Grada Subotice, Ministarstva kulture Republike Srbije, Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu, Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske te Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici.

Z. S.

Nagrada Lazaru Merkoviću

»Po prvi put, na moju veliku radost, Organizacijski odbor dodjeljuje nagradu i priznanje za životno djelo na području književnosti, koje će primiti Lazar Merković. Ovo je potreba priznavanja i valorizacije ljudi u našoj sredini koji su obilježili hrvatsku književnost u Vojvodini«, kaže Katarina Čeliković.

»Dani Josipa i Ivana Kozarca« u Vinkovcima

Nagrada za životno djelo Kazimiru Klariću

Usklopu Književnih susreta zavičajnika »Dani Josipa i Ivana Kozarca« koji su od 2. do 4. listopada održani u Vinkovcima, priređena je književna večer »Živi kapitali« te dodijeljene nagrade i priznanja te priredbe, utemeljene 1995., piše Hina.

Nagradu za životno djelo – plaketu i odljev s likovima Josipa i Ivana Kozarca, rad akademskog kipara Branka Bazine - primio je satiričar i humorist Kazimir Klarić, a istovjetna nagrada, za knjigu godine, pripala je Katici Čorkalo za treći svezak »Slavonice«.

Poveljom uspješnosti nagrađene su književnice Julijana Adamović za knjigu »Kako su

nas ukrali Ciganima« i Božica Zeko za knjigu »Crno more«.

Uoči dodjele nagrada priređena je književna večer »Živi kapitali« tijekom koje su vlastita djela čitali ili o njima te samoj manifestaciji

Znanstveni skup o Mađeru

Usklopu »Dana Josipa i Ivana Kozarca«, u petak 3. listopada održan je znanstveni skup posvećen djelu Miroslava Slavka Mađera, književnika i književnog kritičara rođenog u Hrtkovcima.

govorili književnici Tito Bilopavlović, Ljerka Car-Matutinović, akademici Nedjeljko Fabrio i Dubravko Jelčić, Josip Ivanković, Pajo Kanižaj, Kazimir Klarić, Zlatko Krilić i Miroslav Slavko Mađer.

Književni susreti zavičajnika »Dani Josipa i Ivana Kozarca« završen je tradicionalnim izletom sudionika »Putovima Jose i Ive Kozarca«.

»Dani Josipa i Ivana Kozarca« utemeljeni su u spomen na slavonske književnike Josipa (1858.-1906.) i Ivana Kozarca (1885.-1910.), rođene u Vinkovcima gdje su nakon smrti i pokopani.

H. R.

Jesenska izložba likovnjaka

Skupna jesenska izložba članova Likovnog odjela HKK »Bunjevačko kolo« iz Subotice bit će otvorena u utorak 14. listopada u 18 sati, u Velikoj dvorani Centra. Bit će izloženo 40-ak radova, a izložba je prodajnog karaktera. Izloženi radovi će se moći pogledati do 21. listopada.

Inače, u sklopu svojih aktivnosti Likovni je odjel protekloga vikenda održao svoju jednodnevnu jesensku koloniju u Vili Viktoriji na Paliću, gdje su im domaćini bili Marija i Grgo Grunčić. »Na koloniji je sudjelovao 21 slikar iz Odjela. I pokraj kišnog vremena radilo se vrijedno i uspješno«, kaže predsjednik Likovnog odjela Josip Horvat.

Film Vinka Brešana u Beogradu

Film hrvatskog redatelja Vinka Brešana »Nije kraj« bit će premijerno prikazan u Beogradu 22. listopada u Sava centru, piše Tanjug. Film simboličnog naslova, s elementima ljubavne priče, političke drame i crnog humora već je viđen u Srbiji. Publika ga je toplo pozdravila na otvorenju festivala Cinema City u Novom Sadu i na Glumačkim susretima u Nišu, gdje je mlada srpska glumica Nada Šargin dobila nagradu »Carica Teodora« za glavnu žensku ulogu. Distribucijska kuća »Vans« koja je u ovom projektu surađivala s poduzećem »Interim« iz Zagreba ističe kako je to prva srpsko-hrvatska koprodukcija od prestanka oružanog sukoba. Scenarij su napisali Mate Matišić, Brešan i Franjo Moguš, koji je bio i direktor fotografije.

Gostovanje osječkog HNK u Subotici

Drama osječkog Hrvatskog narodnog kazališta gostovat će idućeg petka 17. listopada u Subotici, gdje će izvesti predstavu »Sjećanje vode« britanske dramatičarke Shelagh Stephenson, u režiji Ivice Šimića.

»Drama nazvana po fizikalnom fenomenu, a po kojem i voda pamti, pa kako onda ne bi ljudi, prati događaje oko triju ožalošćenih sestara okupljenih na pogrebu svoje majke. Mary je pomalo nezadovoljna uspješna liječnica, koja ima jednako uspješnog ljubavnika, također liječnika, koji je nažalost oženjen. Tereza je očigledno zadovoljna svojim drugim brakom, dok je Katrin najmlađa i najnezrelija. Ona luduje za shoppingom, za ludom odjećom, upropaštava život ljubavnim aferama i drogom. Njih se tri pokušavaju dogovoriti kako pokopati mamu Vi koju, kao sablasno priviđenje u zelenoj haljini od tafta, vidi i čuje samo Mary... No razgovori oko pogrebnih angažmana otvorit će i Pandorinu kutiju njihovih prošlosti...«, navodi se u najavi ove predstave.

U predstavi igraju: Nela Kocsis, Mira Perić-Kraljik, Tatjana Bertok-Zupković, Sandra Lončarić Tankosić, Velimir Čokljat, Davor Panić.

Predstava će biti igrana na sceni Jadran Narodnog kazališta, s početkom u 19 sati i 30 minuta.

Antun Božičević izlaže u Subotici

Izložba hrvatskog akademskog slikara Antuna Božičevića pod nazivom »Art Is Not Allowed Here« (Umjetnost ovdje nije dozvoljena) bit će otvorena u iduću petak, 17. listopada, u Galeriji »dr. Vinko Perčić« u Subotici. Umjetnik će se predstaviti instalacijom koju čini žičana ograda između prostorija ili stupova izložbenog prostora. Kada posjetitelj dotakne ogradu ili pokuša proći kroz nju, napeta ga žica vraća unatrag i dolazi do reproduciranja prodornog metalnog zvuka iz kojeg se razaznaje rečenica »Art Is Not Allowed Here«. Izložba će biti otvorena u 19 sati.

Antun Božičević je rođen 1970. u Andrijaševcima kod Vinkovaca, diplomirao je slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Živi i radi u Zagrebu. Izlagao je samostalno i skupno u Hrvatskoj i inozemstvu (Italija, Češka, Švedska). Za svoj rad dobio je više nagrada i priznanja, među ostalim i nagradu »Radoslav Putar« za mlade likovne umjetnike u Hrvatskoj.

Dani novog hrvatskog filma u Subotici

U organizaciji Art kina »Aleksandar Lifka«, od 11. do 17. listopada u Subotici će biti održani Dani novog hrvatskog filma,

u okviru kojeg će biti prikazano sedam ostvarenja iz novije hrvatske kinematografije. Projekcije filmova bit će održavane u amfiteatru Otvorenog sveučilišta, svakog dana s početkom u 18 sati. Manifestaciju će sutra (subota 11. listopada) otvoriti film »Pjevajte nešto ljubavno« redatelja Gorana Kulenovića. Gost na otvorenju bit će redatelj Branko Ištvančić, čiji će film »Duh u močvari« biti prikazan u nedjelju 12. listopada. Prije projekcije, po prvi

će se put prikazati Ištvančićev demo film u trajanju od 15 minuta pod nazivom »Od zrna do slike«. Ovo će biti svojevrsna najava dokumentarca o slamarkama iz Subotice i okolice čije je snimanje u tijeku, a završetak filma očekuje se krajem ove ili početkom sljedeće godine. Ostalih dana bit će prikazani filmovi: »Put lubenica« Branka Schmidta, »Što je muškarac bez brkova?« Hrvoja Hribara, »Živi i mrtvi« Kristijana Milića, »Armin« Ognjena Svliličića i »Moram spavat anđele« Dejana Aćimovića.

Dani novog hrvatskog filma bit će održani uz potporu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Zavoda za kulturu vođanskih Hrvata, Grada Subotice, Otvorenog sveučilišta Subotica, Fondacije Fokus.

Nakon Subotice, Dane novog hrvatskog filma moći će vidjeti i publika u Novom Sadu i Zrenjaninu. Suorganizatori su Kulturni centar Novog Sada i Kulturni centar Zrenjanina.

Zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Zavitni dan Bačkog Monoštora, 13. listopada, ove će godine biti Zobilježen dvodnevni programom. U nedjelju 12. listopada u 18 sati, u sportskoj dvorani bit će održan kulturno-umjetnički program. Nastupit će: KUD »Matija Antun Eleković« iz Davora, KUD »Josip Čolić« Donji Miholjac – Rakitovica, UG Šokačka grana Osijek, svi iz Republike Hrvatske, te HKUPD »Mostonga« iz Bača,

KUD »Krajcarka« iz Kupusine, te monoštorčki KUD »Rumunjka« i KUDH »Bodrog«.

Po tradiciji svečana misa bit će služena na Zavitni dan (ponedjeljak 13. listopada) točno u podne u crkvi svetog Petra i Pavla.

Koncert i izložba Subotičke filharmonije

Još jedan dokument o stogodišnjici

Subotička filharmonija održala je u Velikoj vijećnici Gradske kuće u ponedjeljak, 6. listopada, treći ovogodišnji koncert. Publika je imala prigodu čuti dva stavka iz svite »Perr Gynt« *Edvarda Griega* (Ases Tod,

Anitras Tanz), djela koje je označilo početak orkestarskog muziciranja u Subotici prije točno sto godina. Na programu je bio i »Koncert za dva klarineta i orkestar« *Karla Stamitza*, kao i Mozartova orkestarska svita »Casaatione«. Kao

solisti nastupili su članovi filharmonije – klarinetisti *László Baráth* i *Lazar Kondić*. Dirigent je bio gost iz Hrvatske, maestro *Miroslav Homen*.

Uoči koncerta u predvorju Gradske kuće otvorena je i doku-

mentarna izložba o stogodišnjem radu Subotičke filharmonije, na kojoj su predstavljeni plakati, programi i druga arhivska građa. Autori te izložbe su koncert-majstor i sadašnji član orkestra *Tibor Pekár* i predsjednik Subotičke filharmonije *Miroslav Jovančić*.

»Preko pet stotina koncerata, 250 umjetnika izvođača, 40 dirigenta – to je, ukratko, povijest Subotičke Filharmonije stare sto godina. Tu imate kratak presjek Subotičke filharmonije, počev od prvih dana kada je *Ernest Lányi* bio njezin direktor – osnivač, pa redom do ostalih, koji su najčešće bili i direktori Muzičke škole, preko *Milana Arsića*, *Elvire Husar*, *Matije Murenjija*, pa sve do posljednjeg plakata koji govori o večerašnjem koncertu. Nadam se da ćete ovdje naći zanimljive stvari, dokumente koji se rijetko kada prikazuju. Ja sam imao tu sreću da sam ih uspio sakupiti«, rekao je *Tibor Pekár*.

Također, prikazan je i deseto-minutni filmski zapis, priređen prigodom proslave 75. obljetnice Subotičke filharmonije, a čiji je autor također *Tibor Pekár*.

D. B. P.

Detalj s izložbe

Maestro Miroslav Homen

Gostovanje u Subotici je lijep izazov

Nikad prije u Subotici nisam dirigirao i ovo je jedan lijepi izazov, posebice jer je u pitanju proslava – obilježavanje 100. godišnjice Subotičke filharmonije

Miroslav Homen rođen je u Dubrovniku 1940. godine. Muzičku akademiju, odsjek za kompoziciju i dirigiranje, završio je u Sarajevu 1966. Iste je godine postao dirigent saraevske Opere i baleta. Od 1971. bio je honorarni suradnik Muzičke akademije za predmete zbor i zorno pjevanje, a od 1986. izvanredni je profesor za studij opernih uloga i korepeticiju opere. Bio je redoviti gost dirigent Sarajevske filharmonije i Orkestra RTV Sarajevo. Od 1988. do 1990. bio je direktor

sarajevske Opere i Sarajevske filharmonije.

Kao gost dirigent nastupio je u svim kazališnim kućama bivše Jugoslavije i u mnogim europskim zemljama (Njemačka, Austrija, Mađarska, Španjolska, Ukrajina, Bugarska, Rumunjska, Rusija), a danas dirigira na pozornicama Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Osim dirigiranjem kontinuirano se bavi i simfonijskom djelatnošću. Za vrijeme rata, 1992., odlazi u Rijeku, u Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca gdje preuzima

posao dirigenta. Bio je ravnatelj Opere (1993./94.), a šef dirigent je do danas.

SUBOTIČKA VEZA: »Za moj dolazak u Suboticu najzaslužniji je kolega *László Baráth*, koji je profesor u Muzičkoj školi u Subotici i koji večeras svira solo. Mi smo surađivali u Sarajevu, gdje sam obnašao dužnost direktora Filharmonije«, kaže na početku razgovora za HR maestro Homen, objašnjavajući kako je došlo do njegova angažmana u Subotici.

»Nikad prije u Subotici nisam diri-

girao i ovo je jedan lijepi izazov, posebice jer je u pitanju proslava – obilježavanje 100. godišnjice Subotičke filharmonije. Inače, postoji još jedna veza sa Suboticom. Naime, moja je žena prije 40 godina upravo u Subotici završila srednju Muzičku školu. U Subotici nismo bili poslije rata, bili smo prije 20 godina na proslavi njezinih 20 godina maturre. Subotica mi se kao grad vrlo dopada, puna je zelenila, čujem da se radi i napreduje, to mi je drago, a Gradska kuća je poseban

Gostujući dirigent iz Rijeke: maestro Miroslav Homen

biser, baš kao i Velika vijećnica u kojoj nastupamo», priča maestro Homen.

UMJETNIČKA DOSTIGNUĆA: Miroslav Homen je prije dvije godine obilježio četiri desetljeća svojeg umjetničkog rada. »To sam učinio prvo u Rijeci svečanom obnovom Verdijeva 'Rigoletta'. A nakon dva mjeseca isti sam jubilej obilježio i u Sarajevu, gdje sam

studirao kod našeg poznatog hrvatskog umjetnika *Mladena Pozajića* i započeo karijeru», prisjeća se naš sugovornik.

Najviše, kako kaže, uživa u izvedbi vokalno-instrumentalnih djela, ali i nekih djela operne literature. »Iza sebe imam već puno *Mozartovih* 'Requiema', *Handelovih* 'Mesija'... Primjerice, jedno djelo koje je izvedeno pod

mojim muzičkim vodstvom, a bilo je poznato po cijeloj Jugoslaviji, jest 'Carmina Burana' *Carla Offa*. Samo ta predstava je izvedena 110 puta. Teško je izvući jedan događaj kao nešto posebno u dosadašnjoj karijeri. Kad se čovjek svega sjeti, shvati kako je bilo toga puno«, kaže Homen, inače stručnjak za izvedbu *Verdijevih* i *Puccinijevih* opera.

Iako mu u biografiji stoji da je rođen u Dubrovniku, maestro je zapravo Kotoranin. »Rado i danas odlazim u Kotor. Pratim i život tamošnje hrvatske zajednice. Može se reći da se situacija nakon rata iz 90-ih puno popravila nabolje«, kaže on.

Nagrade

Medju brojnim nagradama koje je maestro Homen primio za svoj rad ističu se – Orden rada sa srebrnim vijencem za ostvarene rezultate u glazbenoj umjetnosti (1971.), Nagrada udruženja muzičkih umjetnika BiH (1984.), Nagrada Grada Sarajeva (1985.) i Nagrada »Milka Trnina« Hrvatskog društva glazbenih umjetnika za ravnanje operama »Rigoletto« G. Verdijai »Madame Butterfly« G. Puccinija (1998.).

Njegov umjetnički habitus, prema ocjeni stručnjaka, sklon je mediteranskim kvalitetama, romantičarskom izričaju, dok njegov stav prema orkestru izražava stroge filozofske, etičke i stručne zahtjeve, ali i blagu ljudsku dušu. A sve navedeno, možemo slobodno reći, prikazao je gostujući i u Subotici.

D. B. P.

Izložba slika Marije Kovač otvorena u Somboru

Univerzalnost ljudskog

Izložba slika naziva »Čovjek u vremenu i prostoru« akademske umjetnice *Marije Kovač*, otvorena je u Galeriji »Garden art« u Somboru u petak, 3. listopada. Omiljena tehnika Marije Kovač je ulje na platnu, a ovo je njena prva samostalna službena izložba. Univerzalno ljudsko, ono što se može vidjeti kod svakog čovjeka na planetu, ljudske duše i ljudski doživljaj glavna su tematika slika ove umjetnice iz Sombora.

Na upit – gdje nalazi inspiraciju, Marija Kovač nam je rekla da zapravo ne zna što je inspiracija, jer je takoreći konstantno obuzeta njome, te joj je, kako dodaje, mnogo važnija koncentracija. Od milijun ideja, koje nosi u sebi, opredjeljuje se za jednu koju prenosi na platno. Neke posebne planove nema, ali njeguje nadu da će i dalje moći slikati. Marija Kovač je dosad sudjelovala na nekoliko kolonija, iako rad na njezinim slikama zahtijeva duže vremensko razdoblje od trajanja jedne likovne kolonije.

Miloš Pejović je u recenziji ove izložbe između ostalog napisao: »Markiranjem detalja u okviru konteksta Marija stvara posebnu atmosferu, figure nude tajnovitost, ljubav, harmoniju, korak prema Bogu. One su obično zaustavljene u pokretu, koji funkcionalno definira ideju slike. Ideje transponira u sliku snagom poteza i snagom boja. Potez joj

odražava intezitet reakcije na izazove vidnog polja i sažima u sebi svu ekspresiju kojom ističe vitalitet, snagu, duhovitost...«

Marija Kovač je diplomirala slikarstvo na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu 2006. godine u klasi profesora *V. Rančića*. Živi i radi u Somboru.

Z. G.

Marija Kovač (lijevo) u razgovoru s posjetiteljima

Vesna Šipuš, »Žena je gazda«, Aura, Sisak, 2008.

Svakodnevnica svih Svibovčana ovog svijeta

Dajući prednost sitnicama od kojih se sastoji svakodnevnica svih Svibovčana ovog svijeta, roman će uspješno održati čitateljevu pozornost do kraja, a jednostavnim humorom pretvoriti knjigu u štivo koje se čita kao zanimljivo i duhovito

Piše: Đurđica Stuhldreiter

U svibnju se u knjižarama pojavila knjiga zanimljiva naslova koji poručuje, opominje ili samo konstatira da je – žena gazda. Riječ je o romanu autorice *Vesne Šipuš*, a preporuča se kao štivo koje je »duhovito, ganutljivo, razotkrivajuće« te naglašava da je to »romaneskni prvijenac na tragu najbolje literature...«

Kako je riječ o prvijencu red je da se i upoznamo s autoricom. Tako saznajemo da je rođena 19. veljače 1953. u Lonji. Osnovnu školu završila je u Sisku, gimnaziju u Zagrebu. Diplomirala je filozofiju, sociologiju i novinarstvo, završila studij crkvene glazbe. Zaposlena je u gimnaziji Sisak, a objavila je i niz stručnih radova.

Nakon upoznavanja s autoricom tražimo i obavijesti o romanu »Žena je gazda«. Stoga prije samog čitanja saznajemo sljedeće:

»Postmodernistički humoristični roman 'Žena je gazda' Vesna Šipuš je napisala kao antitezu suvremenom romanu nasilja, s ciljem da se čitatelj dobro zabavi i osjeća dobro nakon čitanja. Svi likovi u romanu su izmišljeni, sintetični, a svaka sličnost s eventualnim stvarnim likovima i događajima slučajna je. Roman služi isključivo na radost i veselje i ne smije se upotrijebiti ni u koju drugu svrhu.«

BEZ VELIKIH TEMA: Roman se doista unekoliko razlikuje od velikog broja naslova koje imamo prigode čitati. Radnja je smještena u Svibovec u kojem žive »junaci s ruba Lonjskog polja, gdje bube spavaju u travi, a rode na krovu«. Kud ćeš ljepšeg okvira za priču koja ne teži hvatanju u koštac s velikim temama, niti promišljanju o problemima suvremenog društva na uobičajeni način. Knjiga je složena od niza sličica, kratkih i vještih poteza perom, ali sasvim dovoljnih da nas zainteresiraju za ono što slijedi. Iz stranice u stranici te će se sličice složiti u mozaik

života, naizgled običnog i svakodnevnog, a zapravo veličanstvenog u svojoj jednostavnosti.

Tako ćemo saznati zašto »Mara Švabica neće dihtera«, pratiti događanja oko »stripera na djevojačkoj večeri«, ali i sudjelovati u pripremama za »performans na blagdan Svetog Petra i Pavla« te se pitati »hoće li se i u Svibovcu ukazati Gospa«. Tu su i scene u kojima »Svibovčani snimaju film«, trenutak kada »astrolog dolazi u Svibovec« ili baba Jaga već treći put prima posljednju pomast, »a Bog pomaže i treći put«. Sve su te male priče, naravno, začinjene

i posebnim dodatcima koji potvrđuju ono što je istaknuto već u samom naslovu.

Dokaze da je žena gazda autorica je pomno birala i predložila čitatelju. Rezultat toga su brojni detalji koji će nas nasmijati, ali ujedno i natjerati da se zamislimo nad onim što takav je takav smijeh izazvalo. Lako bismo stoga mogli zamisliti kako se izmišljeni likovi iz ovog romana često, u duhu svoje jednostavne životne filozofije, pitaju: »Kamo to ide ovaj svijet?«

DOKAZI TEZE: Autorica nam navodi i brojne dokaze za početnu tezu kojom je obilježila roman:

»A muških u Svibovcu kao da doista i nema. Kao i svugdje u Slavoniji, i ovdje gazde nose suknje. Žene sve organiziraju, plaćaju račune, vode brigu o kućanstvu i usjevima, hrane i mužu krave, brinu o svinjama i peradi, nose mlijeko u mljekaru. U novije vrijeme ima čak i koza i ovaca, pa kad kažu za Svibovčane da su »ne od kože nego od jarca«. Muškarci se ne brinu mnogo o kući, vole popiti, kad im dođe ćef, odu na pecanje. Zato i kad povičeš »gazda«, redovno se na vratima ili prozoru pojavi žena. Došljak tada ostaje zbunjen, ne znajući točno bi li dotičnu oslovio kao »gazda« ili »gazdarica«.

Svibovec bi mogao biti poprištem i niza drugih događaja koji bi trendovski podilazili čitateljskoj publici željenoj jeftinih senzacija. No, autorica se spretno odupire zovu stalnih mjesta koja nam serviraju autori mnogih popularnih romana. Vesna Šipuš ne skreće nam pogled prema drugoj strani medalje koju su njezini Svibovčani spremni ponijeti pa tako ovaj roman doista biva lišen tamnije strane života. Autorica nam skreće pozornost tek na one negativnosti koje nas mogu nasmijati i koje ona, duhovito i simpatično, kritizira na svoj način.

Roman »Žena je gazda« stoga nas neće opteretiti nepotrebnim i često prenatrpanim opisima negativnosti sredine koju prikazuje. Dajući prednost sitnicama od kojih se sastoji svakodnevnica svih Svibovaca ovog svijeta, uspješno će održati čitateljevu pozornost do kraja, a jednostavnim humorom pretvoriti knjigu u štivo koje se čita kao zanimljivo i duhovito.

Na samom kraju autorica nam postavlja zanimljivo pitanje: »Što čovjeku dođe da čita ovakve stvari?« Na njega će morati odgovori svatko sam, onako kako najbolje zna i umije.

Jezični savjetnik

Tuđa vlastita imena

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U hrvatskome se jeziku, za razliku od srpskoga, tuđa vlastita imena pišu onako kako se pišu u jeziku iz kojega potječu. To pravilo dovodi u neprikladu one koje su navikli pisati kao što govore, ali dovodi u nedoumicu i one koji se služe hrvatskim književnim jezikom. Pravopisna pravila vrlo su jasna i nedvosmislena. U »Hrvatskom školskom pravopisu« čiji su autori *Babić, Ham* i *Moguš* stoji: »Tuđa vlastita imena, ako potječu iz jezika koji se služi latiničnim pismom, pišu se onako kako se pišu u jeziku iz kojega potječu, izvorno: *Shakespeare, Brecht, Hesse, Rabelais, Cervantes*... Ako potječu iz jezika koji se služi ćirilicom, vlastita imena preslovljavamo iz ćirilice u latinicu«.

Na primjeru to izgleda ovako. Nije dobro napisati:

- Vilijam Šekspir, poznati engleski pjesnik i dramatičar, rođen

je 1564. godine u Stratfordu na Ejvonu.

Nego:

- William Shakespeare, poznati engleski pjesnik i dramatičar, rođen je 1564. godine u Stratford-on-Avonu.

Obično se tuđa vlastita imena i

tvorbeno prilagođuju hrvatskome jeziku i to tako da im se prilikom tvorbe pridodaju hrvatski nastavci i dometci. Bilježimo pravopisni lik, koji je sukladan izgovornomu, do nastavka ili dometka. Izgovornome liku /Šekspira/ odgovara pisani lik Shakespearea. Pridjev /Šekspirov/

u pisanome liku zabilježiti ćemo Shakespeareov.

Opće je pravilo da se nastavci i dometci pridodaju potpunom pravopisnom liku imena (*Hugo, Hugoa, Hugou* i pridjev *Hugoov*), ali se ponekad, kada je takav pravopisni lik sukladan izgovornom liku, nastavci i dometci pridodaju se pravopisnom liku bez završnog otvornika (a, e, i o, u). A to znači da izgovaramo /Bokačo-Bokača, (a ne Bokačoa!)/ pa se stoga i u pismu gubi otvornik /o/ u genitivu, dakle napisat ćemo *Boccaccio-Boccaccia*, a ne ne *Boccaccio*.

Kod tvorbe pridjeva imamo još nekoliko pravila. Ako tvorimo pridjev od talijanskih imena na -ca ili -co (koja izgovaramo ka, ko), umjesto /c/ pišemo (kao što i izgovaramo) /k/: *Petrarca* – *Petrarkin*. Pridjevi koje tvorimo nastavcima -ski, -ovski ili -evski pišu se prema izgovoru: *bodlerovski* stih, *šekspirovsko* kazalište, *danteovski* ciklus, *bajronovski* duh...

Današnji ćemo jezični savjetnik zaključiti temeljnim pravilom: »Tuđa se imena hrvatskome jeziku prilagođuju tako da se izvorno napisanom imenu pridodaju padežni nastavci i tvorbeni dometci.«

Monografija »Hrvatska« Maria Novaka

Među tri najbolje knjige na svijetu

Monografija »Hrvatska« izdavača »Artcoatia« iz New Yorka nominirana je od Svjetskog udruženja nezavisnih izdavača među tri najbolje knjige u svijetu u kategoriji umjetničkih knjiga objavljenih u 2007. godini, piše HRT. Monografija na autorski način prikazuje Hrvatsku, njene ljepote, ljude i povijest iz čega se iščitava njezin duh. Knjiga je nominirana u konkurenciji nekoliko tisuća knjiga, a u finalu je s naslovima *Antartica* i *The Rock Art of Arizona*. Autor fotografija *Mario Novak* koji godinama živi u SAD-u i autor teksta *Damir Konestra* zajednički su stvorili luksuznu monografiju s 260 fotografija iz cijele Hrvatske impozantnu po opsegu, s 340 stranica, tešku gotovo tri kilograma. »Htio sam stvoriti nešto lijepo o Hrvatskoj, a sad mogu svima dati knjigu i reći – odavde sam, molim vas, pogledajte«, istaknuo je Mario Novak. »Čak i da ne dobijem književnog oskara, biti jedna o tri najbolje knjige na svijetu, veliki je uspjeh«, komentirao je nominaciju Damir Konestra.

Podijelivši Hrvatsku na pet dijelova – Sjeverozapadnu, Istočnu, Središnju, Zapadnu i Južnu, autori su ušli u svaki i najskrovitiji dio Hrvatske. Novak je na fotografijama zabilježio kulturne i prirodne znamenitosti, ali i

idilične detalje iz seoskog života koji nestaje. Hrvatska misija pri UN-u ovom monografijom predstavlja Hrvatsku, no ona može biti reprezentativni dar svakome, da na poseban način doživi čaroliju Lijepe naše.

Đakovačko-osječka nadbiskupija i metropolija

Briga Svete stolice za Crkvu u Hrvata

Nadbiskupu i metropolitu mons. dr. Marinu Srakiću prvi je čestitao nadbiskup zagrebački kardinal mons. dr. Josip Bozanić naglasivši, kako je nova crkvena pokrajina briga Svete stolice za Crkvu u Hrvata i podsjetio na povijesne prilike kroz koje je naša Crkva prolazila i ustrojstvo koje se sukladno prigodama mijenjalo

Čitanjem bule pape Benedikta XVI. započelo je svečano misno slavlje u đakovačkoj prvostolnici-bazilici svetog Petra, kojom je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj *Mario Roberto Cassari* obznanio uspostavu slavonske metropolije, Đakovačko-osječke crkvene pokrajine i nadbiskupije i ponovnu uspostavu Srijemske biskupije, te odluku Svetog Oca da se dosadašnji dijecezanski biskup đakovački i srijemski mons. dr. *Marin Srakić* imenuje prvim nadbiskupom i metropolitom đakovačko-osječkim.

Sufraganske biskupije su Požeška biskupija i Srijemska biskupija sa svojim biskupima mons. *Antunom Škvorčevićem* i mons. *Đuro Gašparovićem*. Sjedište nove nadbiskupije je Đakovo, a susjedište Osijek, čija se župna crkva sv. Petra i Pavla uzdiže na čast konkatedrale, a nova crkvena pokrajina broji 850 tisuća vjernika.

SLAVLJE: No, slavlje je počelo znatno ranije, još 18. lipnja, kada je ova odluka obznanjena u Đakovu i cijeloj Hrvatskoj, a nastavljena za blagdan Svetih Petra i Pavla u Rimu, gdje je dr. *Marin Srakić* primio iz ruku pape Benedikta XVI. sveti palij, liturgijski znak metropolitanske pastirske službe i označava poseban oblik zajedništva metropolita i rimskog biskupa. U Đakovu se slavilo još u četvrtak, 2. listopada, na tribini »Doneseno je pravo rješenje«, a govorili su dr. *Pero Aračić*, dr. *Andrija Šuljak* i dr. *Ivica Raguž*. Sutradan je nastavljeno večernjom molitvom u svim župnim zajednicama nove nadbiskupije, da bi se u subotu 4. listopada, u Đakovo, unatoč kiši i lošem vremenu, slila rijeka vjernika u đakovačku katedralu.

Nadbiskupu i metropolitu mons. dr. *Marinu Srakiću* prvi je čestitao nadbiskup zagrebački kardinal mons. dr. *Josip Bozanić* naglasivši, kako je nova crkvena

pokrajina briga Svete stolice za Crkvu u Hrvata i podsjetio na povijesne prilike kroz koje je naša Crkva prolazila i ustrojstvo koje se sukladno prigodama mijenjalo. Tako je i Đakovačka i srijemska biskupija bila dugo u sastavu Hrvatsko-slavonske crkvene pokrajine ili Zagrebačke metro-

biskupske konferencije, predstavnici Srpske pravoslavne crkve, Kalvinske i Evangelističke crkve te Islamske zajednice, brojni biskupi iz inozemstva, među kojima sam primijetio mons. dr. *Ivana Penzeša*, biskupa subotičkog, te mons. dr. *Andriju Kopilovića*.

Svečanoj euharistiji nazočni su

Mons. Antun Škvorčević, mons. Josip Bozanić, mons. Marin Srakić, nuncij mons. Mario Roberto Cassari i mons. Đuro Gašparović

polije sa sjedištem u Zagrebu, ali velika brojnost, više od 2,5 milijuna vjernika usmjeravala je prema novom ustrojstvu. »Kada je 1997. godine osnovana Požeška biskupija stvorili su se uvjeti da istok Hrvatske, gdje je zemljopisno završava kompaktna katolička zastupljenost, bude primjereno crkveno organiziran, i zato ovo nije samo hrvatsko već i ukupno katoličko pitanje. Zato hvala Svetom Ocu da je odobrio ovakvo ustrojstvo, a tebi brate Marine i biskupima Antunu i Đuri, svim svećenicima nove metropolije, đakonima, bogoslovima, časnim sestrama i svim vjernicima čestitam i zaviham Božji blagoslov.«

ČESTITKE: Čestitkama su se pridružili sufraganski biskupi, požeški – mons. Antun Škvorčević, srijemski – mons. Đuro Gašparović te pomoćni biskup mons. *Đuro Hranić*, biskupi cijelog hrvatskog episkopata, članovi Hrvatske

bili i brojni predstavnici svjetovne vlasti – dopredsjednik Sabora *Vladimir Šeks*, ministri *Božo Biškupić* i *Ivan Šuker*, saborski zastupnici, župani svih slavonskih županija, gradonačelnici i načelnici općina s ovog područja, predstavnici sveučilišne zajednice i kulturnih institucija.

Nadbiskup dr. *Marin Srakić* obratio se vjernicima i svim nazočnicima u ovom svečanom trenutku i u svojoj homiliji podsjetio na

bogatu povijest Đakovačke i srijemske biskupije, ranije Bosanske, još od polovice 13. stoljeća, vrijeme osmanske vladavine od početka 16. pa skoro do konca 17. stoljeća i ponovno uzdizanje biskupije koncem 17. i početkom 18. stoljeća, podsjetio na vrijeme biskupa *Čolnica* i *Mandića*, posebice *Strossmayera* i u posljednje vrijeme *Bäjerleina* i *Ćirila Kosa*, kojega je poslije naslijedio.

IDENTITET I DOSTOJANSTVO: »Uspostavom Slavonske metropolije, odnosno Đakovačko-osječke crkvene pokrajine, Slavonija je dobila svoj crkveni regionalni identitet i dostojanstvo, a na nama je da iskreno živimo svoju vjeru i učvršćujemo je na putu života po evanđelju, a vodit će nas i odluke II. biskupijske sinode«, rekao je nadbiskup *Srakić* i poručio brojnim vjernicima. »Nemojte da vam smeta to što je danas bilo kiše, jer kod nas u Slavoniji često gledamo u nebo i molimo Boga da nam da kišu, jer kad kiša pada onda će biti i žita i kukuruza, jednom riječju, sve raste što posijemo u ovu našu plodnu zemlju, pa tako neka raste i ovo što smo danas započeli.«

Misno slavlje pratile su velike katedralne orgulje i katedralni mješoviti zbor, Mješoviti zbor župe sv. Petra i Pavla iz Osijeka, Mješoviti zbor Sveta Cecilija iz Vinkovaca i Mješoviti zbor župe Bezgrešnog začeća Marijinog iz Slavonskog Broda.

Slavko Žebić

Sjednica povjerenstva u Rumi

Sjednica povjerenstva za mlade Srijemske biskupije održana je 5. listopada u Rumi u župi Uzvišenja svetog Križa a. Organizator susreta je povjerenik za mlade vlč. *Ivica Damjanović*, a na sastanku je osnovano i povjerenstvo za mlade. Članovi povjerenstva su mladi biskupije iz raznih župnih zajednica, koji su aktivni u svojim župama i sada se žele još više uključiti u rad na pastoralu mladih Srijemske biskupije. Na prvoj sjednici određen je plan i program pastoralu mladih Srijemske biskupije.

M. Petrović

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Težak ali jedini put

Mir je djelo pravde

Ovih je dana održan jedan značajni međunarodni skup. Svaka biskupska konferencija, ukoliko je to moguće, treba imati i komisiju za pravdu i mir (Iustitia et pax). Kompetencija takve komisije je da prati događanja u svijetu, reagira na nepravde, zastupa socijalni nauk Crkve i nadasve djeluje u službi Crkve koja je kao majka pozvana na mir čiji je predvjet pravda. Takva komisija priprema mnoge materijale za razne skupove, planira unapređenje pravdenosti u svijetu i trudi se naći putove mira. I naša Međunarodna biskupska konferencija je članica Europske i svjetske komisije »Isustitia et pax«. Domaćin ovogodišnje skupštine europskih komisija bila je naša Biskupska konferencija. Četvorodnevna skupština je održana u Beogradu. Prva dva dana je bila općeg značaja, a druga dva dana zatvoreno za javnost u planiranju, izvještajima i radu. Zanimljiva je organizacija prva dva dana. Tema koja je trebala nadahnuti cjelokupni rad je temeljna tema naših prostora: sukobi. Da bi komisije imale uvid, makar i kratak, kakvo je stvarno stanje, organizirani su susreti s institucijama, ljudima, na licu mjesta događanja. Tako su se komisije podijelile u četiri pravca: Vukovar, Golubinci, Kosovska Mitrovica, Priština-Dečani. Jasno, iskustva su raznolika i duboki dojmovi. Razgovori su bili s pojedincima, s grupama iz svake zajednice koja je imala što reći.

SUSRETANJE PRAVDE I MIRA: Osobito me se dojmila priča uvodnoga predavanja. U temu koja je vrlo osjetljiva, predavač je zašao duboko vjernički. Naš Bog u kojega vjerujemo je Trojstveni. Dakle, vjerujemo u jednoga Boga koji je u tri osobe: Otac, Sin, Duh Sveti. To je veliko otajstvo koje ne možemo razumjeti, ali ga objavom prihvaćamo. Čovjek, kao slika Božja, u sebi nosi tu »trodimenzionalnost«. Čovjek se ostvaruje u odnosu prema drugome. Jedinstvo i ljubav su temelj njegove sreće, stoga je sreća i blaženstvo često samo želja jer se ne ostvaruje jedinstvo. Put do jedinstva vrlo je težak i dalek. Postići jedinstvo je napor na putu s kojega se moraju ukloniti mnoge prepreke. Jasno da je na tom putu jedan od glavnih ciljeva postići pravdu. Pitanje je postoji li uopće pravda među ljudima na svijetu i je li je ona moguća? Toliko puta i sami tvrdimo da pravde na ovoj zemlji nema. Donekle je to istina. Jedina pravda je sam Bog. No, kako smo spomenuli, u Bogu je ostvareno jedinstvo Osoba po Ljubavi. Je li moguća pravda bez ljubavi? Druga tvrdnja koja je nosiva za sam naslov ovih komisija je mir. Tvrdimo da je mir djelo pravde. Kako vjerovati u mir ako je objektivno pravda i pravедnost često neostvariva? Mir

Tvrdimo da je mir djelo

pravde. Kako vjerovati

u mir ako je objektiv-

no pravda i pravедnost

često neostvariva? Mir

je ponajprije dar Božji.

On se daruje čovjeko-

vom srcu i savjesti. U

tom smislu kao dar, on

je djelo pravde i pra-

vednosti, ali koja silazi

»odozgo«. Dakle, prav-

da i mir će se susresti

ali u milosnom stanju.

Takvim razmišljanjem

dolazimo do poma-

lo apsurdne situacije,

kada je pravda u pot-

punosti neostvariva, a

treba poći putem mira.

Ljubav kao temeljna

životna putanja sada

zastaje i traži rješenje.

Jasno da je ljubav našla

rješenje, a to je pomire-

nje i praštanje

je ponajprije dar Božji. On se daruje čovjekovom srcu i savjesti. U tom smislu kao dar, on je djelo pravde i pravdenosti, ali koja silazi »odozgo«. Dakle, pravda i mir će se susresti ali u milosnom stanju.

POMIRENJE I PRAŠTANJE: Takvim razmišljanjem dolazimo do pomalo apsurdne situacije, kada je pravda u potpunosti neostvariva, a treba poći putem mira. Ljubav kao temeljna životna putanja sada zastaje i traži rješenje. Jasno da je ljubav našla rješenje, a to je pomirenje i praštanje. Uz pojmove pravda i mir, nužno se moraju povezati i pojmovi pomirenje i praštanje. Dakle, mir je dar Božji i djelo je pravde, ali pravda treba biti djelo ljubavi koja ne postoji u našem svijetu bez pojmova praštanja i pomirenja. Zgodno je sjetiti se dijaloga Don Kihota i Sancho Panse. U jednom trenutku Sancho Pansa želi čuti od Don Kihota što je to apsolutna istina. Nakon čestog ponavljanja tog pitanja, Don Kihot se sprema na odgovor. Nakon duge šutnje u jednom momentu staje i kaže Sancho Pansi: »Pazi, postoji samo jedan apsolutna istina, a ta je: Na svijetu sam jedini 'ja' ja. Drugoga nema.« Činilo se da je Sancho Pansa ovim odgovorom zadovoljan. Nakon nekoliko dana, ovaj puta bez pitanja, obraća se Don Kihot Sancho Pansi i kaže: »Ima još jedna apsolutna istina na svijetu«. Na to se Sancho začudi i zapita u sebi – zar stvarno mogu postojati dvije apsolutne istine? Nestrpljiv što je ta druga istina, zapita svog prijatelja: »Koja je to istina?« Odgovor je glasio: »Ta istina je da postoji na svijetu samo jedno 'ti', a to si ti. Drugoga nema.« Kada filozofski dublje analiziramo ovaj dijalog iz romana, onda nam se posve jasno očituje spoznaja da je svaki čovjek jedinstven, jedini i neponovljiv. Tom činjenicom ima i svoja jedina, jedinstvena i neotuđiva prava. Ako su ta prava samo genetska ili u kolektivu teritorijalna, kako ih ostvariti? I sada dolazimo do najdublje kršćanske istine, a to je otajstvo Isusa Krista. Njegov »ja« postao je naš »ti«. Našao se jedan »koji je ispraznio samoga sebe« i predao sebe za nas da bi mi u njemu našli spasenje, postali braća i ušli u baštinu Oca. To je otajstvo Krista – Spasitelja. Ali je njegova bit poruke opraštanje i pomirenje. Došao je na svijet da pomiri svijet. Pavao kaže: »On je Mir naš«. Dakle, Crkva stoji pred izazovom da svijetu i ovom zavađenom i nepravednom ponudi samo jedan izlaz: Isusa Krista. Stoga su kršćanske Komisije »Iustitia et pax« u isto vrijeme i glas i savjest suvremenog čovječanstva jer djeluju snagom poslanja Isusa Krista. To je težak put, ali jedini.

Papirima se molovalo u novijoj fazi gradnje

Ružice, pa još u tri reda

*U novijoj fazi gradnje sobe su bile prostranije i više, a upravo o visini zida ovisio je i broj redova ružica * Na patronirane zidove vukla se široka plantika ili cimer * Zidovi koji su bili najizloženiji pogledima, najljepše su se i ukrašavali*

Piše: Ivan Andrašić

U novijoj fazi gradnje nabi-jača, sukladno naraslim platežnim mogućnostima, nije se štedio materijal. Ljudi su mogli sebi priuštiti prostranije i prozračnije sobe s više svjetla, odnosno s većim prozorima, a i većim brojem prozora. Gradi se veći broj soba, a rađa se i manje djece, tako da je u većini slučajeva svaki ukućan imao svoju sobu. Gazdarice su u takovim prilikama raspolagale i s više sredstava za unutarnju dekoraciju. Bez obzira čija bi se soba uređivala, gazdarica bi bila neprikosnovenova u odabiru »mustre i farbek«. Pokraj molera, u selu je u to doba i nekoliko žena pratio glas dobrih majstora u »molovanju papirima«. A posla su svi imali dovoljno, jer gazdarica koja je imala dovoljno novaca nije više ni »krečala«, sve bi uradili moleri.

MOLOVANJE PAPIRIMA: Za molovanje papirima zidovi su se pripremali standardno, kako je već opisano u ranijim nastavcima. Malih razlika bilo je u materijalima koji su se rabili. Na tržištu su se pojavile gotove glet-mase, koje je trebalo samo umutiti s običnom vodom na potrebnu gustinu, a i tempera, koja u postupku sve više potiskuje vapno. Ukoliko bi se gazdarica opredijelila za molovanje papirima, morala je znati kako će za to zadovoljstvo izdvojiti oko 30 posto novaca više nego za standardno molovanje valjcima. Najčešće se radilo kombinirano,

u podlogu bi se stavljao »srebre-ni« ili »zlatni« valjak. Ovisno o visini zida i vrsti sobe patroniranje, odnosno oslikavanje zidova uz pomoć papirnih šablona, radilo se u jednoj, dvije, ili tri razine. »Ekstra-sobe«, primaće i spavaće obično bi se oslikavale u dvije ili tri razine, kuhinje u jednoj. Kako je prvi na »udaru oka« bio gank, on se oslikavao najraskošnije. U ovoj vrsti rada majstor je morao biti izuzetno precizan. Prvo bi se »uzela mjera« zidovima, a potom bi se ošnelovala središnja vodoravna crta, koja bi, ukoliko bi se radilo u tri razine, bila i vodilica za središnji red ružica. Dvadesetak centimetara iznad i isto toliko ispod središnje ošnelovale bi se pomoćne crte, između kojih bi se vukao valjak sa smješom srebra ili pozlate. Tako bi se dobio »grunt« širine 40 cm, koji bi se obrubio debelom i tankom plantikom. Isti takav grunt, po istom postupku, vukao bi se ispod i iznad središnjeg, na razdaljini koju bi diktirala visina zida. Ukoliko bi se radilo u dvije razine, majstor bi morao imati dobar osjećaj za simetriju, kako bi udovoljio prohtjevima gazdarice. Ukoliko bi se radila samo jedna razina, bila bi to središnja. Na tako pripremljen grunt patronirali bi se odabrani motivi.

BOJILLO SE I U OSAM BOJA: Obično su to bili buketi ruža, a radili bi se u tri do šest, pa čak i osam boja. Naravno, sve je imalo svoju cijenu. Ukoliko bi se radi-

Najpopularniji su bili šabloni s buketom ruža

lo u tri razine, postojala je verzija s jedinstvenim gruntom za sve, ili kombinacija posrebnog i pozlaćenog valjka u varijanti koju odabere gazdarica. Obično bi pozlaćeni valjak bio »u pozadini« a posrebrni u gruntovima. U svakom gruntu oslikavale bi se ružice na međusobnoj udaljenosti od 70 – 80 cm duž zidova oko cijele sobe. Majstori su imali garniture papirnih šablona za patroniranje. Garnitura se sastojala od onoliko šablona u koliko se boja radilo. Najpopularniji su bili šabloni s buketima ruža. No i tu je bilo razlike. »Siromašniji« buketi bili su trobojni, obično zeleno lišće i grane s crvenim i bijelim ružama, a oni »najbogatiji« išli su u osam, pa čak i u dvanaest boja i u pravilu njima su se oslikavali gankovi. Ovisno o maštovitosti i sposobnosti majstora, na dijelu grunta oko pojedinih buketa znalo se i oslikavati postolje ili nekakav provizorni okvir. U kasnim šezdesetim bilo je popularno i oslikavanje gankova

bez šablona, slobodno možemo reći umjetničko. Najpoznatiji majstor-umjetnik u to vrijeme bio je *Stipan Siladev – Kita*. Nadaren za slikanje, uljepšao je mnoge gankove. Radio je po želji gazdarica, a stariji kažu da je svaki gank kojega bi majstor Kita oslikao bio unikat. Nažalost, u cijelom selu više nije moguće pronaći niti jednu od njegovih kreacija. Spavaće sobe obično bi se patronirale u jednoj boji, najpopularnije su bile plava i zelena. Pri podu se obično vukao, ili jednostavno ostavljao u boji pozadine jednobojni cimer, širine 20 cm, a gornjim dijelom zida oslikavao bi se patronirani cimer iste širine. Najmućnije gazdarice tražile su i oslikavanje stropa, tako da se obično »izvodio« krug ili kvadrat oko lusteru, u kutovima bi bili mali cimeri, a grunt bi bio jedinstven, vučen sitnim valjkom. Tako oslikane sobe prava su rijetkost, a kroz koju godinu od njih će ostati samo koja fotografija i lijepa sjećanja.

Detalj »patronirane« sobe

Kronični bronhitis i/ili astma

Piše: dr. Marija Mandić

KRONIČNI BRONHITIS je relativno česta bolest. Od ove bolesti boluje između 10 i 15 posto odrasle populacije. Važno je istaknuti kako je ta bolest uglavnom vezana uz pušače, pa gotovo ne postoji pušač s »dužim stažem« koji nema ovu bolest. Kronični bronhitis je bolest karakterizirana kašljanjem i iskašljavanjem tijekom tri mjeseca godišnje, najmanje dvije godine uzastopno. Njega odlikuje ustrajan kašalj koji stvara žuti, bijeli ili zeleni ispljuvak, škripanje prilikom disanja i otežano disanje. U ovoj bolesti nisu samo pluća oštećena, nego su ovi bolesnici i uveliko podložniji bolestima srca i krvnih žila, dok je primijećen i češći razvoj dodatnih plućnih bolesti kao što su emfizem, karcinom i slično. Također, u fazama pogoršanja dolazi do razvoja teških upala, tj. infekcija pluća, koja kod starijih osoba s oslabljenim imunitetom može biti opasna po život. Kao što smo naveli, kronični su bronhitičari skoro u pravilu pušači ili osobe koje rade u zagađenim i zadržanim prostorijama, gdje su neprestano izložene prašini ili visokim koncentracijama onečišćujućih tvari u zraku. Za uspješno liječenje ove bolesti potrebno je prestati izlagati pluća štetnim čimbenicima, tj. pušenju ili nepovoljnoj klimi. Preporuča se da osobe koje boluju od ove bolesti što češće odlaze u krajeve s ugodnom primorskom klimom, naročito zimi. Uz to, potrebno je liječiti i eventualno jače izraženu konstrikciju (sužavanje) bronha. Lijekovi postoje u obliku pumpica i tableta, ali se najčešće u već razvijenim fazama bolesti koriste u kombinaciji.

Slično bronhitisu i ASTMA je kronična bolest plućnog sustava koja izaziva stezanje u prsima i teškoće pri disanju. Za razliku od kroničnog bronhitisa, astma se u pravilu javlja u mlađoj životnoj dobi te, osim zagađenosti zraka, njen uzrok mogu biti i mnogi drugi faktori. Astma se javlja u naletima koje aktiviraju različiti okidači iz okoliša ili emocionalne prirode. Tako napad astme mogu izazvati: težak emocionalni stres – bilo pozitivan ili negativan, povećana koncentracija peluda u zraku, duhanski dim, prašina, plijesan, dlake i perje kućnih ljubimaca i slično. S obzirom da se javlja u napadajima, intenzitet napadaja nije uvijek isti. Nekađ je to samo nelagoda prilikom disanja, a nekađ je za smirivanje napadaja gušenja neophodna

hitna medicinska intervencija praćena aplikacijom injekcija u venu, radi bržeg djelovanja i što ranijeg prestanka napadaja. Poznavajući ovaj mehanizam djelovanja, za sve astmatičare važno je znati prepoznati okidač koji pogoršava bolest te na taj način izbjegavanjem okidača smanjiti jačinu i učestalost napadaja astme, ili je u potpunosti otkloniti. Slično kao i u akutnom bronhitisu o kome je bilo riječi u prošlom broju i ovdje dolazi do otoka sluznice disajnih putova, ali ne zbog infekcije, tj. upale, nego zbog pojačane alergijske reakcije na postojeće alergene. I pokraj svih napora da se izbjegne alergen i ostane zdrav, izgleda da, po svemu sudeći, postoji gen vezan uz astmu i ukoliko u vašoj obitelji netko ima astmu, postoji veća vjerojatnoća da

ćete i vi ili vaše dijete oboljeti. ZABLUDE I ČINJENICE O ASTMI

Zabluda: Astmatičari ne bi smjeli vježbati.

Činjenica: Tjelovježba je jednako važna za astmatičare kao i za sve ostale. Ukoliko se redovito kontroliraju i uzimaju odgovarajući lijek koji njihovu astmu drži pod kontrolom, oni mogu redovito vježbati. Nekim astmatičarima plivanje iznimno godi, dok kod nekih klor iz bazenske vode izaziva alergiju. Stoga s ovim sportom treba biti oprezan ukoliko se boluje od astme.

Zabluda: Astmu ćete prerasti.

Činjenica: Ovo je točno i netočno. Iako se čini kako mnogi koji su imali astmu u dječjem razdoblju prerastu tu bolest, ona se u najvećem broju slučajeva javlja ponovno poslije tridesete godine života. Svakako nije isključena mogućnost da se astma prvi put razvije tek kad osoba zađe u poznije godine života.

Zabluda: Majke koje pate od astme ne smiju dojiti.

Činjenica: Dojenje djece jedini je pravi i ispravan način prehrane dojenčeta. Kod djece koja se ne doje, otpornost organizma pada, te je stoga veća vjerojatnoća pojave astme kod njih, nego kod one djece koju majke doje.

PREVENCIJA

Naučite prepoznati okidače – stvari koje kod vas pokreću napadaj astme: vodite dnevnik o pojednostima iz svakidašnjeg života, koje utječu na pogoršanje vaše bolesti. Tako ćete izbjegavanjem tog čimbenika sami sebi najviše pomoći.

Izbjegavajte hranu i pića koja imaju visoku koncentraciju sulfita, poput – piva, vina, vinskog octa, instant čajeva, soka od grožđa, limunovog soka, grožđa, svježe rajčice, tijesta za picu, sušenog voća (poput marelice i jabuke), konzerviranog povrća, instant krumpira, kukuruznog sirupa, voćnog preljeva i šećernog sirupa.

Idite na redovite preglede kod vašeg liječnika i opremite se blagovremeno potrebnom terapijom ukoliko znate da slijede velike vremenske promjene, naleti niskog ili visokog tlaka.

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

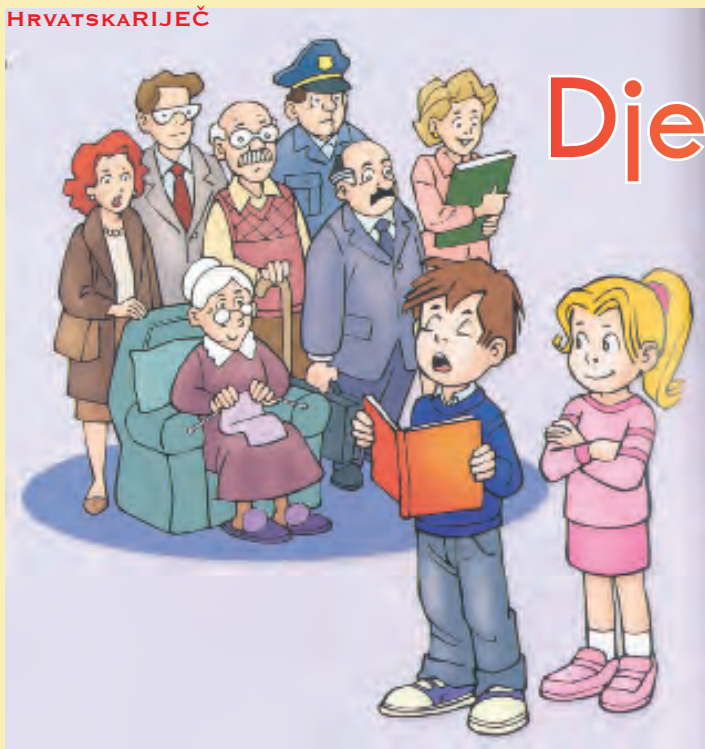
OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Dječji tjedan prava

Dragi moji mali prijatelji, sve vas lijepo pozdravljam u vašem Dječjem tjednu. Ovaj je tjedan posvećen djeci i dječjim pravima, kojih ima puno, a važno je znati da ih i odrasli moraju poštovati.

Dječji se tjedan održava svake godine u prvom punom tjednu listopada, zato je ove godine počeo u ponedjeljak 6. listopada, i završava u petak 12. listopada. Tada je pozornost najšire javnosti usmjerena k stanju, pravima i potrebama

djece. Djeca u tim danima, prema svojim željama i izboru, samostalno i uz pomoć odraslih provode vrijeme u odabranim igrama, priredbama i stvaralačkim aktivnostima.

No, ne bi to tako trebalo biti samo u tjednu koji je posvećen djeci, nego bi tako trebalo biti stalno. Uvijek bi sva djeca trebala biti na prvom mjestu roditeljima, odgojiteljima, učiteljima, svim ljudima koji na bilo koji način rade s djecom.

Sva djeca bez iznimke, bez razlike ili diskriminacije na osnovi – rase, boje kože, spola, jezika, religije, političkih ili bilo kojih drugih uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovinskog stanja, rođenja ili nečeg drugog, imaju pravo na dječja prava. Sva djeca uvijek trebaju imati puno ljubavi, pažnje, lijepih riječi, puno maženja i puno zagrljaja.

Evo nekoliko prava koja svako dijete treba imati:

- sva djeca trebaju imati posebnu zaštitu, kako bi se slobodno i dostojanstveno mogla razvijati tjelesno, duhovno, moralno.
- Svako dijete ima pravo na ime i nacionalnu pripadnost.
- Djeca trebaju imati socijalnu sigurnost, zdravo rasti i razvijati se.
- Dijete ima pravo na odgovarajuću prehranu, smještaj, odmor i liječničku skrb.
- Dijete koje ima teškoća u tjelesnom ili duhovnom razvoju, ili je socijalno ugroženo, dobiva poseban tretman.
- Za potpuno harmoničan razvoj

Pravo na zaštitu od iskorištavanja djece pri radu!

ličnosti djetetu su potrebni ljubav i razumijevanje.

• Dijete treba rasti pod starateljstvom i odgovornošću svojih roditelja, ali u svakom slučaju u jednoj njemu naklonjenoj klimi i s moralnom i materijalnom odgovornošću; dijete ne smije biti (osim

Svatko ima pravo na izražavanje mišljenja

Zapamtite, nitko ne smije:

- vrijeđati i ismijavati dijete
- govoriti mu ružne riječi
- pokazivati mu da ga ne voli ili, još gore, da ga mrzi
- tući i udarati dijete
- kažnjavati ga tako da ostane samo u stanu ili kući
- uskraćivati djetetu hranu i nužnu odjeću
- dirati ga po tijelu na neugodan i zbunjujući način

Svako dijete ima pravo na život i razvoj okruženo ljubavlju

pod posebnim okolnostima) odvojeno od majke.

- Društvo i javne ustanove imaju obvezu djeci bez roditelja ili djeci koja nemaju dovoljno dobar životni smještaj pružiti posebnu brigu.
- Novčana pomoć od strane države ili druge vrste pomoći za djecu iz obitelji s velikim brojem djece su poželjne.
- Dijete ima pravo na neizostavnu obveznu nastavu, bar osnovnog stupnja.
- Interesi djeteta su obveza za sve, koji su odgovorni za njegov odgoj i usmjerenje; ovu odgovornost u prvoj liniji imaju roditelji.
- Dijete ima potpunu mogućnost za igru i odmor.
- Dijete u svakom položaju pripada među one koji najprije dobivaju zaštitu i pomoć.

Zabraniti
krijumčarenje
djece

Pravo na
slobodno vrijeme

- Dijete je zaštićeno od svih formi zapostavljanja, strahota i iskorištavanja.
- Dijete ne smije obavljati bilo kakav posao koji može oštetiti njegovo zdravlje i odgoj ili utjecati na njegov duhovni i tjelesni razvoj.
- Dijete je zaštićeno od djelovanja koje bi moglo podržavati rasističku, religioznu ili neku drugu formu diskriminiranja.

Nažalost, ne poštuju svi ova prava, pa su neka djeca nesretna, jer se njihovi roditelji ili neki drugi ljudi ne brinu za njih i ne pokazuju im da ih vole. Svima želim da imate puno pravo na sva dječja prava, da budete voljeni, da živite u zajedništvu i skladu.

Ž. Vukov

Tražim pravo...

- »Da mama i tata ne rade svaki dan, pa da uvijek budemo zajedno« – Kristina, 8 godina.
- »Da ne idem u školu« – Marija, 10 godina.
- »Da mogu jesti slastice prije ručka« – Ivan, 4 godine.
- »Da mi mama rodi i brata i sestru« – Marija, 5 godina.
- »Da ne moram ići kod zubara« – Matija, 7 godina.
- »Da mogu cijeli dan igrati igrice na računalu i da ne moram čitati lektiru« – Luka, 10 godina.

Hrckove vijesti:

Program Dječjeg tjedna

U okviru Dječjeg tjedna organizira se akcija »Što je meni malo i kratko, nekom može biti slatko«, u okviru koje djeca od kuće donose obuću i odjeću koju su izrasli, te rabljene igračke. Ova akcija traje cijelog listopada. Također je organizirana i akcija »Vrtić u vrtiću«, koja obuhvaća međusobno druženje mališana, gdje su djeca iz seoske sredine došla u grad i obratno, a ove će godine mališani iz vrtića iz Donjeg Tavankuta doći u posjet prijateljima u subotičkom vrtiću »Marija Petković – Sunčica«. U okviru akcije »Povijest mog grada« bit će organiziran posjet Gradskom muzeju, a tu su i posjeti Likovnom susretu. Također, održane su i sportske aktivnosti, akcija pod nazivom »Sportom od slabija do zdravog ljudskog bića«, gdje će mališani posjetiti sportske klubove i udruge. Tu je i druženje s malim balerinama i baletanima, posjet paličkom ZOO-vrtu i Gradskoj knjižnici. U okviru suradnje s Art kinom »Aleksandar Lifka« djeca će svakidašnje imati prilike pogledati Disneyeve klasike i kratke mađarske narodne priče za djecu. Također djeca će posjetiti Kulturno umjetničko društva, te i HKC-u »Bunjevačko kolo« gdje će se upoznati s pozornicom, narodnim nošnjama i orkestrom ovog Centra.

Promocija CD-a »Klinicijada«

Predškolska ustanova »Naša radost« iz Subotice objavila je CD pod nazivom »Klinicijada« na kojem se nalaze dječje pjesme za koje je tekst napisao Marjan Kiš, a uz glavni vokal Lidiju Ivković, izvođači su mališani ove dječje ustanove. Promocija ovoga CD-a održana je u okviru Dječjeg tjedna 9. listopada, u Dvorani sportova u Subotici. Sudionici programa bila su i djeca iz vrtića »Zlatna ribica«, kao i dječji zborovi iz vrtića »Marija Petković« i OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Dječji subotički orkestar i mališani iz Krestiv studija. O ovom događaju više možete čitati u idućem broju.

Punjene lignje

GASTRONOMSKI KUTAK

potrebno:

oko 1 kg lignji
riža
maslinovo ulje
sol
vegeta
ružmarin
bosiljak
0,5 – 1 kg krumpira

Lignje očistiti, odvojiti krake od tijela te ih dobro isprati. Krake narezati na sitno i staviti na vrelo ulje da se dinstaju, dodati soli i vegete po okusu. Kada su kraci gotovi uliti vode i dodati rižu te kuhati uz povremeno miješanje. Pri kraju dodati začine po okusu. Oguliti krumpir i narezati ga na četvrtine. Vrećasto meso lignji puniti rižom i kracima te redati po nauljenom plehu. Dodati i krumpir te peći oko jednog i pol sata.

Svakako, uz ovo jelo preporučamo bijelo vino.

FOTO KUTAK

Svako sebi mjesto pravi

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karadorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Sanja Erdeg, poduzetnica

Čokoladna umjetnost

Visoko kvalitetna uvozna sirovina bez aditiva

Razgovor vodio: Dražen Prčić

S dolaskom nove jeseni i prvih hladnijih dana sladoled polagano prestaje biti glavna dnevna slastica. Čokolada i delicije izrađene od njezinoga glavnoga sastojka kakaa ponovno preuzimaju svoj sezonski primat. Primat, koji neprikosnoveno drže u svim dobnim uzrastima. Početkom ove godine u Subotici je, zahvaljujući poduzetničkom duhu *Sanje Erdeg*, dipl. inž. tehnologije, i njezina supruga otvorena prva čokolaterija »Chocolate passion«, a »slatku priču« o N.J.V. čokoladi vodili smo uz vitrinu prepunu raznovrsnih pralina i tabli, izrađenih u domaćoj radinosti ove, na našim prostorima jedinstvene manufakture.

Što Vas je potaknulo na pokretanje čokolaterije i poslovni ulazak u samostalnu proizvodnju proizvoda od čokolade?

Još od »malih nogu« bila sam ljubiteljica čokolade, a i moj otac, koji je zbog svoga posla često putovao u inozemstvo, donosio mi je raznovrsne čokolade iz svih država u kojima je bio, i na taj način dodatno mi je usadio određeni afinitet prema kvalitetnim čokoladama. S druge strane, s obzirom kako sam završila Tehnološki fakultet u Novom Sadu, i sam odabir temeljite naobrazbe, na određeni način, neposredno je uvjetovao konkretniju odluku za ulazak u posao s čokoladom. Konačno, nakon jedne pogledane emisije na TV kanalu »Discovery«, koja se upravo bavila manufakturnom proizvodnjom proizvoda od čokolade, te sada već povijesnoga filma »Čokolada« s *Juliet Binoche*, odlučila sam se, uz suprugovu pomoć, i sama okušati u ovom poslu.

Od kakvih sirovina pravite raznovrsne čokoladne delicije, koje se nalaze u bogatoj ponudi vaše čokolaterije?

Sve sirovine koje koristimo uvezene su iz Belgije, točnije, čokolada se uvozi u kaletama i zatim ulazi u proces proizvodnje tijekom kojega se ona isprva topi na određenoj temperaturi (45-50° C). Slijedi proces temperiranja, tj. miješanja tijekom kojega se čokolada hladi, a donja temperatura do koje se vrši hlađenje neposredno ovisi o samoj vrsti čokolade. U pitanju je izuzetno osjetljiv proces i posve je različit za crnu, bijelu ili mliječnu čokoladu, a ovisi o mnogo izravnih faktora poput, recimo, i samoga godišnjeg doba u kojemu se obavlja, prostorije i dr. Naime, ukoliko se samo nešto pogriješi u tom prvom temperiranju – događa se da cijela šarža ne uspije.

Koliko traje sam proces proizvodnje, primjere, jedne vrste čokoladnih pralina koje se nalaze u vašoj ponudi?

Sam proces proizvodnje traje nekoliko sati tijekom kojih se vrši hlađenje, izlivanje u speci-

jalne kalupe, i tu dolazi do formiranja potrebne »školjke«. Nakon dodatnog hlađenja dolazi do punjenja određenim nadjevom, sjedinjavanja gornjeg dijela uz ponovni proces zagrijavanja-hlađenja, i sve to, ovisno o količini, za nekih osam sati. I sve to se obavlja ovdje, u manufakturi našega poslovnog prostora u Subotici.

Specifičnost ovakvog manufakturnog načina izrade čokoladnih proizvoda ogleda se upravo u znatno većem postotku kakaa, nego što je u industrijskim proizvodima.

Postotak kakaa u čokoladi ovisi o njezinoj vrsti. Kvalitetna čokolada ne smije imati ispod 50 posto kakaa. Naše čokolade imaju 55, 64 i 70 posto kakaa, a planiramo uskoro nabaviti i čokoladu s 80 posto njezinoga osnovnoga sastojka.

Darivanje

Umjesto klasičnog oblika poslovnog darivanja u vidu osnovnog kancelarijskog materijala, ukusno upakirana kutija raznovrsnih čokoladnih pralina ostavit će znatno veći dojam kod poslovnog partnera.

Kakva je praktična razlika između čokolade izrađene u manufakturi i one industrijske izrade?

Normalno, uz različitu tehnologiju proizvodnje industrijska čokolada ima i određene aditive (pojačivači okusa, za duljinu trajanja) kojih, pak, u manufakturnoj proizvodnji ovoga tipa nema. Naši proizvodi se rade isključivo iz prirodne baze, a za potrebnu masnoću koristi se kakao maslac. Čak su se i neke osobe, koje su inače alergične na čokoladu, usudile kušale našu, shvaćajući kako uopće nisu alegični na nju, već na njezine aditive.

S obzirom na to da ne rabite aditive, koliko je rok trajanja i uporabljivost vaše čokolade?

Ovisi o temperaturi na kojoj se drži i pohranjuje, ali u principu njezina uporabljiva vrijednost je otprilike dva mjeseca. Najbolje ju je držati na 20-22 stupnja, što bi značilo na klasičnoj sobnoj temperaturi.

Namjeravate li proširiti djelatnost i izvan Subotice?

Upravo je u tijeku realizacija otvaranja poslovnog prostora i u Novom Sadu, a po narudžbi smo u mogućnosti isporučiti naše proizvode na prostoru cijele države i, putem brze pošte, bilo gdje u svijetu. ■

Sjećanje na čika Vargu

Bačka All Stars

Utorak 14. listopada na stadionu NK Bačka u Subotici, s početkom u 16 sati, bit će održan revijalni nogometni susret između dviju generacijskih selekcija nekadašnjih nogometaša najstarijeg kluba u državi. Utakmica nazvana Bačka »All Stars« igra se ponovno nakon više od 10 godina, sa željom organizatora da postane tradicionalna, a posvećena je Ladislavu Vargi, legendarnom treneru brojnih generacija. Uvjet za nastup na ovom prijateljskom susretu je najmanje 100 utakmica u majici s grbom Bačke. Ulaz je slobodan.

EP u stolnom tenisu

Bronca za Hrvatsku

Stolnotenisačice Hrvatske napravile su odličan rezultat na proteklom Europskom prvenstvu u Sankt Petersburgu (Rusija), osvojivši brončanu medalju u ekipnoj konkurenciji. Na putu prema velikom finalu zaustavila ih je Mađarska (0-3), ali su djevojke predvođene Tamarom Boroš (Sandra Paović, Andrea Bakula) zabilježile vrijedan rezultat koji hrvatski ženski stolni tenis ponovno vraća u sami vrh europskoga pingića.

Kvalifikacije za SP 2010.

Ukrajina – Hrvatska

U subotu 11. listopada nogometna reprezentacija Hrvatske gostovat će u Ukrajini u susretu 3. kola 6. kvalifikacijske skupine za plasman na SP u Južnoj Africi 2010. Nakon poraza na domaćem travnjaku od Engleske (1-4), izbornik Bilić bi zasigurno bio prezadovoljan bodom na vrućem terenu u Harkovu. U srijedu 15. listopada Hrvatska će biti domaćinom Andori u 4. kolu.

Tenis

Porazi na startu

Nakon turnira u Metzu, niti ATP turnir u Beču nije uspješan za najbolje hrvatske tenisače. Već na samom startu u prvom kolu ispali su četvrti nositelj Ivo Karlović (Ferrer, 6-4, 7-6) i Roko Karanušić (6-4, 4-6, 6-7).

Senior tour

Ivanišević u Budimpešti

Od 9. do 12. listopada glavni mađarski grad bit će domaćin teniskog turnira veterana na kojem će nastupiti, uz nekoliko legendi »bijeloga sporta« (Mc Enroe, Borg, Villas, Bruguera, Muster, Leconte, Cash) i legenda hrvatskog tenisa Goran Ivanišević.

Liga prvaka

Remi u Zagrebu

Unatoč velikim iščekivanjima glede uvodnog susreta ovogodišnjeg izdanja Lige prvaka protiv njemačkog Lowena, rukometaši hrvatskog prvaka Zagreb CO uspjeli su samo izboriti neodlučni rezultat (33-33) pred prepunom Dvoranom sportova. Momčadi će trebati još malo vremena za potpuno uigravanje novih igrača (Balić, Valčić), a sljedeća prilika za popravni je već u nedjelju 12. listopada kada u Zagrebu gostuje poljska momčad Wisle Plock.

Kup Uefa

Dinamo u skupini D

Izborivši plasman u Ligu Uefe nogometaši zagrebačkog Dinama tijekom jeseni nadmetat će se protiv sljedećih momčadi:

Dinamo – NEC Nijmegen (23. listopada), Tottenham – Dinamo (6. studenog), Dinamo – Spartak Moskva (27. studenog), Udinese – Dinamo (3. prosinca)

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Kristina Ivković, rolerašica

Uspjesi u Zagrebu i Beogradu

Svestrana mlada sportašica podjednako je dobra na kraćim i dužim relacijama

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Omladoj rolerašici *Kristini Ivković* (1991.) svojevremeno smo pisali na našim sportskim stranicama, ali svojim nedavnim lijepim rezultatima ponovno je zavrijedila pojaviti se na istima. Uspjesi na natjecanjima u Zagrebu i Beogradu zbilja su vrijedni i daljnji su poticaj za daljnji trening u ovom novom, modernom sportu kojim se rado bavi veliki broj mladih.

Započnimo razgovor Vašim posljednjim natjecanjem u Zagrebu i rezultatu koji ste postigli u glavnom gradu Hrvatske.

Koncem prošloga mjeseca (27. rujna) Zagreb je bio domaćin velikog roleraškog natjecanja koje je organizirano na parkiralištu jedne osnovne škole u predgrađu. Prema natjecateljskom programu bile su predviđene dvije utrke na 500 m i 2000 m, a poslije se zbrajao zajednički rezultat za konačni plasman. U objema sam utrkama zauzela 3. mjesto, natječući se u kategoriji juniorki do 16-17. godina, što je bio i moj konačni plasman.

Početkom istoga mjeseca, na natjecanju u Beogradu, postigli ste još veći rezultatski uspjeh. O kakvim se sportskim uspjesima radi?

U glavnom gradu sam nastupila u nekoliko utrka i u gotovo u svima postigla dobar rezultat. Natjecala sam se u kategoriji seniorki i zabilježila prva mjesta u utrkama na 2,5 km i 100 m (sprint), dok sam u pojedinačnoj utrci na 400 m osvojila 3. mjesto. Konačno, u štafetnoj utrci, skupa s mojim kolegicama osvojila sam 2. mjesto.

Gdje su se i kada vozile ove utrke na rolerima?

Vozili smo 6. rujna na beogradskim ulicama u zbilja velikoj konkurenciji brojnih roleraša i rolerašica. Svako novo natjecanje na ovim prostorima uvijek je sve brojnije i konkurencija je sve jača.

Postoji li roleraška državna reprezentacija i kakav je Vaš trenutačni natjecateljski status?

Nažalost još uvijek ne postoji organizirani oblik državne reprezentativne vrste i sve se svodi isključivo na individualne nastupe u inozemstvu. Glede mog statusa on se u natjecateljskom smislu naziva profi, jer sam nakon amaterskog prešla u ovu višu natjecateljsku kategoriju.

Kakve rolere vozi jedna profi rolerašica?

Roleri koje vozim ručni su rad kombinacije nekoliko sastavih dijelova različitih proizvođačkih marki. Primjerice gronji dio je model Alexis Contin američke proizvodnje, kao i kotači marke Matter, dok je tzv. šina švicarski model Power slide.

Kolika je cijena ovakve kombinacija?

Cijena rolera je znatno više od 450 eura koliko su plaćeni jer smo uspjeli dobiti određeni popust za natjecatelje.

Pokraj ovakve opreme i odličnih postignutih rezultata još uvijek nemate adekvatan prostor za kvalitetniji trening. Gdje i koliko trenirate?

Još uvijek smo na našem starom mjestu za trening, parkiralištu ispred trgovačkog centra Trgopromet 024, gdje treniramo 3-4 puta tjedno, naravno kada to uspijemo uskladiti s obvezama u školi.

A što će biti kada dođu hladniji dani predstojeće zime?

Dolaskom lošega vremena bit će sve manje prilike za trening vani pa ćemo se morati baviti alternativnim vrstama treninga u drugim sporto-

Škola

Kristina Ivković učenica je 3. razreda turističkog smjera Ekonomske škole u Subotici, a po završetku srednjoškolskoga obrazovanja željela bi studirati modni dizajn u Zagrebu.

vima, kao što su klizanje koje je najbliže rolanju, te plivanje i fitnes za poboljšanje tjelesne spreme. Dodatno, kada bude ljepše vrijeme i kada dođu topliji dani, planiram rolati do Palića i natrag.

Kada je sljedeće natjecanje?

Već u nedjelju nastupit ću na velikoj utrci u Budimpešti koja će biti organizirana na popularnoj stazi Formule 1, glasovitom Hungaroringu na stazi dužine 4,5 km. ■

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

001	VRETA SOKA OD MARELICE (MNOŽ.)	CARSTVA	MESTOK- NOST	BILJKA KOJA NE VENI	TAJLAN- SKI KNJI- ŽEVNIK, PIETRO	"SECOND"	TUNE	RUSKO ŽENSKO IME, IONKA	"ČITAJ"	LIUDI (X ARGENTINE	AMON...	NAS ENJA- DATELJ, MARIO	SOZDIOČNI GOSTERI
TJELOVJE- ŽRADIČA													
NI JAKO NI SLABO									MADONNI- NA FJESMA (KOŠA) POLIČAR DAVOR				
KASA STARIJA PUJA ČICA BISERKA						GRAD U JAPANU SVRATIŠTE ZA KARAV- ANE							
TRANS- PORTNI TOVAR					KRMEKAD- LA - LIVA, TAI						OREGO JENISA- ČICA WINKLER		
PRIKRIVEN PODSMILJE								LJETOPISE RUSKO ŽENSKO IME, AFINA					
POK, PUNKER VICIOUS				RASPLOD- NI PRASCI ALFAMAČKI LUČKI GRAD								SUMPOR ZTRADIVAČ PREDMETA OD OLJAKA	
REZIRALA VRHUNJE ZA									ŽENSKO IME (LIDKO) OLAPADE ADENIKEN				
PTICA KIVKALAC					LEGURA ZA AMODUJE- LOVE VIVA...!								PIJANKA (REG.)
"CTOR"		NEPOZNAT ČOVJEK KRIŽATI ZNACIMA "X"										AVITE TOMIČ MLADUNČE PSA	
VEĆA VIOLINA						NIKO KRANJ GAR MALI MER, VERIC			BODULKE S IZA IZANKKE SELO KOD MOSTARA				
SLOVO X				LITERAT VELIKI REP						TRUNJE OD BUJENA, THINA - DALILA			
PRIPREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	PUZAR PLOVILO OD POVE- ZANIH TRUPAJA							RIJEKA U FRANCIJS- KOJ GRAD U JAPANU					
SILUJ			OVISNIK O ETERU MORAL (GRC.)									FIMSKA PTICA ŠKOTSKA RODOVSKA ZAJEDNICA	
PRIPRAVAK									RIŠIČKI GAMCI RETECA				
LATICE (GLESN.)					MAJAS, KJANT IVICA KOSTELIČ							LUKAS NOIŠ MI - ENI	
ATONČAN ČOVJEK ATONICAŠ							MALI KROV KROVIC "SOUTH"						
KALAMIR, OKOMILO						STHIS							

[illegible]

HRVATSKARIJEČ

Naručite knjigu !

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštom po primтку.
Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Poštanski broj, mjesto i država: _____
Telefon i e-mail: _____

Ovim nepovratno naručujem:

1. _____	komada _____
2. _____	komada _____
3. _____	komada _____
4. _____	komada _____
5. _____	komada _____
6. Komplet knjiga (1-24) s popustom 20% UKUPNO: 8.240,00	

Vlastoručni potpis: _____

**PETAK
10.10.2008.**

06.00 - Trenutak spoznaje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Šetnja svijetom:
Grand Canyon,
dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Opijeni ljubavlju,
telenovela
13.20 - Dan za danom
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.15 - Hrvatska uživo
17.55 - Iza ekrana
18.35 - Sve će biti dobro,
19.30 - Dnevnik
20.15 - Heroji Vukovara:
Dom tehnike,
dokumentarni serijal
21.15 - Devet mjeseci, film
23.00 - Lica nacije
23.50 - Poslovne vijesti
00.00 - Dnevnik 3
00.25 - Dosjei X (1.), serija
01.10 - Filmski maraton:
Ljetna vertikala
03.00 - Filmski maraton:
Udarci i poljupci
04.35 - Oprah show
05.20 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Pčelica Maja,
07.30 - Crtani film
07.40 - Obitelj Adams,
08.05 - Na kraju ulice
08.35 - Učilica
08.35 - Učilica
08.50 - Ranč kod Pikove
sedmice, serija
09.15 - Beverly Hills 5., serija
10.00 - reprizni program
11.30 - Meredith Wilson's
The Music Man, film
13.45 - Slikovnica
14.15 - Dokuteka - Vladimir
Fulgosi: Šibenske čakule
14.45 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi Johnie 1., serija
15.40 - Crveni patuljak 1.,
serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 1., serija
17.00 - McLeodove kćeri 7.,
serija

17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Nemoguća (e)misija
19.10 - Crtani film
19.25 - Veliki odmor
19.40 - Veliki odmor:
Glazbeceda
20.00 - Eureka 2., serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.05 - Sedam razdoblja
rocka, serija
22.00 - Messiah 4.:
Harrowing, serija
23.35 - Nabrijani, serija
00.25 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 1., serija
01.10 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 1., serija
01.55 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 1., serija
02.40 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 1., serija
03.25 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 1., serija
04.10 - TV raspored

05:15 Ružna ljepotica, serija
06:05 Iggy Arbuckle
06:30 Power rangers, serija
06:55 Pepa prašćić
07:10 Graditelj Bob
07:25 Roary, crtana serija
07:35 Beba Felix
08:00 Nova lova
10:05 Naši najbolji dani,
11:05 Zakon ljubavi, serija
12:00 Vijesti
12:15 Čuvar pravde, serija
13:10 Nikita, serija
14:10 Inspektor Rex, serija
15:10 Idealan muž, igrani film
17:00 Vijesti
17:20 Operacija Trijumf,
seality show
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Moj tata je bolji od
tvog tate, obiteljski show
21:20 Pračovjek iz
Kalifornije, film
23:00 Vijesti
23:15 Ace Ventura 2: Kad
priroda zove, film
00:55 Operacija Trijumf,
reality show
01:50 Buffalo Soldiers, film
03:30 Idealan muž, film
05:10 Kraj programa

06.45 Magnum
07.35 Bikeri s Marsa
08.00 Spužva Bob Skockani
08.25 Sam svoj majstor
08.50 Korak po korak,
humoristična serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Puna kuća

10.50 Malcolm u sredini,
11.15 Dadilja
11.45 Reba
12.10 Vijesti
12.20 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5,
lifestyle emisija (R)
13.00 Punom parom,
kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom,
dramska serija
14.20 Magnum
15.10 Cobra 11,
16.05 Korak po korak
16.35 Puna kuća
17.05 Malcolm u sredini
17.30 Dadilja
18.00 Reba
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Punom parom,
kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
22.10 Najbolje iz Malibua,
igrani film
23.50 Vijesti,
informativna emisija
00.00 Pakleni red, igrani film,
01.50 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
11.10.2008.**

06.00 - Reprizni program
06.25 - Znanstvena petica
06.55 - Iza ekrana
07.35 - Nebeski vrt,
dokumentarna serija
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - filmovi
Johna Forda: Rio
Grande, film
09.55 - Prozor u svijet
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira,
emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.13 - Vrijeme
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Prizma
14.05 - Duhovni izazovi
14.40 - Reporteri
15.55 - Euromagazin
16.30 - Vijesti
16.39 - Vrijeme sutra
16.40 - Hrvatska kulturna
baština: Salona
16.55 - Prozor u svijet
17.00 - Svirci moji,
glazbena emisija
17.30 - Promet danas
17.35 - Brodsko kolo 2008.
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - New Police Story, film
22.25 - Ciklus Jamesa Bonda:

Dijamanti su vječni, film
00.25 - Dnevnik 3
00.50 - Ciklus horora:
Slagalica strave 4, film
02.25 - Filmski maraton:
Faraonova vojska, film
03.55 - Filmski maraton:
Adrenalin, film
05.35 - Opijeni ljubavlju,
06.20 - Spašavanje blaga,
dokumentarna serija
06.50 - Euromagazin

06.50 - Najava programa
06.55 - Suzuka: Formula 1,
kvalifikacijska utrka
za VN Japana, prijenos
08.15 - Disneyjevi crtići:
Miki i prijatelji
08.40 - Disneyjevi crtići:
Kuzco
09.00 - Žutokljunac
09.25 - Na kraju ulice: Danica
09.30 - Na kraju ulice:
Čarobna ploča
09.45 - Na kraju ulice:
Ninin kutak
09.55 - Pripovjedač
10.25 - Veliki odmor
11.05 - Sportske igre mladih
11.10 - Parlaonica
12.10 - Briljanteen
13.00 - Doctor Who 2., serija
13.45 - Majstori svirači
14.15 - Divlja Kina: S druge
strane Kineskoga zida,
dokumentarna serija
15.10 - KS automagazin
15.45 - Filmovi Elizabeth
Taylor: Father of the
Bride, film
-- -- - St.Petersburg:
EP u stolnom tenisu
17.25 - Košarka (M),
NLB liga: Zagreb -
Cibona, prijenos
19.15 - Magazin Lige prvaka
19.45 - U vrtu pod zvijezdama
20.20 - Spašavanje blaga,
dokumentarna serija
20.55 - Lado i Verjovka,
koncert (2.dio)
22.00 - Zabavni program
22.55 - Sportske vijesti
23.05 - Noć u kazalištu
- P.Zoranić-M.Držić:
Glasi iz planina
00.25 - TV raspored

05:35 Tomica i prijatelji
06:00 Yu-Gi-Oh GX
06:25 Supeheroj Spiderman,
06:50 Iron Kid, crtana serija
07:10 Dora istražuje
07:35 Bratz, crtana serija
08:00 Nova lova
10:00 Zakon ljubavi, serija

11:50 Ace Ventura 2:
Kad priroda zove, film
13:40 Nad lipom 35,
15:00 Ne zaboravi stihove,
glazbeni kviz
16:00 Trenutak istine,
game show
17:00 Vijesti
17:10 Hitna 94, serija
18:10 Operacija Trijumf,
reality show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Punisher, igrani film
22:20 Anakonda: Lov na
krvavu orhideju, film
00:15 Uljezi, igrani film
02:05 Operacija Trijumf,
reality show
03:00 Punisher, igrani film
05:05 Nikita, serija
06:00 Kraj programa

06.45 Look, zabavna emisija
07.10 Moderni dečki,
humoristična serija
07.35 Bikeri s Marsa,
crtana serija
08.00 Ulica Sezame,
crtana serija
09.05 Di-gata, crtana serija
09.30 Bijeg, dramska serija
10.20 Valovi Havaja,
reality drama
11.10 Dunston u hotelu,
igrani film, komedija
12.55 Vijesti uz ručak
13.00 Big Brother, show (R)
15.00 Zvijezde Ekstra:
Dennis Rodman,
zabavna emisija
15.55 Igrani film
17.55 Look, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv, magazin
19.30 Big Brother, show
20.00 Na prvi pogled, film
22.25 Najbrži i najžešći, film
00.20 Astronautova žena, film
02.10 Kunolovac, kviz
04.10 Pakleni red, film (R)
07.20 - Najava programa

**NEDJELJA
12.10.2008.**

07.40 - Vijesti
07.50 - Koncert - vrijeme
baroka: Inva Mula u
Samoboru
09.05 - Opera box
09.35 - Jelovnici izgubljenog
vremena
10.00 - Vijesti
10.20 - Cadfael 1., mini serija
11.40 - TV kalendar
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More

14.00 - Nedjeljom u dva
15.02 - Kulturni info
15.10 - Mir i dobro
15.45 - Lijepom našom: Nova Gradiška (2/2)
16.45 - Vijesti
17.00 - Funny Farm, film
18.45 - Sliko-slikopisi Orebovi, film
19.15 - Loto 6/45
19.30 - Dnevnik
20.15 - 1 protiv 100, kviz
21.20 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
22.15 - Rizzi-bizzi
23.15 - Dnevnik 3
23.25 - Vijesti iz kulture
23.40 - Filmski klub: Osveta je moja, film
02.10 - Filmski maraton: Soba za iznajmljivanje film
03.45 - Filmski maraton: Djeca i odrasli, film
05.20 - Split: More
05.50 - Glas domovine

06.20 - Suzuka: Formula 1, VN Japana, prijenos
08.35 - Miki i prijatelji
09.00 - Mala sirena,
09.30 - Na prvi pogled,
10.00 - Nora Fora, TV igra
10.50 - Biblija
11.00 - Bukevje: Misa - izravni prijenos
12.05 - Športski prijenos ili snimka
13.00 - St.Petersburg: EP u stolnom tenisu
14.00 - Studio F1
14.15 - Suzuka: Formula 1, VN Japana, snimka
15.45 - Studio F1
16.00 - Volim nogomet
17.35 - Rukomet, LP - emisija
17.40 - Rukomet, LP: Croatia osiguranje - Wisla plock, prijenos
19.15 - Rukomet, LP - emisija
19.25 - St.Petersburg: EP u stolnom tenisu
20.05 - Sportski program
22.20 - Sportske vijesti
22.25 - Promet danas
22.30 - Zašto demokracija?,
23.25 - Dobro ugođena večer: Kako nastaje opera
00.25 - Kino informator
00.30 - Kineska plaža 4., serija
01.15 - TV raspored

05:50 Tomica i prijatelji
06:15 Yu-Gi-Oh GX,
06:40 Superheroj Spiderman
07:05 Iron Kid, crtana serija
07:30 Dora istražuje,
07:55 Bratz, crtana serija

08:20 Automotiv, auto moto magazin
08:50 Novac
09:20 Zakon ljubavi, serija
12:20 Za dobra stara vremena, film
14:10 Lud, zburjen, normalan, serija
14:50 Bračne vode, serija
15:30 Moj tata je bolji od tvog tate, obiteljski show
17:00 Vijesti
17:10 Pazi zid!, game show
18:10 Operacija Trijumf, reality show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35
21:10 Idiotti u uniformi, film
23:00 Red carpet, showbiz magazin (18)
00:20 Svi mrže Chrisa, serija
01:20 Operacija Trijumf, reality show
02:15 Zamjena, igrani film
04:00 Red carpet, showbiz magazin (18)
05:15 Kraj programa

05.45 Big Brother, show
06.05 Valovi Havaja
06.45 Blizanke
07.15 Bikeri s Marsa
07.40 Ulica Sezam, crtana serija
08.45 Di-gata, crtana serija (R)
09.10 Lijepe žene, dramska serija
10.00 Komančeros, film
12.00 Ludi murjaci, igrani film, komedija
13.50 Vijesti
13.55 Dečki mog života, film
16.10 Odred za čistoću, zabavna emisija
16.45 Discovery: Jet set, dokumentarna serija
17.35 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Kraljevi leda, dokumentarna serija
20.00 Big Brother, show
21.05 CSI: Miami, serija
22.00 Igra skrivača, film
23.50 Kunolovac, kviz
01.50 Najbrži i najžešći, film
03.35 Astronautova žena, film, (R)

**PONEDJELJAK
13.10.2008.**

06.15 - Drugo mišljenje
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti

07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro, telenovela
09.55 - Prozor u svijet
10.00 - Vijesti
10.15 - Šetnja svijetom, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom,
14.30 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.45 - Normalan život emisija o osobama s invaliditetom
15.35 - Mijenjam svijet
16.10 - Hrvatska uživo -
17.34 - Prozor u svijet
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Latinica
21.55 - Potrošački kod
22.40 - Otvoreno
23.45 - Dnevnik 3
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Dosjei X (1.), serija
00.55 - Južnjačka dinastija, serija
01.40 - Dr. House 4., serija
02.30 - Skica za portret
02.40 - Mijenjam svijet
03.10 - Potrošački kod
03.40 - Latinica
05.15 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Pčelica Maja
07.30 - Crtani film
07.40 - Obitelj Adams
08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Na kraju ulice: Čarobna ploča
08.35 - Učilica
08.50 - Ranč kod Pikove sedmice
09.15 - Beverly Hills 5., serija
09.57 - Kino informator
10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Odmor za umorne jahače
11.55 - Serija za djecu i mlade
12.30 - Daisy-Schratches in the Table film
14.00 - TOP 40
14.45 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi John 1., serija
15.40 - Crveni patuljak 1., serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija
17.00 - McLeodove kćeri 7., serija
17.50 - Županijske panorame

18.10 - Vrijeme
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti
19.20 - Crtani film
19.25 - Veliki odmor: Brlog
19.40 - Veliki odmor: Ima li života na Marsu?
20.00 - Uzmi ili ostavi,
20.35 - Južnjačka dinastija, serija
21.25 - Vijesti na Drugom
21.37 - Vrijeme
21.45 - Dr. House 4., serija
22.35 - Garaža
23.10 - Ciklus europskog filma: Skriveno, film
01.05 - Kino informator
01.10 - Kineska plaža 4., serija
01.55 - TV raspored

05:25 Ružna ljepotica, serija
06:15 Iggy Arbuckle
06:40 Power rangers, serija
07:05 Pepa prašić
07:20 Graditelj Bob
07:35 Roary, crtana serija
07:50 Pocoyo, crtana serija
08:00 Nova lova
10:00 Naši najbolji dani, serija
10:55 Zakon ljubavi, serija
11:55 Čuvar pravde, serija
12:55 Vijesti
13:10 Nikita, serija
14:10 Inspektor Rex, serija
15:10 Za dobra stara vremena, igrani film
17:00 Vijesti
17:15 Red Carpet Light, showbiz magazin
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
21:00 Operacija Trijumf,
23:30 Vijesti
23:45 Seks i grad, serija
00:15 Život na sjeveru, serija
01:15 Operacija Trijumf
03:30 Nikita, serija
04:15 Čuvar pravde, serija
05:00 Kraj programa

05.20 Big Brother,
06.15 Magnum
07.05 Spužva Bob Skockani
07.55 Sam svoj majstor, humoristična serija
08.25 Korak po korak, humoristična serija (R)
08.50 Puna kuća, humoristična serija (R)
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
10.45 Dadjila, humoristična serija (R)
11.15 Reba, humoristična serija (R)

11.45 Vijesti
11.50 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.00 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom, dramska serija
14.20 Magnum
15.10 Cobra 11, serija
16.05 Korak po korak, humoristična serija
16.35 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 Dadjila, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.00 CSI, serija
22.00 Zaštićeni svjedok, film
23.40 CSI: New York, serija
00.40 Vijesti
00.50 Kunolovac, kviz
02.50 CSI, serija (R)
03.35 CSI: New York, serija (R)
04.20 Big Brother, show

**UTORAK
14.10.2008.**

06.00 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
09.55 - Prozor u svijet
10.00 - Vijesti
10.15 - Šetnja svijetom, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.13 - Vrijeme
12.15 - TV kalendar
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom
14.30 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.45 - Među nama
15.35 - Sivi soko k vili doletio portret Vide Bagura, emisija pučke i predajne kulture
16.10 - Hrvatska uživo
16.15 - Hrvatska uživo
17.34 - Prozor u svijet

17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Globalno sijelo
20.50 - Pariz, serija
21.55 - Poslovni klub
22.25 - Poslovne vijesti
22.30 - Burzovno izvješće
22.40 - Otvoreno
23.45 - Dnevnik 3
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Dosjei X (1.), serija
00.55 - CSI: Las Vegas 8., serija
01.40 - Kineska plaža 4., serija
02.25 - Šetnja svijetom, dokumentarna serija
03.15 - Skica za portret
03.30 - Sivi soko k vili doletio
04.00 - Globalno sijelo
04.30 - Oprah show
05.15 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Pčelica Maja
07.30 - Crtani film
07.40 - Obitelj Adams
08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Na kraju ulice: Danica
08.25 - Na kraju ulice: Crtani film
08.35 - Učilica
08.50 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 5., serija
09.57 - Kino informator
10.00 - Antologija hrvatskog glumišta: Ponoćna igra
11.00 - reprizni program
11.30 - Serija za djecu i mlade
12.05 - Holidays with Sylvester, film
14.00 - TOP 40
14.45 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi Johnie 1., serija
15.40 - Crveni patuljak 2., serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija
17.00 - McLeodove kćeri 7., serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - Crtani film
19.25 - Veliki odmor - Navrh jezika: Govorimo govore
19.35 - Veliki odmor: Plagijati, kopije, krađe ideja
20.00 - Uzmi ili ostavi, TV igra
20.35 - Vijesti na Drugom
20.55 - Mladi Einstein, film
22.35 - CSI: Las Vegas 8., serija
23.25 - Kineska plaža 4., serija
00.10 - TV raspored

05:05 Ružna ljepotica, serija
05:55 Iggy Arbuckle
06:20 Power rangers, serija
06:45 Pepa prašćić
07:05 Graditelj Bob
07:20 Roary, crtana serija
07:35 Pocoyo, crtana serija
08:00 Nova lova
10:00 Naši najbolji dani
11:00 Zakon ljubavi, serija
11:55 Čuvar pravde, serija
12:50 Vijesti
13:05 Nikita, serija
14:05 Inspektor Rex, serija
15:05 Zamjena, igrani film
17:00 Vijesti
17:15 Operacija Trijumf
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Trenutak istine, game show
21:00 Vatromet taštine, film
23:15 Pod nož, serija
00:15 Vijesti
00:30 Seks i grad, serija
01:00 Život na sjeveru, serija
01:55 Operacija Trijumf
02:50 Vatromet taštine, film
04:55 Kraj programa

06.45 Magnum, serija (R)
07.35 Spužva Bob Skockani
08.25 Sam svoj majstor, humoristična serija
08.50 Korak po korak, humoristična serija (R)
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Puna kuća, humoristična serija (R)
10.50 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.15 Dadilja, humoristična serija (R)
11.45 Reba, humoristična serija (R)
12.10 Vijesti
12.20 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.00 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom, dramska serija
14.20 Magnum, serija
15.10 Cobra 11, kriminalistička serija
16.05 Korak po korak, humoristična serija
16.35 Puna kuća, humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 Dadilja, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom,

kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.00 Dragulj s Nila, film
23.00 CSI: New York, kriminalistička serija
00.00 Vijesti
00.10 Kunolovac, kviz
02.10 Zaštićeni svjedok, film
03.40 CSI: New York, kriminalistička serija (R)
04.25 Big Brother, show

**SRIJEDA
15.10.2008.**

06.00 - Među nama
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
09.55 - Prozor u svijet
10.00 - Vijesti
10.15 - Šetnja svijetom, dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom
14.30 - Vijesti + prijevod za gluhe
14.45 - Riječ i život, religijski program
15.35 - Eko zona
16.10 - Hrvatska uživo -
17.29 - Prozor u svijet
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Sve će biti dobro
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Zabavni program
21.15 - Luda kuća 4., serija
21.55 - Proces
22.40 - Otvoreno
23.45 - Dnevnik 3
00.00 - Vijesti iz kulture
00.10 - Dosjei X (1.), serija
00.55 - E-Ring 1., serija
01.40 - Osuda, serija
02.25 - Šetnja svijetom, dokumentarna serija
03.15 - Skica za portret
03.30 - Proces
04.00 - Eko zona
04.30 - Oprah show
05.15 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
07.00 - Crtani film
07.05 - Pčelica Maja
07.30 - Crtani film
07.40 - Obitelj Adams

08.05 - Na kraju ulice
08.20 - Na kraju ulice: Ninin kutak
08.30 - Crtani film
08.35 - Učilica
08.50 - Ranč kod Pikove sedmice, serija
09.15 - Beverly Hills 5., serija
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.45 - Garaža
14.15 - Potrošački kod
14.45 - Prijatelji 9., serija
15.10 - Dragi Johnie 1., serija
15.40 - Crveni patuljak 2., serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 1., serija
17.00 - McLeodove kćeri 7., serija
17.50 - Županijske panorame
18.10 - Vrijeme
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Scientia Croatica - znanstveni forum
19.05 - Znanstvene vijesti
19.20 - Veliki odmor - Ta politiká: Predsjednik
19.30 - Veliki odmor: Stimulansi
19.55 - Nogomet, kvalifikacije za SP 2010. - emisija
20.05 - Nogomet, Hrvatska - Andora
22.05 - Nogomet, kvalifikacije za SP 2010. - emisija
22.45 - Vijesti na Drugom
22.57 - Vrijeme
23.05 - E-Ring 1., serija
23.55 - Osuda, serija
00.40 - TV raspored

05:05 Ružna ljepotica, serija
05:55 Iggy Arbuckle
06:20 Power rangers
06:45 Pepa prašćić
07:05 Graditelj Bob
07:20 Roary, crtana serija
07:35 Pocoyo, crtana serija
08:00 Nova lova
10:15 Naši najbolji dani
11:15 Zakon ljubavi, serija
12:10 Čuvar pravde, serija
13:05 Vijesti
13:20 Nikita, serija
14:20 Inspektor Rex, serija
15:20 Danijelova kći, film
17:00 Vijesti
17:15 Operacija Trijumf, reality show
18:15 Zakon ljubavi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Pazi zid!, game show
21:00 Lud, zbunjen, normalan, serija
21:40 Bračne vode, serija
22:15 Snajper 2, igrani film
00:05 Vijesti
00:20 Seks i grad, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:45 Operacija Trijumf

02:40 Danijelova kći, film
04:10 Nikita, serija
04:55 Kraj programa

06.45 Magnum (R)
07.35 Spužva Bob Skockani
08.25 Sam svoj majstor,
08.50 Korak po korak, (R)
09.35 Kunolovac, kviz
10.20 Puna kuća, serija (R)
10.50 Malcolm u sredini, (R)
11.15 Dadilja, serija (R)
11.45 Reba, serija (R)
12.10 Vijesti
12.20 Ekkluziv, magazin (R)
12.30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.00 Punom parom, kulinarski izazov (R)
13.30 Za istim stolom, dramska serija
14.20 Magnum, serija
15.10 Cobra 11, serija
16.05 Korak po korak, serija
16.35 Puna kuća, serija
17.05 Malcolm u sredini, serija
17.30 Dadilja, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Big Brother, show
21.00 Sarah Connor: Kronike, serija
22.00 Kost, serija
22.55 Vrateni dečki, serija
00.00 Vijesti
00.10 Zaboravljeni slučaj serija
01.00 Kunolovac, kviz
03.00 Dragulj s Nila, film,
04.40 Big Brother, show

**ČETVRTAK
16.10.2008.**

06.00 - Riječ i život, religijski program
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
09.55 - Prozor u svijet
10.00 - Vijesti
10.15 - Šetnja svijetom: Staza Hollyford, serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.13 - Vrijeme
12.15 - TV kalendar
12.30 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom,

mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti + prijevod za gluhe
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Ima jedan otok, film
 16.10 - Hrvatska uživo -
 17.34 - Prozor u svijet
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.20 - dossier.hr
 22.10 - Pola ure kulture
 22.55 - Otvoreno
 23.45 - Dnevnik 3
 00.10 - Dosjei X (1.), serija
 00.55 - Igrana strana serija
 01.40 - Osuda, serija
 02.25 - Šetnja svijetom: Staza
 Hollyford, serija
 03.15 - dossier.hr
 04.00 - Pola ure kulture
 04.30 - Oprah show
 05.15 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
 07.00 - Crtani film
 07.05 - Pčelica Maja
 07.30 - Crtani film
 07.40 - Obitelj Adams
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Na kraju ulice: Danica
 08.25 - Na kraju ulice:
 Crtani film
 08.35 - Učilica
 08.50 - Ranč kod Pikove
 sedmice, serija za djecu
 09.15 - Beverly Hills 5., serija
 10.00 - Prijenos sjednica
 Hrvatskog sabora
 13.45 - Garaža
 14.15 - Proces
 14.45 - Prijatelj 9., serija
 15.10 - Dragi John 1., serija
 15.40 - Crveni patuljak 2.,
 humoristična serija
 16.10 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 1., serija
 17.00 - McLeodove kćeri 7.,
 serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.10 - Vrijeme
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Indeks
 19.10 - Crtani film
 19.25 - Veliki odmor: Kokice
 19.40 - Veliki odmor: Hrvatski
 gradovi
 20.00 - Paralele
 20.35 - Morske orgulje, film
 21.10 - Vijesti na Drugom
 21.30 - Život je lijep, film
 23.15 - Promet danas
 23.20 - Garaža
 23.55 - Šljam 1., serija
 00.30 - Osuda, serija
 01.15 - TV raspored

05:05 Ružna ljepotica
 05:55 Iggy Arbuckle
 06:20 Power rangers
 06:45 Pepa prašćić
 07:05 Graditelj Bob
 07:20 Roary, crtana serija
 07:35 Pocoyo, crtana serija
 08:00 Nova lova
 10:10 Naši najbolji dani, serija
 11:10 Zakon ljubavi, serija
 12:05 Čuvar pravde, serija
 13:00 Vijesti
 13:15 Nikita, serija
 14:15 Inspektor Rex, serija
 15:15 Gdje je istina, film
 17:00 Vijesti
 17:15 Operacija Trijumf
 18:15 Zakon ljubavi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Istraga, magazin
 21:15 Provjereno, magazin
 22:15 Hitna 94, serija
 23:20 Vijesti
 23:35 Vratit će se rode, serija
 00:35 Seks i grad
 01:05 Operacija Trijumf
 02:00 Gdje je istina, film
 03:40 Nikita, serija
 04:30 Kraj programa

06.45 Magnum, serija (R)
 07.35 Bikeri s Marsa
 08.00 Spužva Bob Skockani
 08.25 Sam svoj majstor,
 08.50 Korak po korak (R)
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.20 Puna kuća, serija (R)
 10.50 Malcolm u sredini, (R)
 11.15 Dadilja, serija (R)
 11.45 Reba, serija (R)
 12.10 Vijesti
 12.20 Ekkluziv, magazin (R)
 12.30 Večera za 5, (R)
 13.00 Punom parom,
 kulinarski izazov (R)
 13.30 Za istim stolom, serija
 14.20 Magnum, akcijska serija
 15.10 Serija
 16.05 Korak po korak
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini
 17.30 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 19.35 Punom parom,
 kulinarski izazov
 20.00 Big Brother, show
 21.00 Uvod u anatomiju,
 dramska serija
 22.00 Kućanice, dramska
 serija (dvije epizode)
 23.55 Vijesti
 00.05 Zaboravljeni slučaj,
 kriminalistička serija
 00.55 Kunolovac, kviz
 02.55 Sarah Connor: Kronike,
 serija (R)
 03.45 Kost, serija (R)
 04.30 Vatrene dečki,
 dramska serija (R)

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se nedjeljom na subotičkoj TV K23 u nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura.
Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji.
Tel.: +381/24/527-213

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupaticom za učenicu ili radnicu, isključivo nepušača, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e. Centralno grijanje i kablovska TV.
Tel.: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati. Tel.: 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice (Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Tel.: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Izdajem uhodan poslovni prostor od 110 m² u središtu Subotice, pogodan za sve namjene.
Tel.: 024/555-072 ili 063/518-218.

Prodaje se očuvana ležea kada, umivaonik sa slavinom, toalet školjka s poklopcem, velika plafonjerka i tegle za med.
Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenicu/ku ili studenticu/u, s CG, s korištenjem kuhinje i kupaoice, za nepušače.
Tel.: 024/558-227 ili 063/597-021

Izdajem u Zagrebu dvosoban namještan stan (3 kreveta) od 1. srpnja, Folnegovićevo nasele (treća postaja od Autobusnog kolodvora prema Savi, blizina tramvaja, 300 eura.
Tel.: u Srbiji +381/63/882-0654, u Hrvatskoj +385/91/177-7700

Profesor elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Tel.: 064/292-1043 ili 024/524-844

Potrebno 10 konobara na otoku Cresu. Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna granica je do 35 godina.
Tel.: 063/110-7751.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma, Srijemska Kamenica...)
Tel.: 063/714-6545 ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa zasebnom kupaticom. Kanjiški put 58/b
Tel.: 024/754-543

Prodajem veliko stablo limuna s plodovima, pogodno za veće prostorijske, cijena: 5.000,00 dinara.
Tel.: 024/561-321

Izdajem dvosobni apartman u Poreču.
Tel.: +385/5242-5035, +385/989-1627

Molim dobre prema invalidu suosjećajne ljude ili udruge koje su u mogućnosti omogućiti da nabavim natkoljenu protezu koja mi je hitno potrebna da bih se mogla normalno kretati.
Tel.: +381/25-29-030

Traži se obitelj s puno razumjevanja prema starijoj osobi za skrb, uz novčanu nadoknadu. Iz Našica, Bjelovara, Daruvara, Krapine, Ivanić grada, Koprivnice ili smještaj u jednosobnom stanu 30m² u istim gradovima.
Tel.: +381/25-29-030

Prodajem vagu, s pripadajućim utegama, koja mjeri 450 kg
Cijena: 250 eura.
Tel.: 024/523-284

Prodajem pčelarsku prikolicu »Goša T-10«, bez pčela, s 60+10 m AŽ košnicom.
Tel.: 063/8106991

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREEMONIJAL
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130